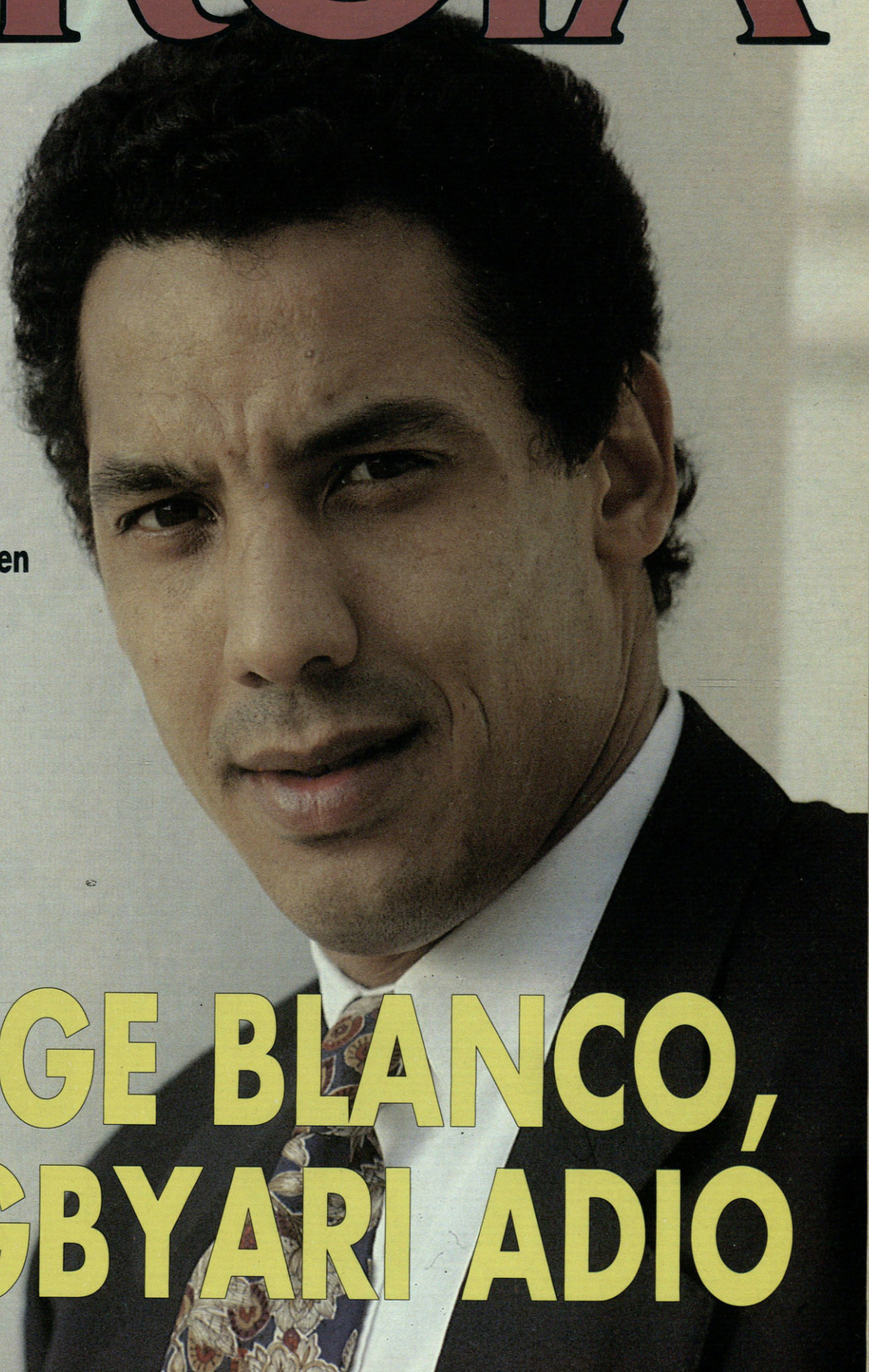

ARGIA

Kuaterroak,
ganazuzaleen
amesgaiztoa

Kontzertu eragileen
ezkutuko lana

SERGE BLANCO,
RUGBYARI ADIO

F.M. 103.0

Akatsak zuzentzen

AURREKO asteko alean, azaroaren 24eko data darman horretan alegia, akats bat izan genuen «Soldadus-karen iruzurrak» izeneko artikuluan. Soldaduskaz libratzeko bidea errazten zuten pertsonen izenen artean «F.L. Amezketako bi-tartekaria» jarri genuen. F.L. ez da Amezketakoa, Lasartekoa baizik. Amezketakoa J.B.I. da. Beraz, alderantziz idatzi genuen.

Gure beste artikulua baitan agertutako informazioak ere gaizkiulertuak sortu ditu. Izan ere, ARGIA Euskal Herriko astekari bakarra zela esanez, ez genuen azaldu esan nahi genuena. Gure asmoa zera esatea zen, ARGIA Euskal Herri osoko hedapena duen astekari bakarra dela. Badi-ra Euskal Herrian hamaika astekari, baina denak lokalak edo ingurune zehatz batetakoak. Barkatu beraz, asmo txarrik gabeko gure hankasartzea.

ARGIA

ETBko programazio berria

AEKKO 7. urratseko ikasleak gara eta ETBri buruzko sugerentzia batzu eman nahi ditugu.

Lehenengo eta behin, orokorrean gehien gustatzen zaigun programazioa azpimarratu nahi izango genuke. Hoberen daudenak «Teleberri»-ak dira, eta honi jarraituz lehe egiten zituzten programak. Zergatik kendu dituzte halako programak? Gure iritziz, «Ikusmira», «Kalejira», «Katu kale», «El Pentáculo», «Hemen eta munduan» eta «Funtzioa» originalak ziren eta beste telebistakoekin konparatuz, zerbait desberdinak.

Zineak akats handi bat dauka, azpitoluuen arazoa. ETB 1 euskaraz izanik, azpitoluek kalte egiten digute, eta gainera erdaldun jendeak beste aukerak ditu, ETB 2 adibide.

Umeentzako programazioari buruz, berriz —hots, marrazki bizidunak, «Txandaka», «Hankaz gora», «Berrehala gatoz», eta abar, ondo deritzogu. Ildo beretik,

«Zurekin zuzenean», «Boxeo izarrak», «Ikus-bit» eta halako programak interesgarriak deritzugu. Baina tele-sailak, adibidez, ugari dira, batez ere astean zehar, eta jendea gustatzekotan, Euskal Herrikoak izan beharko lukete.

Barakaldoko AEKKO 7. urratseko ikasleek

Jatorrak Italiako erara!

Diaro azzurro 1991-92. Aeronautikak prestatutako liburuxka da. Liburuxka honetan, Golkoko Gerran Italiako Aeronautika Militarrek erakutsitako trebetasun eta zingartasuna ertaineko ikasleei azaltzen zaie. Liburuxka gerraren kantu apologetiko hutsa da.

Testua, Stello Nardini «Stato Maggiore dell'Aeronautika» buruzagiaren eskutitz batekin hasten da; Estatuaren defentsa ez dela nazio mailara mugatzen adierazten du. Ondoren, «Locusta»-ko misio miragarria erakusten zaie, «pilotu» italiarren profesio-

naltasunari esker 450 kiloko banako 565 bonba-kopurua jaurti zutela etxetik 4000 kilometrotara egon arren, eta abar.

Joan den martxoan Armadaren txanda zen, egunkari guztietan «Indar Armatu Berria» bezala aurkezten bait zuen bere burua. Orain aeronautikaren txanda da NBK agindutakoa betetzeko urrun bidalitako heroina ekintza exotikoekin mutikoak txoratu egiten dira.

Fosforo zuriaz, babesleku zibiletan zatitutako umeek, bizirik lurperatutako soldaduek ez da hitz bat ere aipatzen. «Gerra» hitza testu osoan ekiditen da, «ekintza belikoetan parte hartzea» eta antzekoek ordezkatuz. «El deber cumplido» delakoaren aldarrikapena egiten dute.

Amaitzeko, liburuak gazteak animatu egiten ditu: «edozein ikaslek enrolatu nahi izango balu, ez litzuke bakarrik teknologia aurreratu eta pertsona profesionalak aurkituko, gizatasuna eta ideal sakonak ere bai!».

Ricardo Garcia
(Brescia-Italia)

NIK ERE HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

(astekaria eta urtekaria jaso nahi ditut etxean)

IZEN-DEITURAK

TEL

HELBIDEA

HERRIALDEA K.P.

BANKU EDO AURREZKI KUTXA

SUKURTSALA

KONTUAREN ZENBAKIA

HARPIDETZA SARIAK (BEZ barne)

HEGO EUSKAL HERRIA
9.750 pezeta

IPAR EUSKAL HERRIA
640 libera

ESTATU ESPAINIARRA
9.750 pezeta

BESTE ATZERRIAK
12.800 pezeta
AIREZ
20.200 pezeta

N O N - Z E R

- 6.** Politika kronika. IÑAKI ZUBIONDO.
- 8.** Huts egiteagatik aldentzearen KASek birmoldaketari ekin dio. GARBIÑE UBEDA.
- 12.** Politika ttantaka.
- 14.** Nazioarteko kronika. LUKAS MARTINEZ.
- 16.** Maastricht-eko gailur komunitarioaren aurrean. Europako trena abiadura barik. XABIER LETONA.
- 20.** Nazioarteā ttantaka.
- 22.** Errepide sare berriaren proiektuak eztabaida ugari biztu du. Donostialdea hankaz gora. RITXI LIZARTZA.
- 26.** Kuarteroak, ganaduzaleen amesgaizto berria. AMAGOIA IBAN.
- 30.** 1992ko egutegia agortu egin zen eta urtekariak harrera ona izan zuen. «Asteroko ARGIA» kalean. MYRIAM GARTZIA.
- 34.** Serge Blanco: «Rugbya profesionalizatzen bada, gaur egungo ilusioa galduko du». MYRIAM GARTZIA.
- 40.** Kultura kronika. JOSU LANDA.
- 42.** I Nazioarteko Argazki Lehiaketako obrak ikusgai. Mundu osoko argazkiak Gasteizen. JOXI GOIKOETXEA.
- 44.** Nola antolatzen da kontzertu bat? JOXI GOIKOETXEA.
- 48.** «Gizaberearen bakeak eta gerrak», Joxe Azurmendiren lan berria.
«Modernitatearen eztabaidan, nik, gizonaren kontzeptua jorratu dut». PATXI SARRIEGI.
- 50.** Munduaren zabaletik kultura. J.M. HERITZ.
- 52.** Kultura ttantaka.
- 54.** Astegiroa.
- 63.** Komikia.
- 64.** Denborapasak.
- 66.** Xenofobia eta arrazismoa. ISABEL NIETO.

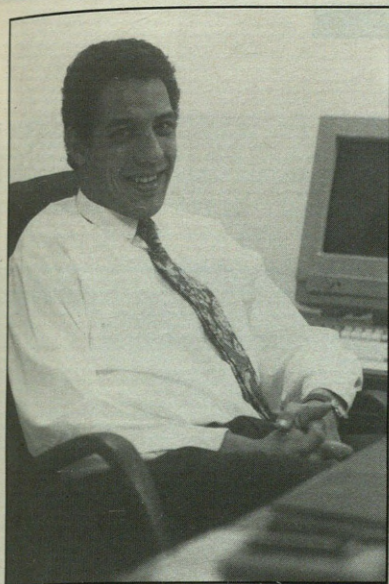
Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

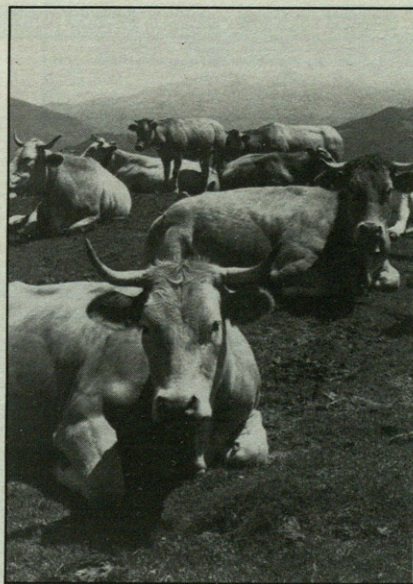
KAS: Eguntan, Koordinakunde Abertzale Sozialistari buruzkoak plazaratzen ari da prentsa. Askotan zurrumurrutan oinarritutako berriak izan dira. KASen funtzionamendua, osaketa, gaur egun dituen barne eztabaidak, aldaketa posibleak, HBrekiko harremanak eta beste hainbat puntu aztergai Politika saileko erreportaian./8

EUROPA: Hilaren 9 eta 10ean Europako Komunitatea Holandako Maastricht hirian bilduko da Europaren batasun ekonomiko eta sozialaren proiektuak eztabaidatzeko. EKko txirò eta aberatsen arteko kohexio ekonomikoa, monetal batasuna, politika soziala eta Europako Legebiltzarrearen konpetentzia maila, besteak beste, izango dira eztabaidagai gailurrean. Aurreko hilabeteetako tirabirak ikusirik, batasun horrek arazo faltarik ez duela izango iragar liteke./16

SERGE BLANCO: Rugbyaren Pelé-a deitu izan diote, baina dagoeneko nazioarteko partiduetan ikusteko aukera galdu dugu. Rugbyak eman duen jokalaririk onenetariko bat dugu Serge Blanco, eta Munduko Txapelketari adio esanda, hilabete falta zaio bere betiko taldea, Biarritz Olympique-a, ere agurtzeko. Munduko rugby palmares bikainenetarikoa du gizon honek. **/34**

KUATREROAK: Ugaltzen ari dira kuatreroak Hego Euskal Herriko ganaduen larregune guztietan. Lehen noizbehinkakoak izaten baziren ganadu lapurketak, orain sarritan gertatzen dira. Kontrabandorako, edota estatuko ferietan saltzeko, zuhurki jokatzen dute lapur hauek, Goardia Zibila eta Hertzaintzaren kontrola gehienetan gaingidituz. Ganaduzaleak erne jarri dira. **/26**

MUSIKA: Bertako nahiz kanpoko taldeak ikusteko aukerak ugariak izaten dira asteburuero Euskal Herrian. Polikiroldegi, pilotaleku edo pabilioi haundietan rock jaialdiak antolatzen dituzten eragileez gain, orain dela urte batzuk, berez dantzalekuak diren aretoetan kontzertuak egiteko beste zirkuitu bat sortu zen; badira baita gehien bat gaztetxeetan emanaldiak antolatzen dituzten taldeak ere. **/44**

Jabea: Zeruko Argia, S.A.I.

Argia egiten dugu:

Donostian: Eñaut Apaolaza, Amagoia Iban, Alberto Irazu, Joxi Goikoetxea, Josu Landa, Ritxi Lizartza, Juan Jose Petrikorena, Patxi Sarriegi, Garbiñe Ubeda, Aitziber Yarza.

Bilbon: Joseba Azpeitia, Jose Mari Egaña, Myriam Garcia, Xabier Letona, Ermiñe Madariaga, Sabino Madariaga, Amaia Nabaskues, Jon Olaizola, Xabier Zabaleta.

Iruñean: Iñaki Camino.

Iparraldean: Ixabel Etxeberria.

Gasteizen: Ismael Diaz de Mendivil, Jon Maia, Leire Lopez de Aberasturi, Igone Olarte, Estitxu Ugarte.

Kolaboratzaileak: Mikel Antza, Xabier Alegria, Edorta Arana, Xipri Arbelbide, Karlos Argiñano, Gorka Arrese, Patxi Azpillaga, Mikel Arrieta, Juan Mari Arzak, Mikel Asumendi, Jean Louis Davant, Enbido, Elhuyar, Xarlo Etxezarreta, Xabier Euzkitze, Luis Fernandez, Fernan Goñi, Andres Gostin, Jimu Iturralde, Juan Jose Lapitz, Xabier Lekuona, Xabier Lezeta, Emilio Lopez Adan, Mattin, Bego Montorio, Imanol Murua, Joxan Oiz, Eva Olaizola, Xabier Oleaga, Bota Puntuba, R. M. Sabaris, Joxemi Saizar, Carlos Santamaria, Jon Sarasua, Tala, Txillardegi, Iñaki Uria, Iñaki Uriarte, Asisko Urmeneta, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Argazkiak: Aitor Bayo.

Diseinu eta montajea: Garbiñe Ubeda, Karlos Beristain.

Infografia: Beñat Azurmendi, Iñaki Martiarena.

Azala: Aitor Bayo, Garbiñe Ubeda.

Publizitatea: Ramuntxo Sagarzazu.

Promozioa: Jose Luis Olaziregi.

Administrazioa: Aitor Aznar.

D.L.: 80-1963.

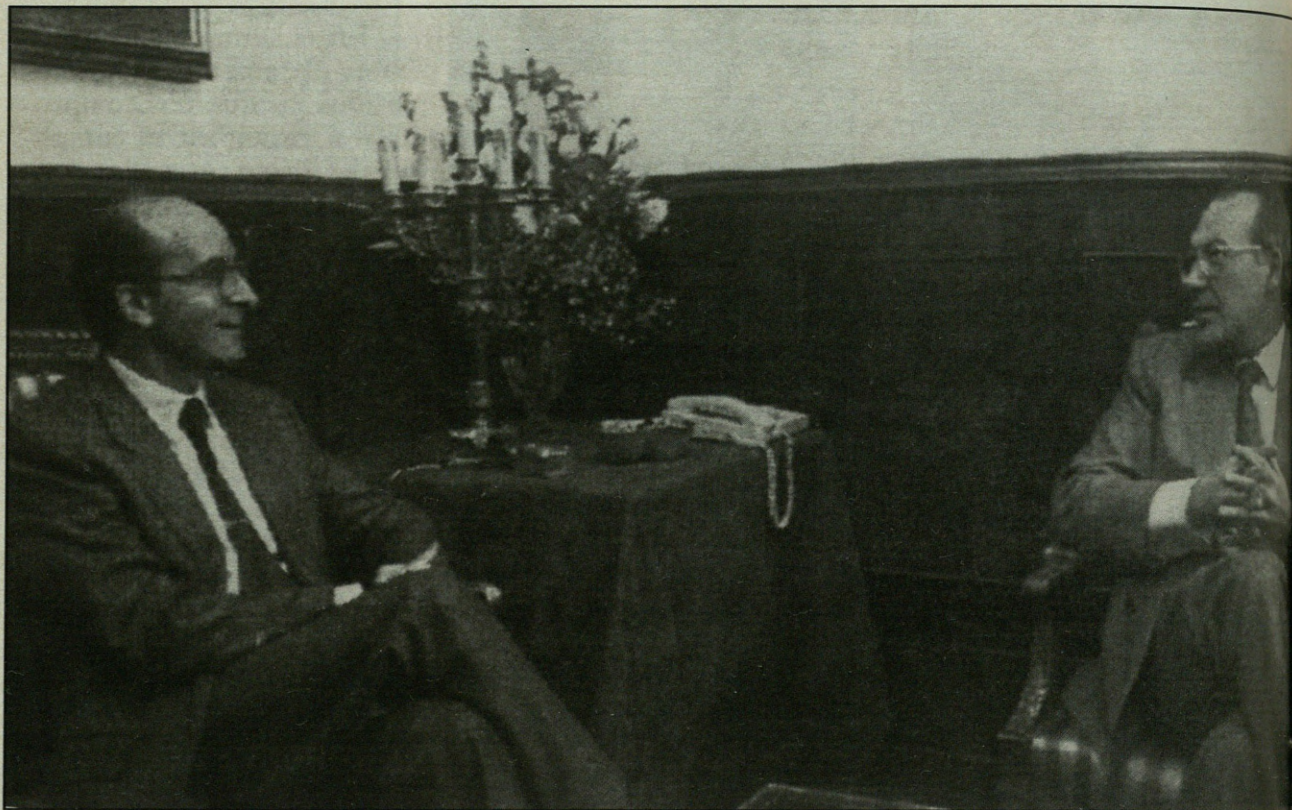
Commission paritaire: 72562 E.

Helbidea: Industrialdea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria. 114 Postakutxa Bilbo

Tfnoa: (943) 37 15 45, (94) 424 46 63.

Faxa: (943) 36 10 48.

Inprimategia eta Fotomekanika: ANTZA.

Gotzaiak ala politikariak?

IPAR Euskal Herriko alderdi, sindikatu eta elkarte gehienek kondenatu egin dute Albert Pery Ziburuko alkate sozialistaren kontrako tiroketa. Hasieran, IKk burututako atentatu zela pentsatu izan zuten bertako hainbatetik. Balorazio horrek, ordea, jendea harritu zuen, IKk ez bait du sekula pertsonen kontrako ekintzarik aurrrera eraman.

Ezker Mugimendu Abertzaleak, oportunistatzat jo zuen balorazioa. IKk ekintza harena zenik gezurtatu zuen arte, aukera egokia iruditu bait zitzairen, enbarazuan dituztenen ize-na zikintzeko; Lapurdiko itsasertzeko zabalkunde inmobiliario eta turistikoren kontrako mugimenuari po-

pularitatea kentzeko.

EAJren Ipar Buru Batzarrak, Frantziako alderdi Komunistak, Frantziako Alderdi sozialistak eta Euskal Batasunak ere kondenatu egin zuten atentatua.

Albert Peryk atentatuaren aurkako kondenak eskertu zituen diskurtsoan eraso guztiak Iparretarrak-en kontra egin zituen. Akaso Iparretarrak-en hurrengo pausoa jenearen kontrako atentatuak burutzea dela uste du.

SETIEN gotzaiak «Zoriontsuak Bakearen alde iharduten dutenak» izeneko pastorala plazaratu berri du. Setien gotzaiak «modu diferentean

pentsatzeko eskubidea» aldarrikatu du, baina ez du justiziarik gabeko bakerik onartzen. Setienek biderik gizatiarrenak eta samurrenak aurkitu nahi ditu bakea lortzeko, eta gizarteak horren alde lan egin dezan. Ho-

— Akaso ez dira konturatu politikariak sinesgarritasuna galtzen ari direla, eta apaiz inguruko taldeak gero eta ugariagoak direla ●

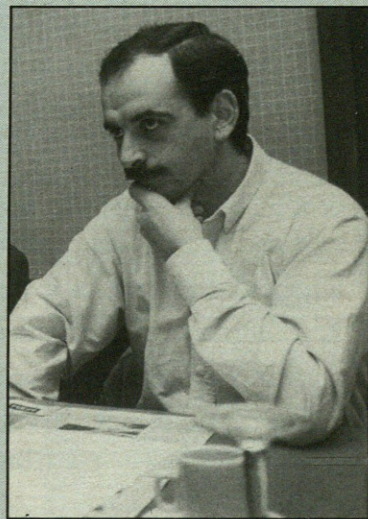
Nafarroako poza eta...

Juan Cruz Alli eta Jose Antonio Ardanza lehendakariak elkarrekin egon dira. Elkarren parean eseri dira, hobeto esan, eta elkarri losintxak eginez pasatu dituzte bilerako bi orduak. Sintzeroena, akaso, Juan Cruz Alli izan dugu. Hark behintzat ez ditu kontuok «gertakizun historikotzat» jo, «abiapuntutzat baizik». Azken finean, ondoan jartzeak ez du ezer esan nahi. Ez du esan nahi arazoei elkarrekin aurre egitea erabakiko denik edo Europara biek bat eginda joan behar dutenik. Ezta politika linguistikoa bera defendatuko dutenik ere. Euskal Herriko probintziak elkarrengandik banandu xamar daudela uste badu baten batek, Nafarroarekin zer nolako distantzia dagoen aipatu beharrik ere ez dago. Ondotxo frogatu zuten bi lehendakariak. Eta hori ez du Irurtzu-Andoain autobideak konponduko.

raino, ez dirudi astakeria handirik esan duenik. Baina alderdi politikoei entzun ondoren, dirudienez, astakeriak ez badira ere, antzekoak bota ditu. Lehen politika kontuetan ez sartzeko gomendatu zioten. «Erlijio kontuetan kabitutadila, besteen zer eginetan muturra sartu gabe», edo antzeko zerbait esan nahi ote zioten... Orain, berriz, Setien gotzaiak iritzi duen guztia Ajuriaeneako Paktuarekin bat ez badator isilik egotea hobe lukeela diote, batez ere sozialistek. Akaso ez dira konturatu Gotzaitegiak eta apaizek oraindik ere prestigio handia dutela; uste baino askoz ere gazte gehiago erakartzen dutela. Eta, bitartean, politikariek gero eta sinesgarritasun eskasagoa dutela. Abstenzioa gero eta gorago doan bitartean apaizen inguruko taldeak ugaltzen ari direla.

Iñaki Zubiondo

GARAI eta giro berriak Nafarroako lurretan. Foru Komunitateko diru kontuak aztertzen dituen Camara de Comptos delakoaren buru Izquierda Unidako bat hautatu dute, eta Espainiako Senatuan Nafarroak edukiko duen ordezkariatzat EAKoa. Gorri bat diruzain eta abertzale bat senatore, gehiegitxo 36ko gerra irabazi zuten reketek haien oinordekoentzako. Hala azaltzen dira hain urduri «Diario de Navarra»-ko artikulista eta komikigileak. UPN berria Aizpun zahararren partiduaren eta Del Burgok bereganatu zuen PPre artean eraiki ondoren, Nafarroako estabilitatea PSOErekiko kolaborazioan ikusi dute aspalditik Iruñeko hainbat indarrek. Eta bien arteko harremanak, aldiz, seguru ez direla aspaldian orain bezain izoztuak egon. Ez da bromako aferra. Allik uste du —«Diario de Navarra»-ko editorialgilearen alderantziz— PSOEri gobernua eskuetan hain merke uztea petto bat izan zela, eta agintearen ezia eskuartetik joatearen kalteak nozitzen dituzten sozialista asko hasiak dira Urralbururen harrokeria salatzen. Berandutxo.

P E L L O Z U B I R I A

HERRI Batasunak eskua sartu du Nafarroako Legebiltzarrean, eta horrek ekarri du berrikuntza nagusia. Erakunde autonomiko eta foraletan parte hartzearen inguruko eztabaida handian ahaztu gabe, alderdi bakar batek gehiengorik ez duen instituzio batean indar minoritario batek egin dezakeen jokoaren konstatazioa ezagutu dute Nafarroako HBkoek. Beren isolamendua nabarmena da, eta inor ez da ausartuko oraingoz haiekin publikoki hitzegitera. Indar erabakiorra dute, ordea. Hasteko, PSOEko buruak zoratzeko zorian dabilta: zertarako balio du IU eta EARekin tratua egitea, sozialistek aurrea postuak eta gero botuak galtzeko baino? Zabaleta eta Tafallatarren zorion egunak dira.

ARABAN alderantzizkoa ari da jazotzen. Sistema elektoralak Unidad Alevesaren indarra egin du posible, eta printzipioz Dato kaleko kafetegi bateko mahai batean bildutako koadrila bat izan zitekeena Ajuriaeneako mahaiko alderdi izateraino heldu da. «Acércate, Pablo», esan omen zion Árdanzak Mosquerari. «Euskararik ez da egin sekula Araban» esan dute eta horrekin bilduko dute hainbat boto: jende askok «hemen sekula ez nuen entzun» ulertuko du eta euskaltzaleok sinadura ponposoz betetako agiriak plazaratzea baino zerbait gehiago egin beharko dugu. «Gure diruak bilbotarrek antolatutako EAE bat fintzatziatzeko erabiltzen dira» eta seguruenik Arabako enpresari batek baino gehiagok luzatuko die sosa. Araban parlamentari bat lortzea merkea bait da.

Militanteek HASlren desagerketa eztabaidatuko dute besteak beste

Huts egiteetatik aldentzearen, KASek birmoldaketari ekin dio

Koordinadora Abertzale Sozialistak, KASek, barne eztabaidari ekin dio oraintsu. KASen posturak inmobilitateak direla esan izan bada ere, ez da lehenengo aldiz KASek bere organigrama birrestrukturatzen duela. Bere burua ere autokritikatu izan du lehenagotik ere. HASlren etorkizuna du besteak beste eztaba daidagai, baina desagertzen bada ere, KAS ez da alderdi bilakatuko. KASen barne eztabaidak, funtzionamendua eta HBrekiko harremana, orriotan.

ASKI zaila da Koordinadora Abertzale Sozialistari buruz hitz egitea: hasi berri duen eztabaida prozesua ez da oraindik amaitu; ilegaltatearen esparruan mugitzen den neurrian, prentsaren jaki preziatua bilakatu da KAS, eta baita bere barruko egiturak ere, HASI kasu. Komunikabideetan, aurreko arrazoiak medio, zurrumurruak egia bilakatu izan dira. Batzuetan asmatu izan bada ere, zail da muinera heltzea eta nahi gabe ko gezurrik ez esatea horrelakoetan.

Askoren gogoan da, duela hilabete batzuk, egia borobilaren antzean «El Mundo» egunkariak zabaldu zuena. KASen agintea HA-

Siren esku geratuko omen zen batipat. Gaur berriz, kontrakoa plazaratu da, medio gehienetan.

Esanak esan, ez da HASlren aldaketa orain datorrena, KAS bloke osoaren birmoldaketa baizik.

Ezintasun hauetatik abiatuta bada ere, horra hor erreportaia eta KASeko partaide baten hitzak. Argigarri izango direlakoan.

KAS ez da alderdi bilakatuko

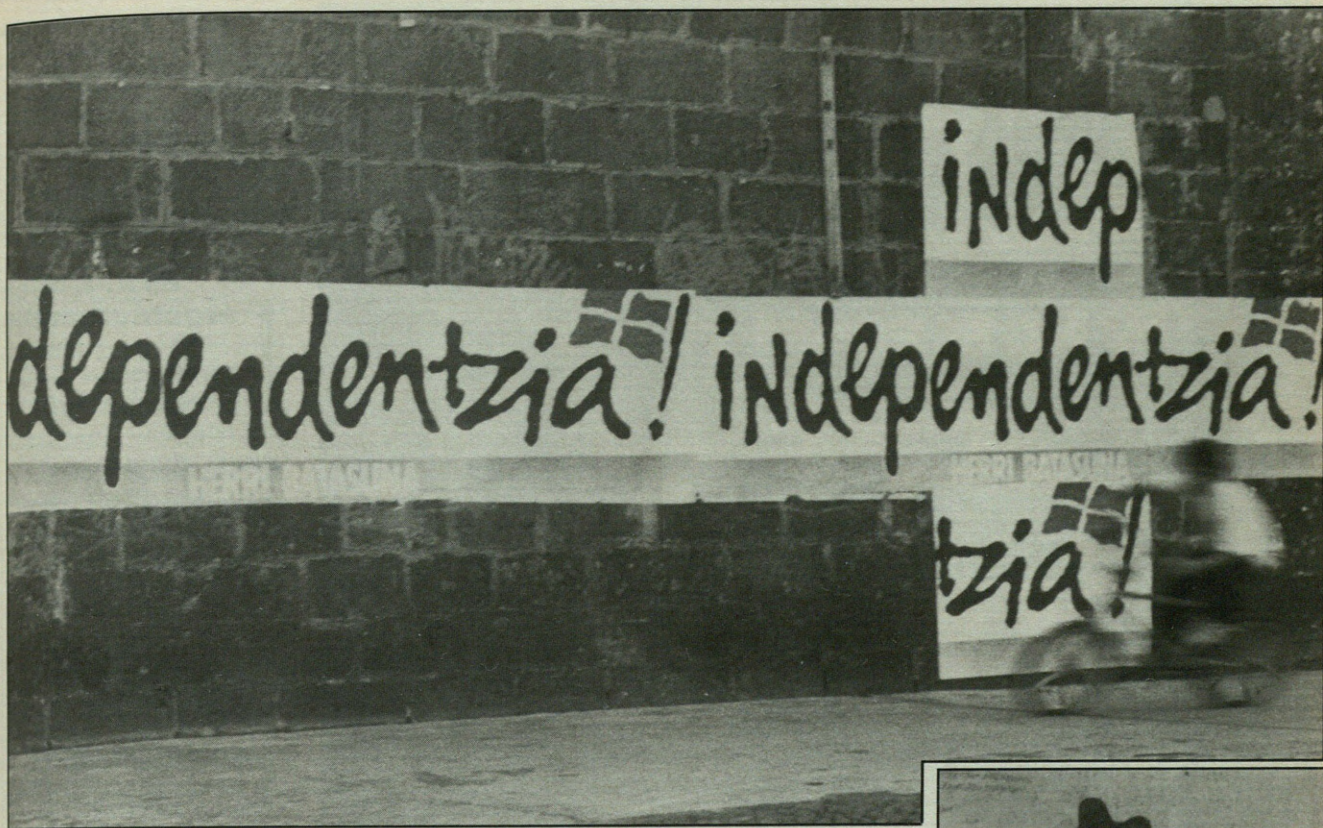
KASek bere organigrama eta funtzionamendua goitik behera zalantzan jarrita ere, lehengoa bera izaten jarrai-

tuko du. Kuestiona lezake KASen baitan dauden egituren papera (LAB-KAS, Egizan, Jarrai, ASK, HASI). Zalantzan jar lezake HASlri ote dagokion globalki teorizatzea, ez ote den hori hain zuzen KASen beraren papera; ASKren militantziak akats nabarmenak izan dituela euskara, ekologia, drogadependentzia eta errepresioa borroketan esate baterako; dirigismoa egin duela; euskararena, mugimendu sozial espezifikotzat jo behar ote duen orain arte bezala, edo ez ote den KASeko egitura guztiei, edo gizarte osoari dagokion arazoa; Jarraik ez ote lukeen zabalagoa izan beharko, ez ote lukeen legalizatu behar-

ko, LAB legala den moduan...

KASek bere helburu estrategikoa du: KAS pona tzia. Gizartea aldatzeko indarra izan dezaketen sektore desberdinak bateratu nahi ditu bide horretan. «Herri mugimenduek ez dute ikuspegi globalik, ez dute helburu balako edo bestelako gizarte mota. Arazo bat dute, eta berrak konpondu nahi dute. Halaxe azaldu digu blokeko militanteak. «Guk dinamizatu eta bultzatu egin behar ditugu mugimenduok —jarraitzen du— gure erizpideekin erakartu egin behar ditugu, eta aldendu, batzuetan gertatu izan den bezala».

Sektore desberdinak berrak mogoneizatzeko dituen arazoa datza da KAS. «Denok berrak tera lan egin dezagun kriterioak lortzen ditugun KASen. Gero, militanten bakoitzak bere lan espezifikoa (Eguzkin, AEA, Gazteen asanbladetan, sindikatuan...) aplikatu beharko ditu kriterioak».

Gizartea aldatzeko indarra duten sektore desberdinak bateratu nahi ditu KASek.

proposamenak eginez, dirigismorik gabe. Eguzkik, adibidez, KASen erizpideekin bat ez datorren erabakia har dezake, KASetik kanpoko organismoa delako. KASeko militanteek proposa dezakete kontrakorik,

militanteek. KASek kriterioak ipintzen ditu. Gero, euskararen aldeko borrokan, independentziaren aldeko joera azalduko dute hizkuntza nazionala aldarrikatzen dutelako. Jarraikoek, independentziarako bide

mahaia hautsi zenean, «agerian geratu ziren abertzaleen aurkako itunaren eragina, eta EAJren botere zentralarekiko menpekotasuna». ETAk suetena egin zuenean, berriz, negoziatio politikoa bezalako prozesu konplexuak aurrera eramateko HBk eta KASek zituzten gabeziak nabarmen geratu ziren. Gabezien errurik handiena HASiren zatiketa bezala plazaratu zena izan zen, «baina zatiketa ez zen HASirena. KAS osoaren zatiketa izan zen».

HASik eta ASKk historikoki izan dituzten tirabirak gero eta nabarmenagoak ziren. Negoziatio politikoa ulertzeko modua, sektore bakoitzak zer izan behar duen, praktika politikoa,

KASen birrestrukturaketa eta HASiren papera kuestionatzea ez da gaurko kontua, 1989an jada bazituzten eztabaidak.

HBn nork eta nola intziditu, KASen agintea, abangoardiaren papera... KASen filosofia bera kuestionatu ziren. Herri Batasunako batzuek ere mesfidantzaz ikusi zuten eztabaidaren aurreko dirigismoa eta KASekoek elkarrekin zuten ezin ulertua.

Eztabaidaren ondorioz,

KASek bere funtzionamendua goitik behera zalantzan jarrita ere, lehengoa bera izaten jarraituko du ●

baina inposatzeko asmorik gabe.

Homogeneizazio hori zein modutan egin eta Herri Batasunak nola islatu da eztabaidan dagoena. Modu praktikokoagoan esanda. KASek helburu nagusi bat nabarmen du. Independentzia, eman dezagun. Ardatz nagusi hori borroka diferenteetan islatu beharko dute sektore diferenteetako

bezala intsumisioa indartuko dute. Horrela erakunde diferente guztietan.

HASI eta ASKren arteko eztabaida

KASen birrestrukturaketa eta HASiren papera kuestionatzearena ez da gaurko kontua. 1989an, Aljeriako

Militantzia ulertzeko modua ere kuestionatuta dago gaur egun.

ehundik gora lagun HASItik (eta ondorioz KASetik) kanpo geratu zen, eta HASiren papera, globalizazio teorikoak baino, HBn inzitizera murriztu zen. ASKk, berriaz, herri mugimenduei begira lan egin behar zuela, batik bat.

KASeko burokrazia

Eskeema organizatibo monstroak egitea ere kritikatu da KASen baitan. «Burokratizazioagatik askotan lanak hiru aldiz egin izan ditugu. Gero eskema horiek inola ere ez ziren gure borrokara eta errealtatera moldatzen».

Militantzia nola ulertzen den ere kuestionatuta dago gaur egun. HASiko militan-

teek kasu askotan hiru aldiz militante izan behar zuten. HASiko militanteak, HASikoak izateaz aparte, (eta beraz KASekoak), KASeko beste erakunderen batean egon behar zuten, ASKn esate baterako. Eta ASKn egoteko herri mugimendu bateko partaide behar zuten izan. Beraz, hiru lekutan izan behar zuten militante. Beste batzuk HASi eta HBkoak bakarrik ziren.

Gaur egungo militantzia hirukoitza beste modu batean ulertzen dute. KASeko militanteak dira, KASen daudelako, berdin da Egizanen ASKn, HASIn, Jarrain edo non dauden. Gainera organismoetan lan egiten dute, eta gainera HBn ere parte hartzen dute, ez komite lokalean edo eguneroko dinamikan, baina bai,

esate baterako, asanbladeetan.

Burokratizazioari buelta emateko, eztabaidan planteatzen denez, HASi desagertzea izango litzateke konponbideetarikoa bat. Bertako militanteak KASeko militante soil bilakatuko lirateke. Beste alde batetik, herrietako egiturak eta egitura nazionalaren artean diren bitartekoak desagertzea daitezke. «Blokearen egitura amankomunak bultzatu behar dira, eta bertan bildu egitura diferentee-tako sentsibilitateak. Hori bilakatu globalizazio teori-korako gune».

Orain arte HBn, HASiko eta ANVko hiruna partaide zeuden. Orain HBk ere barne moldaketari ekin diolarik, ez dago zehaztuta ANV eta KASEk zenbat partaide

izango dituzten. HBko proposamenen arabera, baina baizik ez dute izango. Beraz, ez dirudi independenteek indarra galduko dutenik.

ETA, KASen organigramatik kanpo

El Sol egunkariak, 1991ko abenduaren 26an halaxe zioen: «Martinezek HASiren desagertzea iragarri du. Hemendik aurrera HASiko kideak KASEko

Ez da HASiren aldaketa orain planteatzen dena, KAS osoarena baizik

militante izango dira soilik. Zentzu honetan, HBko Mahai Nazionalean dauden HASiko kideak KASEko kideak izango dira. KASen modu organikoan dago ETA. Beraz, ETA HBren zuzendaritzan egongo da ofizialki».

ETA, KASen organigramatik kanpo dago. KASen egiturak HASi (oraingoz), ASK, Jarrai, LAB eta Egizan besterik ez dira. Ordezkaritza ere ez du. KASEk abangoardia izaera aitoritzen dio ETARI, ibili duen bideagatik, duen esperientziagatik eta betetzen duen paperagatik, «paper hori politikoa bait da». ETARI informazio iturri propioetatik heltzen zaionetik aparte, KAS nazionalako informazioa ere heltzen zaio. «Mugimenduari zuzendaritzak dakarkion batasuna behar-beharrezkoa zaio», eta delako

Itziar Aizpurua: «Alderdi politiko batek HBren baitan ez luke zentzu handirik»

ARGIA. KAS birres-
trukturatzen ari da. Zure
ustez, eta independentea
zarenez, zer eragin izan
dezake aldaketak HBren
baitan?

ITZIAR AIZPURUA.

Lehenik eta behin, gauza-
txo bat argitu nahi nuke. Ni
ez naiz independentea.
Independentista naiz. Herri
Batasunaren disziplinaren
pean nago. Egitarau
zehatza dugu, eta proiektu
politiko bat aurrera atera
beharra. Hor ez dago, be-
raz, independenterik.

Hori esan ostean, alda-
ketak izan dezakeen era-
gina gero ikusi beharko da.
Hala ere, gauza handirik ez
badakigu ere, gure ustez
alderdi politiko batek
HBren baitan ez luke zen-
tzu handirik. HBren ba-
rruan, KAS, alternatiba edo
bloke bezala askoz hobeto
legoke alderdi bezala bai-
no. Zentzu honetan, ikus-
pegi ezkertari eta aurrerakoi
moduan, ikuspegi iraul-
tzaile eta bultzatzaile mo-
duan funtzionatuko luke.
Horrela, zalantzarik gabe,

aurrerapausoa izango da.
Dena den, geroak esango
digu zuzena den ala ez.

A. Independentetek, ter-
minoa bera argitu baduzu
ere, HBn indarra galduko
dutela argitaratu berri du
egunkari batek. Zer
esango zenuke berri horri
buruz?

I.A. Barregurea ematen
dit. Indarra izatearena ge-
zur handia da. HB, sortu
zenetik hona, egoera ba-
koitzera egokitu da. Koali-
zio elektoral moduan sortu
bazen ere, gaur egun era-
kunde politikoa da, herri-
koia eta zabala. Lehen ez
bezala, bere proiektua oso
garbi du. Lehengo ESB eta
LAIA, edo HASI edo ANV,
edo independenteak, de-
nak proiektu berberaren
alde daude. Lana ondo ba-
natuta dago. Batzuk modu
bateko lana dute eta beste
batzuk bestelakoa. Per-
tsona batzuk agerian dau-
de, eta beste batzuk ez
hainbeste. Horrek komu-
nikabideetan eragina du.
Askotan, baten bat orain
prentsaurrekoetan atera-

tzen ez delako, pisua gal-
tzen ari dela plazaratzen
dute. Hainbat alderdi poli-
tikok gure proiektu eta
ikuspegiaren aurka duen
jokoa da hauxe. Nahia
egiarekin konfunditzen
dute.

A. Gaur egun zer apor-
tatzen dio KASek HBri?

I.A. Aportazioa ideologi-
koa da. Altsasuko mahaitik
datozenek, Euskadi inde-
pendiente eta sozialista bi-
dean egokitu behar ho-
rretan, une bakoitzeko
analisiak eztabaidagai
ematen dizkio HBri. Ho-
rrek ez du esan nahi gauza
guztiak goitik behera
onartzen direnik. Hauen

aportazioak, eta baita bes-
teen aportazioak ere,
egokitu egiten ditugu, eta
eztabaida horretatik sor-
tzen da HBk duen ideolo-
gia hori.

A. HASI desagertzeak zer
esan nabiko luke?

I.A. ESB eta LAIA desa-
gertu ziren lehenagotik.
Garai hartan, HB apurtuko
zela esan zen; hainbatek
alde egingo zuela. Ez zen,
ordea, horrela gertatu, al-
derantziz baizik. ESB eta
LAIAko jendeak HBn ja-
rraitzen du. HASIrekin
gauza bera gertatuko da.
HBk bere filosofia bai bait
dauka, eta batez ere politi-
ka egiteko modua eta to-
kia. Herri hone-

tako indepen-
dentistak eta so-
zialistak biltzeko
dagoen espre-
siorik zabalena
bait gara. Ez dio
HBri kalterik
egingo. Kontra-
koa diot: KAS
bezala geratzen
bada, mesedera-
ko izango da.

rretara doaz. Une
batean KASen ma-
mua aterako dute.
Beste batean ETA-
ren mamuari bel-

duko zaio txanda. Eta bes-
te batean, HBko batzuk
boterea harturik, beste
batzuk bidali nabiko dituz-
tela. Hori da Paktuaren
helburua.

KASeko partaide honen us-
tez, eskema garbia erabil-
tzen ari dira. «Borroka ar-
matuaren izaera bera baz-
tertu nabia dago atzean». Horretarako, bere sustengu
soziala apurtu behar dutela
dio, Herri Batasuna, alegia.
«Presio bide guztiak ho-

batek garantizatu behar du.
«ETAk duen gaitasun poli-
tikoagatik, bari dagokio
lan hau».

KASen baitan, organo
nazionalen adostasunik ez
balego, ASK eta HASIren
arteko eztabaida batean

esate baterako, ETAk jarriko
luke adostasunerako argibi-
dea. Ez du, hala eta guztiz
ere, lotura organikorik KA-
Seko egiturekin, eta HBre-
kin gutxiago.

Orain arte irten diren in-
toxikazioak argitu nahian,

■ **ETA KASen organigramatik kanpo dago,
ez dute biok lotura organikorik; KASek ETARI
abangoardia papera aitortzen dio ●**

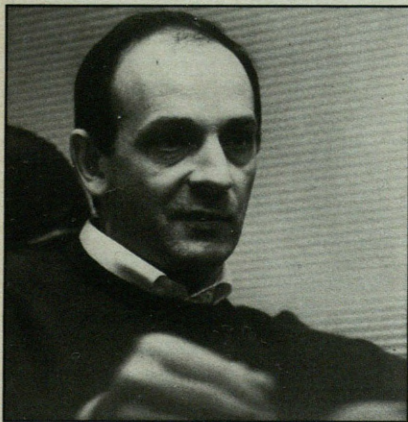
Garbiñe Ubeda

E Z P A L A K

■ DEPORTATUAK
ZIGORTUTA

AMNISTIAREN Aldeko Batzordeek salatu dutenez, Aljeriako mahaia hautsiz gero, Gobernu espainiarraren eta ETaren arteko harremanak ahultzearen ondorioz, Dominikar Errepublikan dauden sei deportatuen bizitzeko baldintzak gogortu egin dira. Horietatik hiru erakundearen interlokutoreak dira: Eugenio Etxebeste, Belen Gonzalez eta Iñaki Arakama. Hiru horiez gain, Juan Manuel Soares, Pello Gantxegi eta Angel Iturbe ere bertan dira.

Juan Mari Olano AABBBko eledunak eta deportatuon senideek prentsaurrekoan adierazi zutenenez, Gobernu espainiarrak ezarritako «erizpide politikoengatik» daude horren gaizki.

■ AUZMENDIK POLITIKA
AKTIBOA UTZIKO DU

EUSKO Jaurlaritzako Lan kontseilari ohiak, Martin Auzmendik, politika aktiboari utzi egingo dio. Martin Auzmendi Añamendiko kideak, gaitzetsi egin du Xabier Gurrutxaga EE-Añamendiko idazkari nagusi berriak egin dion proposamena. Beraz, Martin

Auzmendik berak hala erabakita, ez da ageri V kongresuaren ondotik sortutako exekutibako postuen artean. Auzmendik arrazoi pertsonalengatik dela esan du. Etapa profesional berri bati ekin nahi dio.

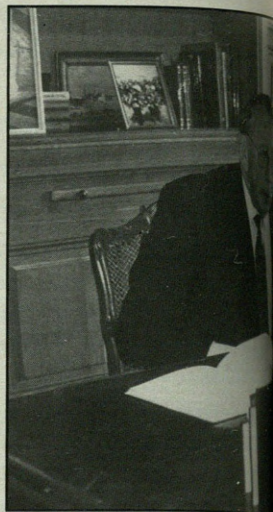
■ NAFARROAN %40
POLIZIA
NAZIONALARENTZAT

IZQUIERDA Unidaren arabera, Estatu espainiarrak Nafarrorako dituen aurrekontuetatik %40 Polizia Nazionalarentzat izango da. 1.998 milioi pezetako (99,9 milioi libera inguru) aurrekontua zehaztu dute Nafarrorako aurtengoan, 1990ean baino 502 milioi pezeta gutxiago. Honen arabera, Nafarroako IUK uste duenez, kontraesan nabarmena dago, Polizia Forala indartu behar zela esaten bait zuten. 1.998 milioi horietatik %70a Nafarroako ministeritzen zerbitzuak hobetzeko izatea salatu dute; «erabaki hori ez bait dator bat herriaren beharrekin».

■ BILBOK 33.000 MILIOI
PEZETATIK GORA ZOR DU

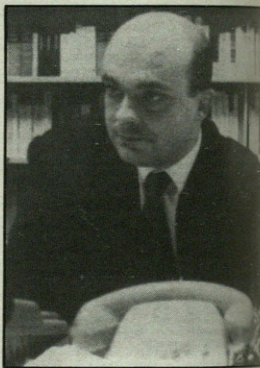
JOSU Ortuondo Bilboko alkateak esan duenez, Bizkaiko hiriburuko udalak 1991ko balantzea 2.612 milioi pezetako zorrarekin itxiko du.

Josu Ortuondok adierazi zuenez, Bilboko udalaren egoera ekonomikoa porrotera heltzeko zorian dago, altxor munizipalek datorren urtean 7.100 milioi pezetako ordainketa bere gain hartu beharko bait dute, aurreko legegaldietan eskatutako maileguen interes eta amortizazioak direla medio.

«Ekonomian Euskal Autonomi Elkartearekin lebian gaude, elkarlanean baino».

Henri Grenet, Pyrénées Atlantiques departamentuko lehendakaria eta Baionako alkatea.
Egunkaria, 91-XI-28.

«Eusko Jaurlaritza, Estatu espainiarrak konpetentzia polizialean duen subirotasun berberarekin ibardungo du».

Emilio Olaberria, Estatu espainiarreko legebiltzarreko diputatua.
Deia, 91-XI-25.

«Modu desberdinean pentsatzeko askatasuna nabarmendu nahi dut; baita ekintza armatuak justifikatzeak, euskal arazoaren konponbideari ateak ixtea dakar».

Jose Maria Setien Donostiako gotzaia.
El Mundo, 91-XI-27.

G O R D E T Z E K O A K

TXANPON-MAKINA, NARKOTRAFIKOA ETA GAL AGERIAN

PEPE REIK «La Cloaca vasca» izeneko liburua kaleratuko du Durangoko azokarako Txalaparta argitaletxearen eskutik. Narrazio honetan, batez ere, txanpon-makina, narkotrafiko eta GAL tramak, eta hiru gaiok elkarrekin izan dituzten lotura guztiak aztertu ditu. Orain arte egunkarietan ere plazaratu ez diren berriak azaleratuko ditu.

«HBk esku zabaltasun demokratikoa eta abultasuna nabasi egiten ditu».

Jose Antonio Ardanza,
EAEko lehendakaria.
Egin, 91-XI-26.

«Ajuriaeneako mabaiak HBren diskurtsoaren zatibat asumitu du».

Jon Idigoras, HBko
eleluna.
El Diario Vasco, 91-XI-27.

«Badakit Legebiltzarreko erabakiak bete behar ditudala, baina Ganbara zorutzen bada, nere esku dago agindu horiek betetzea».

Juan Cruz Alli, Nafarroako
Gobernuko lehendakaria.
Navarra Hoy, 91-XI-24.

«Araba EAetik irten dadin aldarrikatuko dugu, Estatuaren hitzarmena hausten bada».

Unidad Alavesa.
El Correo Español,
91-XI-26.

«ETA prest egongo da eskenatik irteteko, negoziazio politikoa gertatzen den unean».

Jon Idigoras, HBko
eleluna.
Entreviu, 813. zka.

K A R T A J O K O A N

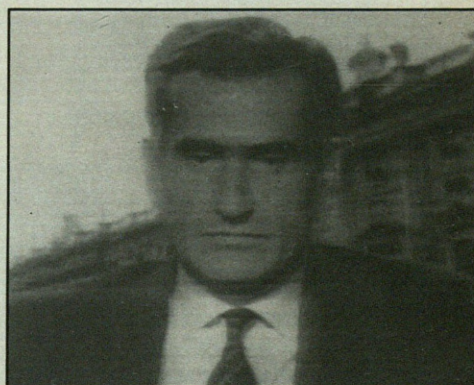
enbido...

...ordago!

ETA

ETako kide bati elkar hizketa egin berri dio RAI telebista italiarrak. Kazetariak, aurpegia estalita zuen hau, «ETako buru» gisa aurkeztu zuen; ETA, berriz, «euskal talde armatu edo talde gerrilari» moduan. Erromako espainiar diplomatikoei, beren onetik aterata, Espainiako enbaxada italiarrera dei egin zuten. Horiez gain, Justizia eta Barne ministrariak eta Espainiako abar luze batek protesta egin zuen. Errietekin kezkatuta, RAI telebista italiarrak emititutako elkar hizketa hori lehen kapitulu baizik ez zela jakin arazi zuen, nahiz eta programan horrelakorik aipatu ere ez egin ●

RAFAEL VERA

RAI telebista italiarrak, ETari egindako elkar hizketa dela eta, Estatu espainiarretik heldutako errietei so eginda, Rafael Vera Seguratasunerako idazkariaren hitzak emititu zituen, «euskal separatismoari buruzko» erreportaiaren bigarren kapitulu zela esanez. RAIko prentsa bulegoak zioenez, bigarren kapitulu honetan Gobernu espainiarrak terrorismoa nola konbatitzen duen azaldu behar zuen. Rafael Verak pantailan esandakoaren arabera, «Espainiako gobernuaren ustez, euskal arazoamabai baten inguruan eztabaidatu behar da, baina biolentoei ez dute parte hartu nahi» ●

Israeliarren oztopoak mahai gainean etengabe

ITXURA guztien arabera, azkenean Madrilen ekindako Ekialde Erdiko bake konferentziaren bigarren fasea abenduaren 4ean burutuko da Wasingtonen, EEBBek nahi izan duten bezala. Bigarren fase honen hasiera dataren inguruan sortu den saltsamaltsan Tel-Avivetik ez du lortu gauza handirik. Wasingtonek inposatu egin du data eta Israelek, oso gogoz kontra, onartu behar izan du, sinesgaitza bait da —governuko hiru ministrok eskatu duen moduan— bigarren faseari boikota egitea.

Egia esan, boikota gustora egingo lioke Israelek, finean ez Madrilen, ez orain, ez duelako sustraletako arazoak (lurralde okupatuak eta palesti-

narren subiranotasuna) konpontzeko borondate handiegirik. Denboran ei dago bere estrategia, hau da, EEBB aspertzean. Baina, oraingoz behintzat, EEBBek badakite bere dirulaguntzak inmigrante juduak jasotzeko ezinbestekoak zaizkiola Israeleko gobernari. Eta bestetik, ez dirudi bere aliatu garrantzitsuenaren kapritxuagatik arabiarren 'konfidentza' galdu nahiko lukeenik.

Madrilekoari begira, behin eta berriro azpimarratzen zen bake prozesuaren hasiera besterik ez zela eta bigarren faseari itxaron behar zitzaioela. Egia zen, zalantza barik. Baina orduan ere, EEBBek erdi arrastaka eramane zuten Israel Madrilerako, eta orain-

goan ere beste horrenbeste. Israelen jokua denborarena da, gauzak ahalik eta gehien luzatzea, eta horretarako behin eta berriro saiaturiko da, data, gaiorden eta azaleko kontuekin sakoneko gaiak atzeratzen. Are gehiago «lurraldeak bakearen truke» teoriak maila guztietan gero eta indar handiagoa hartzen duenean.

AZKENEAN badirudi Jugoslaviako gatazkaren azken hilabeteetatik honako norabidea aldatzera doala. Oraindik ere gerrak aurrera darrai bere krudeltasun osoan baina jadanik NBek erabaki du 10.000 soldadu beldaliko duela kroaziar eta serbiarren

Gero eta kezkarriagoa da Europa mailan eskuin muturreko mugimenduak hartzen ari diren indarra. Azken datu adierazgarria, Belgikan Vlaams Bloc alderdi ultrasekuindarrak herrialde horretako azken hauteskueetan izandako gorakada ikaragarria. 1987an %1,9 lortu bazuten, aurtengoan %6,6rainoko igoera izan dute; bi diputatu izatetik hamabira. Alemania batuan, Frantzia, Austria eta Italian ere nabarmen indardu dira. Beren agerpen publikoetan behintzat.

artean tartekatzeke asmotan.

Militarki galtzen joateaz aparte, tartekatze honetan kroaziarrek beste puntu garrantzitsu bat galdu dute, Serbiak nahi zuen modura Nazio Batuen indarrak gatazkaguneetan kokatuko bait dira, eta ez gatazka hasi aurreko mugetan, Kroaziak nahi zuen legez.

Serbiak nekez onartuko zuen NBEko indarrak hasierako mugetan jartzea, horrek hartutako lurralde guztiak berriro Kroaziaren esku uztea suposatuko lukeelako. Beraz serbiarrek libre dute okupazioaren bidea, eta hori da, hain zuzen, kroaziarrek Eslavonian utzitako lurraldeekin gertatzen ari dena. Serbiarrek okupatzen dituzte alde egiten duten kroaziarren etxe eta lurrak. Horrez gain, serbia-

— NBEk 10.000 soldadu bidaliko ditu Jugoslaviara, serbiar eta kroaziarren arteko gatazkagunetara ●

rrak era guztietako dokumentuak deusezten ari direnez gero, lurralde horien negoziaketarako orduan, benetan gaitza izango da zer den norena erakustea.

Kroaziak NBEren indarrak gatazkaguneetan jartzea onartu behar izan du. Ezin du besterik egin. Armaz bapo hornitutako armada federalaren aurrean ezer gutxi gehiago egin zitekeen, eta orain bere kezka larriena «kasku urdinak» ahalik eta azkarren agertzea da eta gehiago ez galtzea. Baina NBEren erabakia gauzatu arte zenbait aste iragan daitezke, eta Vucokov eta gero, Osijek eta Dubrovnik jaustear daude. Europak beren kasara utzi dituelakoan daude kroaziarrek, eta ez arrazoi faltaz.

Lukas Martinez

MUNDUA EZ DA BIRIBILA

Jugoslavia Europa ote?

MINGARRIA da oso Europako Erdialdean aspaldi ahaztuta zitudiena gogortasun guztiaz horrela lehertzea, behin baino gehiagotan esperientzia biltzaile eta askatzaileaz hartutakoa mila zatitan hautsi eta krudelkeria gordin eta zoroa horrela agertzea. Kroaziar baten lekukoa hartu zutenek giza eskubideak eta oinarritzko giza arauak horrela zapaltzea. Badirudi hamarkada askotako historia alferrik galdu eta esperientzia baino indartsuago dela sendatu gabeko zaurien mina.

Hori hala ere kontu bat da eta oso bestelako bat Balkanetan gertatzen ari denaren aurrean asko eta asko esaten eta idazten ari dena.

BEGI urdinak eta ile horia dutenek horrela jokatzeari eskandalagarria deritzote, European (gure Europa honen erdi erdian) horrelakoak gertatzea beldurgarria, harrigarria eta onartezina dela diote. Bertan egon garelako edo kolorezko irudietan ikusi dugulako ezin onar genezake horrelakoak gertatzea gure hain antzerakoak direnen artean.

Behin eta berriz entzuten ari gara Jugoslavian gertatzen ari dena tragedia lotsagarria dela Europa osoarentzat, garai hauetatik kanpo eta inguru honetatik at dagoenaren antza duelako. Ez ditugu horrelakoak entzun (behintzat hainbeste aho eta idatzietan) europearrok tragedia esportatu dugunean, krudelkeria azal eta begi diferenteak dituztenengana eraman dugunean: torturak, hilketak, basatikeriak gure oso antzerakoek (zuzenean nahaztu gabe gehienetan) eragin dituztenen.

IRUDI gogorrek bidali dizkigute Kroaziatik mundu guztiko telebistek, Golkotik, Panamatik edo Malvinetatik bidali ez zizkigutenak.

Ez al dira lotsagarriak gizateriarentzat Afrikan, Hego Amerikan edo Asian gertatzen ari direnak? Ez al dituzte sarraski beldurgarriak eragin begi urdian eta ile horidunek, arrazoi edo aitzaki bat edo beste medio?

Gizakiaren abere basatiena sueto ibiltzea bezain higuigarria hipokresiaren guante zuriak erabiltzea da. Jugoslavian, Europako beste hainbat lekutan eta munduan egunero gertatzen ari direnak, aspaldiko egoera mugiezinen ondorio besterik ez dira, Europa txukun eta garbi honek, eskuak zikindu gabe, eragindako egoerak gehienak.

JUANJO SAN MIGUEL
Euskadi Irratiko kazetaria

Maastricht-eko gailur komunitarioaren aurrean:

Europako trena abiadura barik

Datozen abenduaren 9 eta 10ean Europako Komunitateak bere ibilbidearen gailurrik garrantzitsuenetakoa burutuko du Holandako Maastricht hirian. 1957an Europako Ekonomi Elkartea sortu zenetik Erroman, sorrera haren izatearen unerik erabakiorrena biziko du EKk. Batasun politikoa, eta ekonomia eta moneta batasunaren etorkizuna dago jokoan, eta oso iritzi kontrajarriekin gainera. Estatuaren Europak etorkizunaren erronka du Maastricht-en.

EUROPA aldean azken urteetan gertatutakoek saltsa-maltsa handian murgildu erazi dute Europako Komunitatea. Sendotasunaren itxurak ezer gutxitan geratu dira Golkoko gerra, Ekialde Erdia, edota Jugoslaviako gatazkaren aurrean. Jarrera

desberdinak daude Europaren batasuna zer den zehazterakoan, eta berdin munduko arazo askoren aurrean. Guzti hori da, hain zuzen, EKko estatu nagusienek Maastricht-en konpondu nahi dutena.

Maastricht-eko gailurrak

bi ardatz izango ditu, EKko estatuaren monetal batasuna eta batasun ekonomikoa batetik, eta batasun politikoa bestetik. Alemania, Frantzia eta Espainiarentzat erreforma edo bide hauek batera joan behar dute. Erresuma Batuentzat aldiz, Holanda eta Danimarkaren laguntzarekin, hori urrutiegi abiatzea da, eta bata ez du bestea eskatzen.

Batasun ekonomikoaren bideratzeak banku zentral bat aurreikusten du 1994erako, eta moneta bakarra 1996rako, Europako Kontu Unitatea (EKU) alegia. Britainiarrek oztopo ugari jarri izan diete era guztietako batasunei, EK libreganbiorako eremu izatearekin nahikoa bait dute. Alabaina, prozedura jokuak direla medio, ez dirudi moneta batasuna oztopo izan-

go denik, britainiarrek proposa bat izango bait dute 1996ra arte moneta batasunetik kanpo geratzeko.

Oraintsu arte Alemaniak eremu horretan ez zuela amore emango azpimarratu izan badu behin eta berriro, azkenean, Helmut Kohl kantziler alemanak onartu egin zuen britainiarren jarrera. Hori bai, argi eta garbi zehaztuz banku zentralaren gaian Alemaniak ez zuela *«inondik inora etsiko»*, bere esanetan *«monetaren egonkortasuna lortzeko beharrezkoa da eta»*.

Batasun politikoari dagokionez gai hauek izango dira nagusienak: kohesio ekonomikoa; atzerri eta segurtasun politika; arlo judizial, polizialean eta inmigratioaren bideratu beharreko elkar lana; eta Europako parlamentuak eskuratu behar dituen botere berriak.

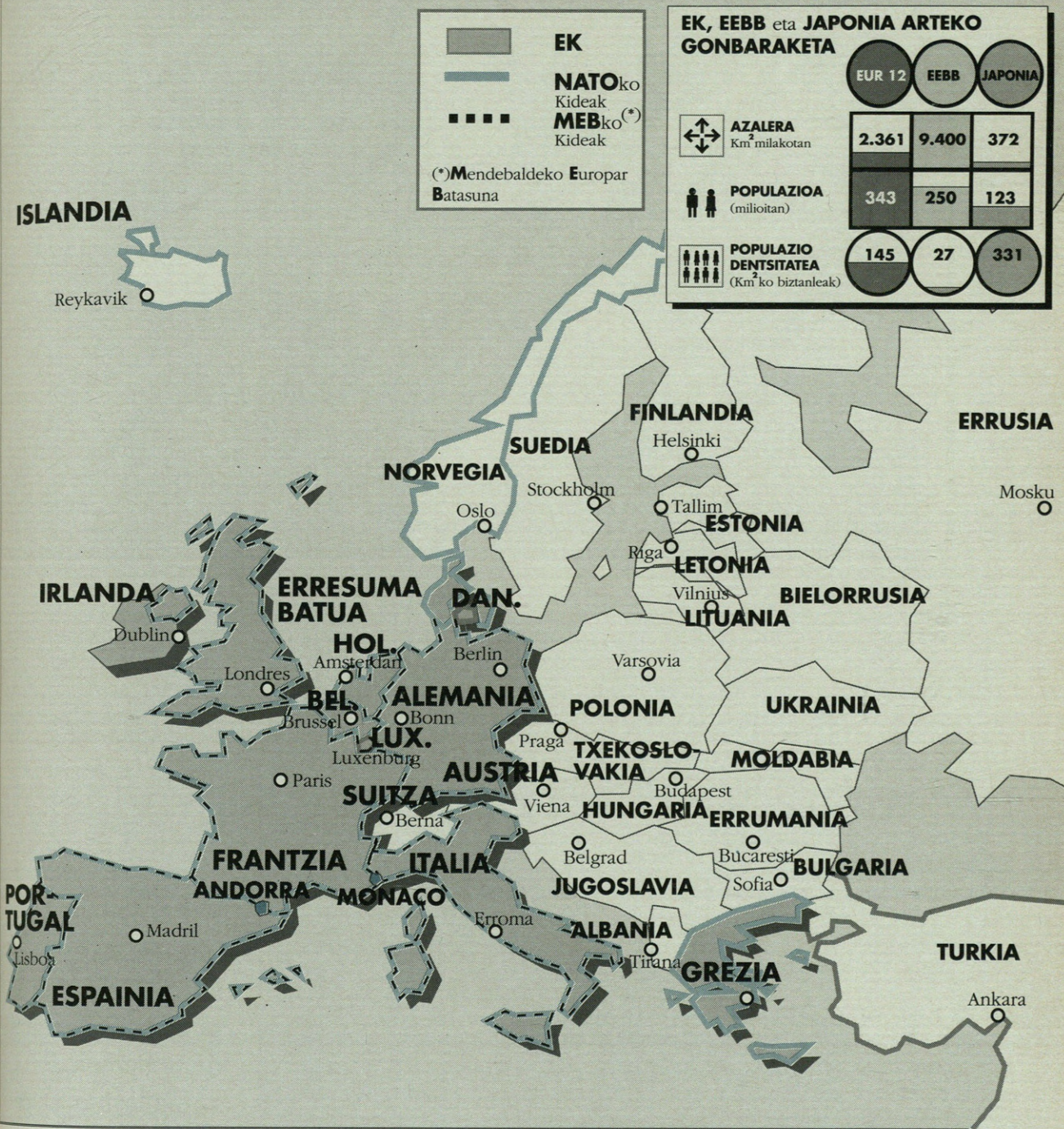
Britainiarren oztopoak

Europako merkatu batua, teorian 1993tik aurrera gauzatu beharko litzatekeen, lau baldintza bete-

1957an sinatu zen Erromako Tratatua, eraiki nahi den Estatuaren Europaren oinarria.

EUROPAKO KOMUNITATEA

behar ditu: pertsona, hon-
dasun, zerbitzu eta kapita-
len zirkulazio librea. Baina
merkatu hori, finean, Euro-
pa federalaren lehenengo
urratsak besterik ez dira.
Horien atzean etorri behar-
ko lirake, armada eta atze-
ri politika bakarra, maila
guztietako boterea izango
duten legebiltzarre eta go-

bernua... Hori da *europar-
zaleen* helburua, Fran-
tzia, Alemania, Espainia...
Baita Erresuma Batuak nahi
duenaren kontrakoa ere.

Britainiarrak harro daude
euren soberania maila eta
euren instituzioekin, eta
subiranotasunaren aurka-
koak ikusten dituzte adibi-

dez Europako Legebiltza-
rreak eskura ditzakeen
konpetentzia guztiak. «Gu-
izan gaitzke europar ba-
karrenetarikoak esan de-
zakegunak azken mende
honetan inork ez gaituela
inbaditu edo men-
deratu»,
pentsatzen dute, eta neurri
batean, britainiar askoren-
tzat kontinenteko poten-

**Alemania EKren erraldoia bihurtu da eta
har dezakeen indarrak dardara bizia biztu
du gainontzeko estatuengan**

Europako
merkatu
batuak,
teorian
behintzat
1993tik
aurrera
gauzatu
beharko
litzate-
keena, lau
baldintza
eskatzen
ditu:
pertsonea,
hondasun,
zerbitzu eta
kapitalen
zirkulazio
librea.

tzien nahien aurrean amore ematea kapitulazioa da.

Horrez gain ez da ahortzi behar, gainontzeko europar potentziak ez bezala, Erresuma Batua munduko bes-

te bi erraldoi ekonomikoekin (EEBB eta Japonia) dituen lotura ekonomiko estuak. Kontuan hartu behar da britainiarren inbertsio mailarik handiena ez dela

EKrekin baizik eta EEBBekin.

Guzti honen aurrean britainiarren jarrera, Europaren edozelako batasun maila ahalik eta gehien atzera-

tzea, edota beste dimentsio handiagoetara eramatea da. Horretarako ekialdeko herrialdeen sozialismo erreala- laren porrota primeran etorri zaie. John Major lehen ministroak etengabe errepikatzen du etorkizuneko Europa ezin dela EKra mugatu, eta ezinbestekoa dela

Komunitatearen defentsa zutabea

BATASUN politikoaren bidean, arazo nagusienetako bat Europako Komunitateak bere defentsa egiturak nola eraiki eta egituratuko dituen izango da. MEB (Mendebaldeko Europar Batasuna) ala NATO?

Munduko Bigarren Gerraz geroztik Mendebaldeko Europaren eraikuntza militarra EEBBen babes eta gidaritzapean burutu da, NATOren eskutik hain zuzen. Orain, Gerra Hotzaren amaierarekin eta horren eraginez, Europak jasan duen eraldakuntzarekin EKko zenbaitek babes amerikarraren eragina gutxitu nahi dute. Frantzia eta Alemania dira ekimenaren buru, eta Erresuma Batua eta Italia Paris-Bonn ardatzari asaldatuta erantzun diotenak.

Frantzia eta Alemaniak egindako proposamenaren arabera, MEB Komunitatearen beso armatua izango litzateke eta etorkizuneko europar federazioko estatu

guztietako indarrek osatutako lukete. Beso armatuaren eraikuntzan bi estatu hauek 70.000 eta 100.000 soldaduz osatutako indar bateratua sortzea proposatzen dute.

Sakonean iparramerikarzaileak diren Erresuma Batua eta Italiarentzat ordea, MEBk esistitu egin behar du, baina NATOren europar zutabe gisa. Euren proposamenean Europako Kontseilua, gaur egun arte teorien bederen segurtasun eta atzerri politikaren gidari izan dena, *«kontuan hartu beharrekoa»* izatera iragango litzateke. Britainiar eta italiarrek ez dute ulertzen EEBBen gidaritzarik gabeko Europaren defentsarik.

EEBBetan ere gaia ez dago erabat argi, egungo mandatariek EKK har dezakeen indarrari beldurrez begiratzen badiote ere, agintarien esanetan, *«europarrek estatubatuarren presentzia behar dute euren artean borrokan has ez daitezen»*.

■ Britainiar askorentzat kontinenteko potentzien aurrean amore ematea kapitulazioa da ●

ekialdeko herrialdeei atea zabaltzea.

Britainiarren posizioak Alemania eta Frantzia topatu izan ditu aurrez aurre beti, baina azken urteetan aliantza hau makalduta geratu da Alemaniaren batasuna eta ekialdeko aldaketekin. Alemania EKren komotora ekonomiko

bihurtu da eta har dezakeen indarrak ikaraldi biziak bizitu ditu gainontzeko estatuengan eta batik bat Frantziarengan. Alemaniaren ohizko merkatua Europa izan da, eta orain merkatu hori Uraletaraino zabalik geratzen zaio.

Frantziak, bestalde, egoera ekonomiko gaitza bizi du, eta ez du burua altxatzerik lortzen. Beraz, ezinbestekoa zaio bere izaera protekzionista eta EKK eskaintzen dizkion babes fiskal guztiak mantentzea, batez ere nekazal eta ganaduaren eremuan.

Polonia, Txekoslovakia eta Hungariak ganadu-produkzio handia dute, eta Frantziak baino askoz merkeago saltzea proposatu zien EKKo estatuei, baina Frantziak ez zuen amore eman. Jarrera honek haserre handiak sortu zituen Erresuma Batua eta Alemanian. Besteak beste, hori izan da Alemania eta Frantziaren harremanen hoztearen arrazoietakoa.

Ekialdeko herriei atak zabaltzearen aurrean inork ez du aukera hori baztertzen, baina Frantzia, Alemania eta gainontzeko estatuen ustez zabalean hantitu baino lehenbiziz ahalgina sakonean lan egin behar da. Hots, egun airean dagoen batasunaren soslaia ondo zehaztu, batasuna gauzatzeari ekinez, eta ardatz sendoa osaturik dagoenean atak zabaltzeari ekin.

Kohexio ekonomikoarena izan da gailurraren aurreko hilabeteetako gairik eztabaidatuena. Hots, nola batu horren desberdintasun ekonomiko handiak dituzten estatuak, erraldoiak nahi diren iraketa barik. Hego Irlanda eta Alemania, esate

Legebiltzarrearen kompetentzia mailarena izango da gai arantzatsuenetakoa.

baterako.

Zentzu horretan, une honetan EKren lehendakaritza zuzentzen duen Holandak «bi abiaduretako Europa» proposatu zuen batasun bide gisa. Lehenbiziki sei —edo agian zortzi— estatu aberatsenek burutuko lukete moneta batasuna eta gainontzeko estatuak zehaztu beharreko epe batean igo beharko lukete batasunaren gurdira. Bitartean aberatsek jarritako neurri ekonomiko garrantzak jarraitu beharko lituzkete. Atzeko guri horretan geratuko li-

rateke, Hego Irlanda, Grezia, Portugal, Espainia, eta Italia agian.

«Dena den Holandaren proposamena atzera bota

dute batasunak erritmo bera izan behar duela estatu guztientzat, baina errealitateari begira mesfidantza handiak sortzen dira Frantzia bera

Europako zenbait legebiltzarrek iragarri dute jada aldarrikatu ez badago, ez dutela Maastricht-eko aldarrikapena sinatuko

zen nahiz eta oraindik ez den asmatu ekonomia ahul duten estatuak laguntzeko zer egingo den. Berbetan bederen gehienek onartzen

moduko estatu batean, bere ekonomia ere larrialdia iragaten ari delako.

Legebiltzarrearen kompetentzia maila ere gailurraren ardatzetariko izango da. Eraiki nahi den Estatu Europa horretan Holandaren proposamenak ezer gutxitan uzten ditu legebiltzarrearen kompetentziak, eta Maastrichten jarrera aldarrikatu ez badago, Europako zenbait legebiltzarrek iragarri dute jada ez dutela gailurretik ateratako aldarrikapena onartuko. Zalantza barik tentsio handia biziko da Maastricht-en.

John Major lehen ministro britainiarra eta Helmut Kohl kantziler alemana, EKren galga eta lokomotora.

Xabier Letona

HISTORIA ETA GERO

■ TXINOAK IZENA ALDATU NAHIAN

TXINAKO eskoletako irakasle asko gero eta arduratuago dago ikasle ugari mendebaldeko izenak hartzeko hartu duen jarreragatik. Euren txinar izenari Mary, Eva, Jack, John... edo beste edozein izen jartzen diote aurretik. Agintarien artean iritzi desberdinak daude horrek ekar diezaikeen kaltea baloratzeko orduan, baina askorentzat «egurats soziala pozointzen du» edota Xinming-eko egunkari batek dioen bezala, «txinoen izaera noblea desintegra eratzen du».

■ «CARABINERI» SAINDUA

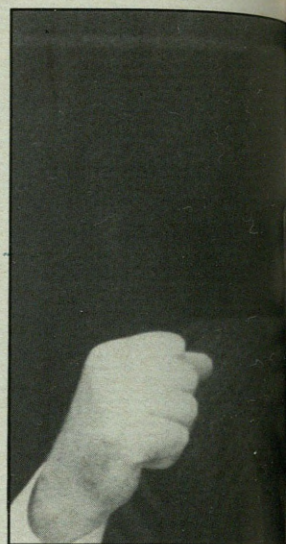
ELIZA katolikoak laster izango du saildu berri bat bere zerrendan, Salvo D'Acquisto karabinero italiarra. 1943ko irailaren 23an D'Acquisto-k bere burua eskaini zuen naziek preso zituzten 22 misiolari fusilatuak izan ez zitezen. Francesco Cossiga lehendakaria bera ere izan zen beatifikazio prozesuko ekitaldian, eta behingoz gutxienez

ekitaldiarekin bat zetorren esaldia bota zuen: «erreglamenduaren arabera karabineriuak ez zuen egin zuena egiteko beharrik; beraz, bere heriotzak karitatea, kontzientzia eta elkartasunaren lehenetsuna adierazten du».

■ PRESERBAGAILUEN BANAKETA SEKRETUA EEBB-ETAN

EZAGUNA da moral estatubatuararen 'fintasuna' zer mailataraino heltzen den. Horrexegatik hain zuzen, nahiz eta HIESaren birusaren eramale gehien duen estatua den, kanpaina gutxi egingen da berorren prebentziorako. Eta are gutxiago preserbagailuekin. Orain New Yorken antolatu den kanpaina batean preserbagailuak banatuko dituzte 16 ikastetxetan zehar. Baina, hori bai, modu sekretuan, inor enteratzen ez dadin zein ikastetxe diren. Ondoren hiriko ikastetxe guztietara hedatuko litzateke kanpaina. Agian kanpaina hori ere sekretuan egingo nahiko dute.

ELEMELE

«SESBren batasun politikoa estatu moduan egituratu behar da, bestela nik ez dut parte hartuko proiektu honetan».

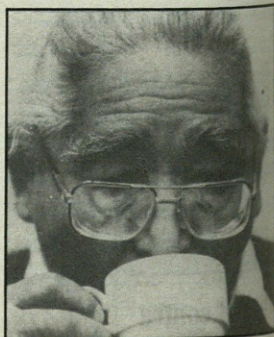
Mikhail Gorbatxov.

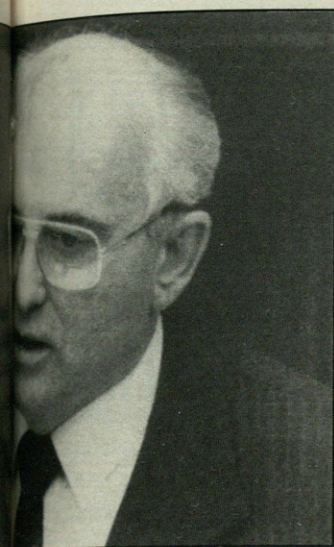
«Borrokak El Salvadorren berdintsu edo gogorrago jarraituko du, eta denboraldi batean laguntza zuzena beharko da, salvadortarrek eurek aurrera egiteko abalmena izan arte».

Facundo Guardano, FMLNko komandantea.

«Tibetak askatasuna eta bakea lortzen ez baditu, mundu osoak ere ez ditu lortuko. Ez dugu botere militar eta ekonomikorik, baina bai beste era bateko botereak».

Ke Sangpo Rimpoché, Tibeteko exilioko gobernuko barne ministroa.

O I H A R T Z U N A K

EGOERA EKONOMIKOAK HORMAKONTRAN JARTZEN DU BUSH

KANPOAN arazo ugari konpondu duela baina bere etxeko gauzez ahaztuta dagoela leporatzen diote George Bush EEBBetako lehendakariari. EEBBetako egoera ekonomikoak egoera larrian jarri du Bush 1992an burutuko den lehen-dakaritza kanpainaren aurrean. Estatubatuarren %60k oraindik ere *«lehenda-kari ona»* moduan ikusten dute, baina gehienak oso deskontentu daude herrialdearen egoera ekonomikoarekin. Golkoko gerra ostean Bushen EEBBetako oso lehendakari gutxiak lortu izan duten popularitate maila lortu zuen (%90) baina gaur egun galdu ditu jada 30 puntu. 20 milioi estatubatuarrak gosea jasaten du, 34 milioik ez du gaisotasun segururik, eta kaleetan zehar inoiz baino eskale gehiago ikusten da.

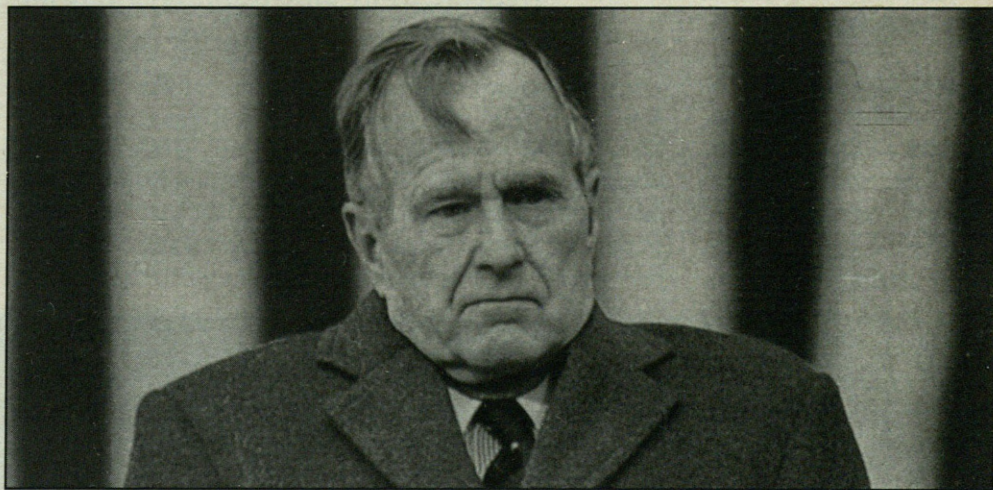

«Sentitzen dut SESB superpotentzia moduan desagertzea, EEBB izanda beharrezkoa bait da oreka egingo duen zerbait».

Muammar el Gaddafi,
Libiako lehendakaria.

«Suetena apurtzen duena lehen erruduna izango da eta Nazio Batuen akusatuen eserlekuan eseri beharko da».

Dragoliub Michunovich,
Serbiako Alderdi Demokratikoko (DS) buruzagia.

XEVARDNADZEK DIOENEZ SESB-N KOLPE BERRIA IZAN DAITEKE

«Iraultzarekin erraldoiaren pausoa eman genuen, lehenbiziz emakumeok Nicaraguako bizitza politiko-sozialean murgildu ginen, nabiz eta onartu beharra dugun balore matxistarik gabeko gizartera bidean ez genuela borrenbeste aurreratu».

CST sindikatu sindinistako emakumeen arduraduna.

SESB-EKO atzerri ministeritza berreskuratu duen Eduard Xevardnadzek iragarri zuenez, oraindik estatu kolpe berria izan liteke: *«pertsona askok biziraun zuen abuztuanporrot egin zuen estatu kolpetik, eta horiek irrikitan daude berriro kolpea izan dadin».* Erantzun gisa, Andrei Kozyrev Errusiako atzerri ministroak Xevardnadzeren berbak baietsi zituen: *«bai, agian beste kolperen bat prestatzen ari da».* Geroxeago, urak baretu asmoz, Vitaly Churkin, soviet gobernuko bozeramaleak jakinerazi zuenez, bere ustez informazio horiek ez ziren egiazkoak. *«Kolpe arriskua egon badago —zehaztu zuen—, baina ez lituzke arazoak konponduko, aldrebes baizik. Odol sarraskia eta gerra hotzaren itzulera ekarriko lituzke».*

Errepide sare berriaren proiektuak eztabaida ugari biztu du

DONOSTIALDEA HANKAZ GORA

Donostiako Bigarren Ingurabidearen lehen trazaketa besterik egin ez den honetan, hasiak dira bere kontrako lehen iritziak azaltzen, bai beharrezkotasuna bai inguruan izango duen eragina kritikatzuz. Donostiari dagokion plangintza bada ere, inguruko herriek —Usurbil, Lasarte, Hernani, Astigarraga eta Oiartzun— jasango dute kalterik handiena. Bi fase ditu: lehena, A-8 eta N-1 Arritzetako restopetik Lasarte aldera lotuko ditu. Azkenik, Bigarren Ingurabidea bera.

JOAN den urteko abenduaz geroztik osaturik dago Donostiako Bigarren Ingurabidearen aurreneko proiektua. Lehen Ingurabidean —egun 'bariante' izenez ezagutzen dena— ho-

nez gero saturazio arazoak sortzen ari direla eta, Diputazioak eta Donostiako udalak egoki eritzi diote errepide nagusi berriaren trazaketari, bertara nazioarteko trafiko astun guztia bi-

deratuz. Modu horretan, egungo bariantean hiri barietateko trafikoa askoz ere modu arinagoan igaroko da.

Gipuzkoako hiriburuari trafikoak sortzen dizkion arazoei soluzio emateko as-

motan osatua, Donostiari berari baino, inguruko herriei eragingo die; izan ere Usurbil eta Lasarten hasi, Hernani eta Astigarraga aldera jo eta Oiartzunen izango du amaiera, lehen trazaketaren arabera.

Usurbilgo Arritzeta restopetan A-8 autopista —Bilbo-Behobia alegia— utzi, Lasarteko gunen berriarekin bat egin eta Galarretara abiatu, Florida eta Ergobia arteko pasadizoaren aldetik Astigarragara, Perurenako errepidearen parean Oiartzunera sartu eta, mugarako

bidean, berriro ere bat egingo du A-8 autopistarekin.

Erakundeen arrazoiak

Proiektuaren injenieri zuzendaria eta Diputazioko Errepide eta Garraio Saileko Zuzendaritzako partaidea den Jose Mari Sarasolarekin izan gara solasean eta, esan digunaren arabera, Bigarren Ingurabidea (BI) bi fase izango ditu. «Lehen, Arri-tzetako lur sailetik abiatu eta Lasarteko konexiora jaitsiko da; oso epe laburrean ekingo diogu, 1992ko amaieran edo 1993ko hasieran, proiektua eta aurrekontua dagoeneko onartuta baitaude Errepideen Plangintza Orokorrean. Bigarrena, Lasartetik Oiartzun bitartekoa, epe luzeagoan burutzeko asmoa dugu, bamar-bamar urtetara. Hala ere, lehen trazaketa bori kaleratu dugu, proiektuarekin barrena izan dezaketen udalek beren hirigintz plangintzetan kontutan hartzeko, zeharkatuko dituen inguruetan bestelako eraikun-

Petritegin lotuko dira Bigarren Ingurabidea, Urumeako bariantea eta Perurenakoa.

tzarik ez egiteko».

Donostia inguruko herriek kalte handienak jasango dituzte, «errepide berria Donostialdeko be-

harrak baizik. Gainera, udal guztien adostasuna jaso dugu. Bestetik, zonaldeko basoak errespetatzen saiatu gara, eragina ahalik

loturak nekazal ingurunean eragingo dituen kalteak eta honelako errepide erraldoia eraikitzea beharrezkoa ez dela arrazoitzat emanez, «beste soluzio bat ere aztertu dugu —diosku Jose Mari Sarasolak—, adibidez Donostiako Tolosako hiri-bidearen amaierako pare horretatik Bilbo-Behobia autopista desbideratu eta Galarreta aldera tunel baten bidez lotzea eta gune horretatik aurrera berdin jarraitzea, baina teknikoki bestea bezain egokia ez izateaz gain, ibilbidea luzatu egiten zen; hau dela eta, azken aukera hau baz-

Proiektu hau ez da berehala burutuko; zeharkatuko dituen lurraldeak herrien hirigintz plangintzatik at gelditzeko aurreratu da ●

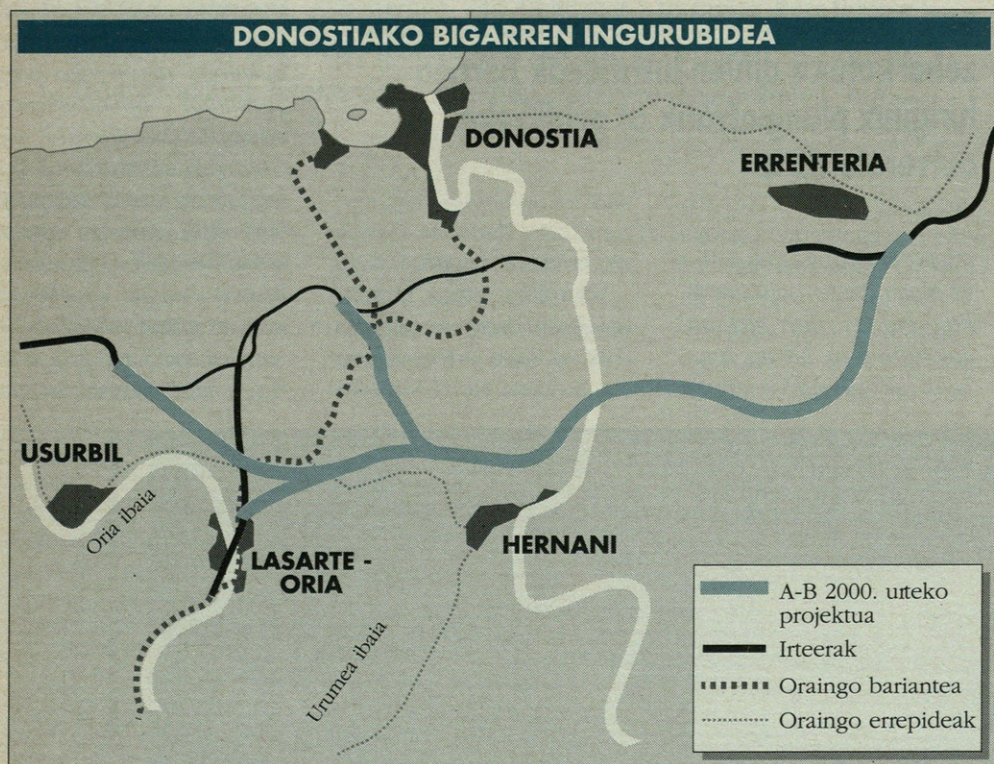
rrietatik igaroko da, baina ez dago beste soluziorik; hala ere, ez dira hiri-mugak kontutan hartu, inguruak orokorrean dituen

eta txikiak izateko».

Usurbilen udalak proiektua onartu badu ere, bertako HBk aurkako jarrera azaldu du, Arritzeta eta N-1 arteko

Egun obretan dagoen Lasarteko gune honetan elkartuko dira A-8 autopista eta N-1.

Goiko argazkian ikusten den parajea erabat aldatuko da beheko mapan agertzen den proiektua gauzatzen bada

tertu egin genuen. Gainera, Usurbilgo lur sail berrak, nekazaritzamailanez du balore handirik».

Aurretik aipatu den bezala, azken lotura honi 1992aren inguruan ekingo zaio eta prestatu den aurre-

kontua mila milioitik gorakoa da, Diputazioaren azterketaren arabera.

Ekologisten jarrera

Aurkako iritzi gogorrenak

Eguzki talde ekologistak jaurti ditu eta bertako partaide den Martin Urkiaren gana jo dugu, Plangintza Orokor honen aurrean dituen jarrera guri agertzeko. «ez da egia eskualde malakako plangintza prestatu denik, eta hala izango berriz ere, Donostiako udalaren interesak bakarrik hartu dira aintzakotzat udalerri honetako ingurune naturalak ez baita inolako kalterik jasaten. Donostiako lehen saibetabidea hipotetikoki saturatzen denerako prestatu den Bigarren Ingurabidea izatekoaren eragina, ordea, inguruko udalerriek jasango dute neurri baten batean».

Donostiako Bigarren Ingurabidearen ondorioak inguruko herriek jasateak sortu ditu arazoak

Eguzkiko partaidearen ustez, «badira beste soluzioak, askoz ere errazagoak errepide erraldotuen eraiki baino lehen martxan jar daitezkeenak, bai merkeagoak direlako, bai ingurugiroan izango duten eragina askoz ere txikiagoa delako. Egokiena, Antiguoa-Ibaeta eta Amara Aietetik lotuko dituen errepide-sare berria da, eta Hernani aldean eraikitzen den Urumeako barianterekin batera, soluzio egokiena delakoan gaude, ez dela bestelako eraikuntzarik behar, hain zuzen ere. Eta inork esan ez badu ere, Bigarren Ingurabide berrak ez dago bilduta Euskal Herriko Errepide Plangintza

Mikel Zabala, Astigarragako alkatea

«Gure herriak arazo larriagoak ditu»

ARGIA. Zein eragin du Donostiako Bigarren Ingurabideak Astigarragako udalerrian?

MIKEL ZABALA.

1962an Donostiako Plangintza Orokorrean aurreikusten zenarekin antzekotasunik duela argi dago. Bigarren ingurabidea beharrezkoa dela begibistakoa da, denok ezagutzen dugun trafiko saturazioari soluzioa emateko, baina gure herriak jasaten dituen trafiko arazoak konpontzeko bidea aurkitzea larriagoa da.

A. Zeintzu dira arazo horiek?

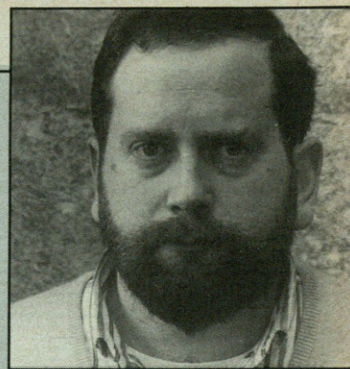
M.Z. Batetik, Oiarzun

eta Hernani lotzen dituen errepidea Astigarragaren erdigunetik igarotzea; bestetik, Hernanitik Donostiarako trafiko astuna, inguruan ditugun industrialdeek eraginda. Bi arazo hauei aurre egiteko bidea zera izango da: Oiarzun-Hernani errepidetik datorren trafikoa Petritegi bailara aldera desbideratzea, han bertan Donostiako errepidearekin konexioa eginez; azkenik, bariante berria —Urumeako Bariantea izenekoa eta trenbidea jarraituko duena— eraikiko dugu Hernani-Donostia errepideko trafikoa harantz bidaliz, gure erdiguneari arnas apur bat

emateko. Bi soluzio hauek eta Donostiako Bigarren Ingurabideak —Galarreta, Florida, Ergobia korredorea— bat egingo dute apatu Petritegi bailaran.

A. Eta obra handi bonek ez al dio kalterik ekarriko Astigarragako bailarari?

M.Z. Beno, egia esan, egin beharreko lanak handiak direnez gero, inguruan izango duten eragina nabaria izango da, baina premiazoak dira hiru errepideak eta nahi-taez egin beharra dago. Hala ere, oraindik ez dugu betarik izan egingo diren bi errepideek ekarriko dituzten kalteak baloratze-

ko. Arrazoiak? Ez direla behin behineko proiektuak baizik egin, eta erabili izan den eskala 1:25000 denez gero, ez direla zehaztasun handiz prestatu. Egingo diren lanek eragin handia izango dute gaur egungo paisaian, eta Astigarragako udala horretaz ere jabetzen da, baina hori da modu bakarra.

Hala ere, ezin ahaztu dugu Astigarragako udalerriak, Donostiako Bigarren Ingurabidea baino lehen arazo larriagoak dituela konpontzeko.

Nagusian». Kalterik handiena, Eguzki talde ekologistaren esanetan, Hernaniko udalerrian eragingo du, Donostiako Errekalde auzoko Industrialdearen atzekaldean dagoen Zabalaga lur saileko hariztian, Hernaniko udalak 'natura mailako ingurune interesgarritzat' joa; «baso hau bostehun metrotan zebarkatzen du Bigarren Ingurabideak eta Hernaniko Udaleko Zerbitzu Teknikoek diotenaren arabera, 25.000 metro karratuko barizti hori desagertuko da.

Horretaz gain, Hernaniko Antziola auzoan zehar egitear dagoen Ipar Bariantearen pare parean joango da, ia bi kilometro-tan zehar; beraz, orain arte eskualde mailako errepideak besterik zebarkatzen duen bailarak beste bi

errepideren eraikuntza jasanez beharko du».

Bada beste zonalde bat dexente kaltetuta geratuko dena, Petritegi bailara alegia, «bertan, bailarako errepidea —Urumeako bariantea—, herrikoa, Oiarzun eta Hernani artekoaren desbideraketa —Petritegira atereaz— eta Bigarren Ingurabidea eraikiko duten lotunean elkartuko dira, nekazal gune hau ere zeharo suntsituz. Guzti hau dela eta, berandu baino lehen, agintariei, proiekturako aukera bakoitzaren alderdi positiboak eta negatiboak baloratzeko eskatzen diegu».

Esanak esan... oraindik lehen proiektuaren aurreapena baizik ez du kaleratu Diputazioaren Errepide eta Garraio Zuzendaritza sailak.

Ritxi Lizartza

MAHUKA

GARAICO JANTZIAK

Etxebeste kalea, 3 — Tel.: 36 11 06 USURBIL

KUATREROAK, GANADUZALEEN AMESGAIZTO BERRIA

Filmeetan bakarrik existitzen zirela uste bagenuen orain arte, kuaetroak Euskal Herrian ere badaudela esaten digute komunikabide guztiek. Okondon, Laudion, Aralarren, Urbanan... ganadu buruak nonnahi desagertzen dira. Ganaduzaleak erne jarri dira. Euskal Herritik kanpo edo mugaz bestaldean saltzeko ohostuak, lapur hauen etekin nahiak ez du mugarik.

OKONDO inguruko ganaduzale arabarren artean hasi ziren protesta aho-tsak entzuten lehen aldiz. Joan den urtarrilean ardi buru ugari desagertu ziren inguru horretan, eta azken urteetan noizbehinka gertatzen ziren desagerketak asko ugaltzen ari ziren. Hamar hilabete pasatu dira ordutik, eta dagoeneko ha-

mabi salaketa luzatu dira Ertzaintzaren «sail berdean».

Hiru pertsona ere atxilotu dituzte ertzainek, ardi buru batzuk berreskuratzeaz gain. Sodupeko ikuilu batean aurkitu ziren gehienak, eta ikuiluaren jabea atxilotua izan zen. Apirilaren erdialdea zen. Irailaren azken egunetan, bi pertsona gehiago izan ziren atxilotuak.

Sodupekoak baita. Aita semeak ziren, 55 eta 18 urtekoak. Orduan ere ganadu guztia berreskuratzea lortu zen.

Hala ere, oso gutxitan lortzen da lapurtutako ganadua berreskuratzea. Galdutzat jotzen dituzte jabeek, eta ardi buru bakoitzak 10.000 eta 15.000 pezetaren arteko prezioa izaten duela kontuan harturik, jasaten dituzten diru galerak oso handiak izaten dira. «*Neri hamabiru ardi lapurtu dizkirate aurten*—esaten digu Angel Mari Ulibarren ganaduzaleak—. *Ardiez gain baserriaz ere arduratu behar naiz, eta ezinezkoa da artaldean mantentzea egun guztia ardien atzetik egon behar bazara*».

Okondon bizi da gizon hau, eta azken hamabi egunak mendian pasatu dituela dio, beste hogeitamar ardi desagertu zaizkiola eta.

Lapurketa eta banaketa

Gauez nahiz egunez ohosten dituzte ardiak kuate-

roek. Abereen jabeak mendian ez direla egoten aprobetxatuz, nahi dituzten guztiak eramaten dituzte, ondoren kamioietan sartuaz. Banaketa dator gero, eta Erztzaintzak prentsa ohar batean jakin arazi duenez, inguruko herrialdeetako ganaduzaleak dira, edo ferietan ibiltzen diren saltzai-

Ardi buruak izan dira gehien ohostu dituztenak. 100 baino gehiago dagoeneko. Okondo, Urduña, Arrankudiaga, Galarraga eta ingurukoak gehienak, hamabi denuntzia luzatu dituzte aurtengoan bertako ganaduzaleek.

Juan Bautista Arruabarrena, ganaduzalea

«Ganaduzaleak, lege aldetik, ez gara batere babesturik sentitzen»

ARGIA. *Aralar inguruan ganadu lapurketarik izan al da azken aldi honetan?*

J.B. ARRUABARRENA.

Bai, desagertu izan dira ale batzuk, baina ganaduzaleek askotan esaten dute harrapatu egin dizkietela. Batzuetan egia izaten da, baina gertatu izan da handik denbora gutxira aberearen hezurak aurkitzea. Zenbait jenderen esanez ezin da fidatu.

A. *Nolakoak izan dira lapurketak?*

J.B.A. Egunez izaten dira, lapurtutako ganadu hau larrean izaten delako, erdi basatia. Normalean kua-treeroak beraien ganadua-reen igotzen dira mendira, eta han beraienak ez diren abereak biltzen dituzte, erdi basatiak eta ez basatiak, denak batera behera jai-

tsiz. Gero, kamioietan sartu, eta lapurtutakoak banatzea besterik ez zaie falta.

A. *Eta bonek zenbateko diru galera suposatzen dizue ganaduzaleoi?*

J.B.A. Larreko behi bat 150.000 eta 160.000 pezeta bitartean saltzen da normalean. Zalditeria 160.000 eta 180.000 pezeta inguruan ibiltzen da. Hau kontuan harturik, pentsa zer diru galera izan ditzakeen behi batzuk ohosten dizkieten ganaduzaleak. Diru asko, berreskuratzen ez dena.

A. *Legalki babesturik ikusten al zarete lapurketa baten aurrean?*

J.B.A. Ez, ez gara batere babestuak sentitzen.

A. *Elkarte bat osatu*

behar duzue Aralarko ganaduzaleok, ez da hala?

J.B.A. Bai, paper ofizial guztiak lortu ditugu jadanik, eta hemendik oso denbora gutxira lortuko dugu geure elkarte gauzatzea.

A. *Zenbat herritako ganaduzaleak egongo dira elkarte horretan?*

J.B.A. Hamalau herritakoak gara denak. Ordizia, Lazkao, Amezketa... Askok gara.

A. *Berreskuratzen al dituzue inoiz lapurturiko ganadu buruak?*

J.B.A. Ez, inoiz ez. Orain urte batzuk, Lazkao, zaldi bat lapurtu zuten. Nafarroa aldekoak ziren lapurrak. Harrapatu ere egin zituzten, baina handik gutxira kalean

zeuden, ez zieten ezer egin.

Negurako aseguruia ere egiten dugu, baina aseguru horrek ez ditu lapurketak estaltzen, bigarren pertsona eginiko kalteak baizik, eta orduan guk inoiz ez dugu ezer jasotzen galdutako aberearen truke.

A. *Eta ba al dakizue zer egiten duten abere horiekin?*

J.B.A. Beno, oso zaila da hori jakitea, baina adibide bat emango dizut. Orain sei bat urte bi behor desagertu ziren Amezketa. Zamorako soro batean ari ziren lanean denbora gutxira. Hemendik harrapatu eta gero sareren bat eratua dute, azoka eta bi-tartekarien bidez saltzen joateko. Hori uste dugu ganaduzaleok behintzat.

«Krotala», abereen belarrian jartzen den agiria. Ganaduzale bakoitzak bere zenbakia izaten du.

leak, lapurtutako ganadua saltzen dutenak. Hemen edo mugaz bestaldean saltzen dira ohostutako abereak eta kontrabandoarekin oso lotuta azaltzen da lapurketa, batez ere behi eta ekinoena. «2.000 pezetatan erosten dituzte ohostutako ardiak —esaten du Ulibarrenek—, eta 10.000 pezeta gehiagotan saltzen direla kontuan hartuez gero, ikus daiteke irabazi handiak ateratzen dituztela».

Guztira, 100 ardi lapurtu dituzte aurtengoan Okondo, Urduña, Arrankudiaga, Galarraga eta inguruetan. EAEn bakarrik, 200.000 betabere daude, eta 300.000 ardi buru. Abereen jabeak gero eta kezkatuago daude. Behi bakoitza 100.000 pe-

zetatik gorako prezioan saltzen da, eta zaldi arrunt bat 150.000 pezetatik ez da jais-ten. Etekin haundiak atera daitezke, beraz, ohostutako ganaduen salmentarekin. «Urtero ardiak galtzen jarraitu behar badugu —ziurtatzen du A.M. Ulibarrenak—, mendira igotzeari uko egin beharko diogu. Ganaduzale gehienok ezin dugu hainbeste diru galdu, eta arazolarriei irtenbide larriak aurkitu behar zaizkie».

Hiru atxiloketa Sodupen

Atxiloketa batzuk egin izan arren, Ertzaintzaren laguntza handiegia ez dela izaten

dio gizon honek, bere ustez lege aldetik zer egin handigirik ez dagoelako batez ere. «*Legea ganaduzaleen aurka dago. Atxilotuak, espetxean oso denbora gutxi pasatu ondoren, kalera ateratzen dira, eta gure galerak inori ez zaizkiola axola dirudi*». Kuarteroek banaketa sareak ere eratuak dituztelakoan dago ganaduzale hau.

Laudio eta Okendo inguruan ardiak ohosten badira bereziki, Aralar eta Urbasan behiak eta zaldiak desagertzen dira gehien. Arabar eta bizkaitarrek salaketak luzatu badituzte, ez da berdin gertatzen nafar eta gipuzkoarren artean. Aralar larko ganaduzaleek elkarte berria osatzear daukate, eta bertako idazkaria Juan Bautista Arruabarrena ordiziarra izango da. Azken urteotan hasi dira ugaltzen Aralarren lapurketak, eta kuarteroek inolako kontrolik gabe, dihardutelakoan daude ganaduzaleak.

Urbasan ere izan dira lapurketak. Zaldiak, behor-
rrak, behiak... Edozer gauza

kazio sistemak ere. «Identifikazio txapa» dago alde batetik. «Krotala» ere erabiltzen da. Aberearen belarrian jartzen den agiri bat da hau, non lurralde bakoitzeko Foru Aldundiak ganaduzale bakoitzari dagokion zenbakia idazten duen. «Sokabatu» da erabiltzen den hirugarren sistema. Aberearen belarrian egiten diren ebakitxoak egitean datza sistema honek. Ganaduzale bakoitzak bere «marka» dauka. Azkenik, ezabatu ezineko tatuaiak ere egiten zaizkie ardiei belarriko barnekaldean.

Betabere eta ekinoekin ere antzeko sistemak erabiltzen dira. Identifikazio txapa eta krotala izaten dituzte, eta tatuatutako zenbaki eta hizki bereziak dagozkie bakoitzaren jabearen arabera.

Ganadu buruen jabetasuna nori dagokion zehazteko sistema hauek nahiko konkretuak izan arren, Ertzaintzak eta Goardia Zibilak gezurretako krotalak ziztutzen abereak berreskuratu izan dituzte. Ezabatu ezi-

■ «Abereak galtzen jarraitu behar badugu mendira igotzeari uko egin beharko diogu; ganaduzale gehienok ezin dugu hainbeste diru galdu ●

hartzen dute kuarteroek. Baina ez da erraza daturik ematea, ez bait da salaketarik egiten. Hala ere, Aurizko ganaduzale batek esan digunez, «*garbi dago gero eta ale gehiago desagertzen ari direla*».

Ardi buruak izan dira orain arte gehien lapurtu direnak. Hala ere, jabeek badituzte beraien identifi-

neko zenbakiei esker ezagutu izan dira ale horiek. Beste kasu batzuetan, bi sokabatu desberdin zituzten ganadu buruak ere aurkitu izan dira, baita tatuaiak estaltzen zituen pintura zutenak bai. Gero eta zailagoa da abereak berreskuratzea.

Amagoia Iban

ZERGATIK PASA OTE DA

HERMIDA

EGONEAN GIRO

ASTEBURUTARA

1992ko egutegia agortu egin zen eta urtekariak harrera ona izan zuen

«ASTEROKO ARGIA» KALEAN

«Asteroko Argia» lemapean burutu zuen ARGIAk 1991ko kanpaina. Aldizkari normalizatu baten itxura eta edukia bilatzen du 1992ko ARGIAk.

Ospatu da, dagoeneko, Argia Eguna. Azaroaren 24ean Euskal Herriko txoko gehienak bete ziren trikitixaz, bertsoz, txalapartaz eta, batez ere, euskal prentsaz. Aurtengo deialdian, «Asteroko Argia» lemapean buruturik, ARGIA kalera ateraz, euskal kulturari dagozkion zenbait produktu eskaintzera. Berritasun bat agertu izan da aurtengo 320 mahaietan: 1992ko egutegia, jada agortuta, oso harrera ona izan bait zuen.

EUSKAL HERRIKO

txoko askotan egon zen ARGIA azaroaren 24ean, 320tan, hain zuzen. Modu honetan, ARGIAk kaleko presentzia areagotu du aurtengo, aurrekoan baino 20 mahai gehiago jarri bait ziren. Trikitilariak, bertsolariak, gosariak, pintxoak, musika edota txalaparta izan ziren mahai ia guztietan huts egin ez zuten elementuak. 1992ko Egutegia izan zen mahaietako erregea. 5.000 ateraz baziren ere, ez zuten eskaera asetu. Hau dela eta, ARGIAk egutegien tirada berri bat egiteari ekin dio. Mahaien beste protagonista Euskal Kulturaren Urtekaria izan zen. Guztira,

5.000 urtekari kaleratu ziren Argia Egunean eta, aurreikusitako diren datuen arabera joan den urtean baino gehiago saldu dira, produktua hobetzeko egindako saioei erantzunez. Aurtengo urtekariak euskal kulturaren sail desberdinekin aurreko 12 hilabeteetan izan duten bilakaera aztertzeaz gain, hainbat mahaingururorritatu ditu: bertsolaritza,

5.000 egutegi kaleratu ziren Argia Egunean; dagoeneko agortuta dago ●

Txalaparta, trikitixa, bertsoak... giroa ez zen falta izan Argia Eguneko ia mahai guztien inguruan. 320 mahai jarri ziren, aurreko urtean baino 20 gehiago eta Euskal Herriko herri gehienetara heldu zen ARGIA.

antzerkia, musika edota prentsaren inguruko eztabaidak, euren protagonisten ahotik.

Bi helburu ditu ARGIAk kalera ateratzerakoan: le-

■ ARGIAk une honetan duen apostu garrantzitsuenetarikoa bat koloretako gehigarria da ●

Mahaian saltzen ziren produktuen artean, 1992ko Egutegia izan da, dudarik gabe, arrakastatsuenak. 5.000 kaleratu ziren Argia Egunean eta, hala eta guztiz ere, eskaera asetzera ez ziren heldu. Euskal Kulturaren Urtekariak beste urteetan baino harrera hobeagoa izan du.

hen aipatutakoa, hots, presentzia ziurtatzea, eta bigarrena sarrera ekonomikoak bilatzea. ARGIAk administrazio publikoetatik jasotzen duen diru laguntzak ez ditu argitalpenak dituen kostuak estaltzen. Eusko Jaurlaritzak 13 milioi pezetako diru laguntza eman du aurreko eta ondorengo urteetako 1,8 milioi jaso dira. Dударik gabe, ARGIAren diru iturri garrantzitsuenak harpidetzak —7.500 inguru— dira, eta

ondoren publizitatea eta dirulaguntza publikoak. Argia Eguna beste diru sarrera garrantzitsua da. Bestetik, astekariaren ospakizun egunean, 300 harpidedun gehiago lortu dira.

Argia Eguna balantze eguna ere bihurtzen da ARGIA egiten dugunontzat, egun honetan ikusten baita astekariak duen harrera. Balantze horren osagarri, ARGIAko zuzendaria den

Garbiñe Ubedaren hitzak ditugu. «Arrakasta bandia izan dugu Argia Egunean eta honek gora egin dugula frogatzen du. Egutegi guztiak saldu ditugu, urtekarriak ere arrakasta izan du,

Hainbat
harpidedun
hurbildu ziren
Argia Eguneko
mahaietara,
ARGIAk
eskaintzen dituen
produktuak
ikustera.
Astekariak 7.500
harpidedun ditu
eta kalkulatzeko da
azaroaren 24ean
300 harpidedun
berri lortu
dituela.

Argia Egunean
astekariaren kaleko
harrera neurtzen da. Hau
dela eta, ospakizun eguna
balantze eguna bihurtzen
da ARGIA egiten
dugunontzat.

*eta harpidedun gehiago
lortu ditugu.* Bestetik,
ARGIAk bere azpiegitura
hobetu du, aldzikari nor-
malizatu baten itxura eta
edukia hartu asmoz. Azke-
neko apostua hilerok, gai

monografikoekin, argitara-
tzen diren koloretako gehi-
garriak dira. Azkenik, AR-
GIAk esker beroenak eman
nahi dizkie Argia Egunean
parte hartu zuten denoi;
aurtengo antolaketaarako

egin diren esfortzuak direla
eta. Zuen laguntzarik gabe
ez zen posible izango Argia
Eguna ospatzea. Mila esker

ARGIA

AUTOSERVICIO
Agerretxe Ibilbidea
DEBA

DIFERENTE C.B.
Gran Vía kalea, 11
GROS AUZO — DONOSTIA

EKO SAN MIGUEL
Bartolomé de Urdiso kalea, 9
IRUN

SUPERMERCADO SOKOA, C.B.
Sokoa Merkatalgunea, 7
Hirigintza (ABARKA Jatetxearen aldean)
HONDARRIBIA

EKO TOLOSA
Zumalakarregi kalea, 4
TOLOSA

GORA-BERA

EKO BERAUN
Galtzaraborda Etorbidea, z/8
BERAUN — ERRETERIA

BASTIDA
Erdiko Kalea, 32
MUTRIKU

SAN JUAN BAUTISTA
Villas auzoa
HERNANI

MERKEK IGLESIAS
Azkrene Kalea, 12
TRINXERPE

ECONOMATO ORBEGOZO
C/ Eliz — Kalea, 1
ZUMARRAGA

SUPER RENTERIA
Vicente Elicegei kalea, 5
ERRETERIA

SUPER ANDONAEGUI, C.B.
Andonaegi kalea, 10
SAN PEDRO — DONOSTIA

EKO ERREKONDO C.B.
Zigordia kalea, 7
ZARAUTZ

EKO VILLALBA
Torres Urquizu kalea, 13
EIBAR
San Juan kalea, 9
EIBAR

EKO ASTEASU
Keelavite poligonoa z/8
ASTEASU

BETI MERKEK
Loiola kalea, 12
DONOSTIA

EKO ALTZA
Larratxo Ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

SUPER IZTIETA
San Sebastián kalea, 16
ERRETERIA

EKO AIETE
Etxadi Saita
AIETE — DONOSTIA

SUPER AMARA
Isabel II.a, 16 zbk.
DONOSTIA

Vivodist

«Rugbya profesionalizatzen bada, gaur egungo ilusioa galduko du»

Serge Blancok bere nazioarteko azken rugby partidua jokatu du. Kirol honetan izan den jokalaria onenatarikoak adioa eman digu. Oraindik eta urtearen bukaerarte Miarritzeko Olympique rugby taldean jarraitu arren, 93 aldiz internazionala eta frantziar selekzioko kapitainak ez ditu David Campese australiarraren nazioarteko 40 entsaiuak gaindituko eta munduko bigarrena izaten jarraituko du, 38rekin. Rugbyaren Pelé-ak, deitzen dioten bezala, horrela agurtu digu.

ARGIA. Zu izan zara rugbyak ezagutu duen jokalaririk onenatarikoa. Zergatik ez zara Miarritzeko Olympiquetik mugitu inoiz?

S. BLANCO. Hiru arrazoi daude hori azaltzeko. Lehenengoa da, Euskal He-

ria oso erregio zoragarria dela, bigarrena nere familia guztia hemen dagoela eta hirugarrenik, Miarritzeko klubean oso gustora eta pozik egon naizela beti. Gai-nontzeko klubak ni gustora nengoela ikusterakoan ez didate eskaintzarik egin eta bakean utzi naute.

A. Herrialdeko arazoa bada, Baionak Miarritz baino talde indartsuagoa izan du beti. Horrela, lehendabiziko bi arrazoi horiek ez dute baliorik...

S.B. Ez pentsa. Nik jolasten dudanetik Baionako zein Miarritzeko emaitzak berdintsuak izan dira. Bata zein bestearen lorpenak oso garrantzitsuak izan dira baina parekatuta daude kirol mailan.

A. Printzeen Parkean jolastutako azken partidua, Munduko Txapelketarako laurdenetan, ingeles kontra galdu zenuen. Hori zer da, etorkizunean emango denaren aurreikuspena? Ingelesak irabaziko dute aurrerantzean?

S.B. Ez. Kirolean emandako hamaika urte hauetan, zortzi bider irabazi dut eta hiru galdu. Gertatu da irabazi behar nuen azken partidu hura galdu nuela eta, kasualitatez, izan zen Munduko Kopa Txapelketan.

A. Futbol mailan beti esan obi da 1970eko Brasileko selekzioa errepika ezina dela. Rugbyan ezagutu alduzu horrelakorik?

S.B. Selekzio frantsesean 1985 eta

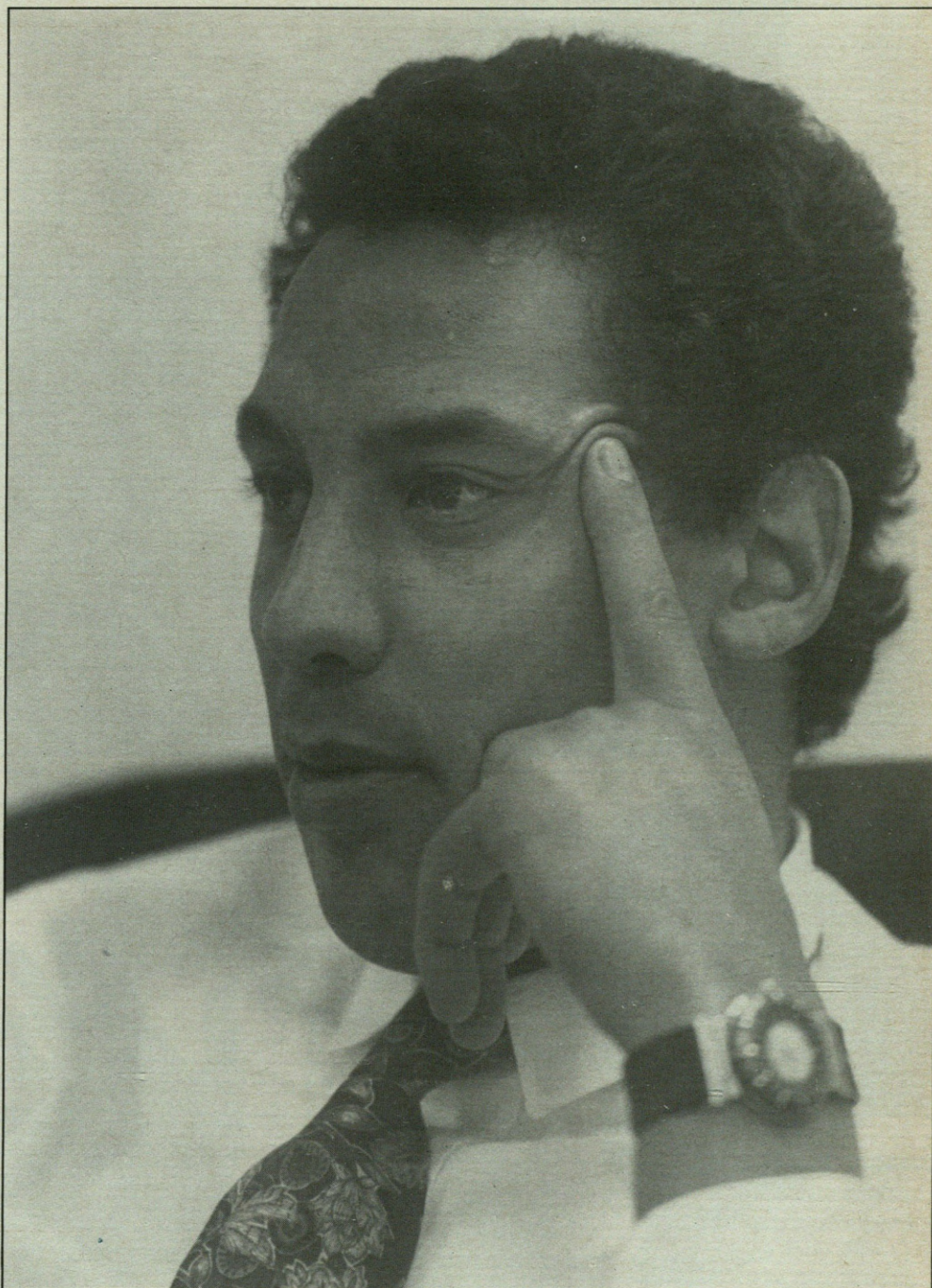
1987 tartean eman zen horrelako garaipen gogoia, hau da, rugby zelaian sartzen ginenean, irabaztera sartzen ginen, ez genuela partidua galduko bagenekien. Nazioarte mailan, All Blacks, newzealandarrek gaindizintasuna hori mantendu dute urte askotan zehar, eta mantentzen dute oraindik, gaur egun.

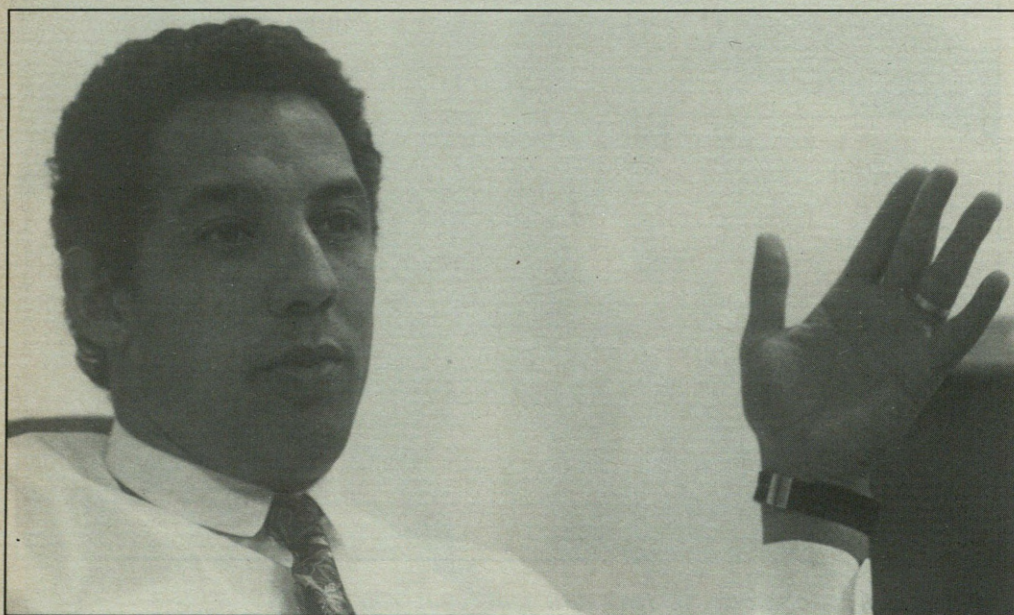
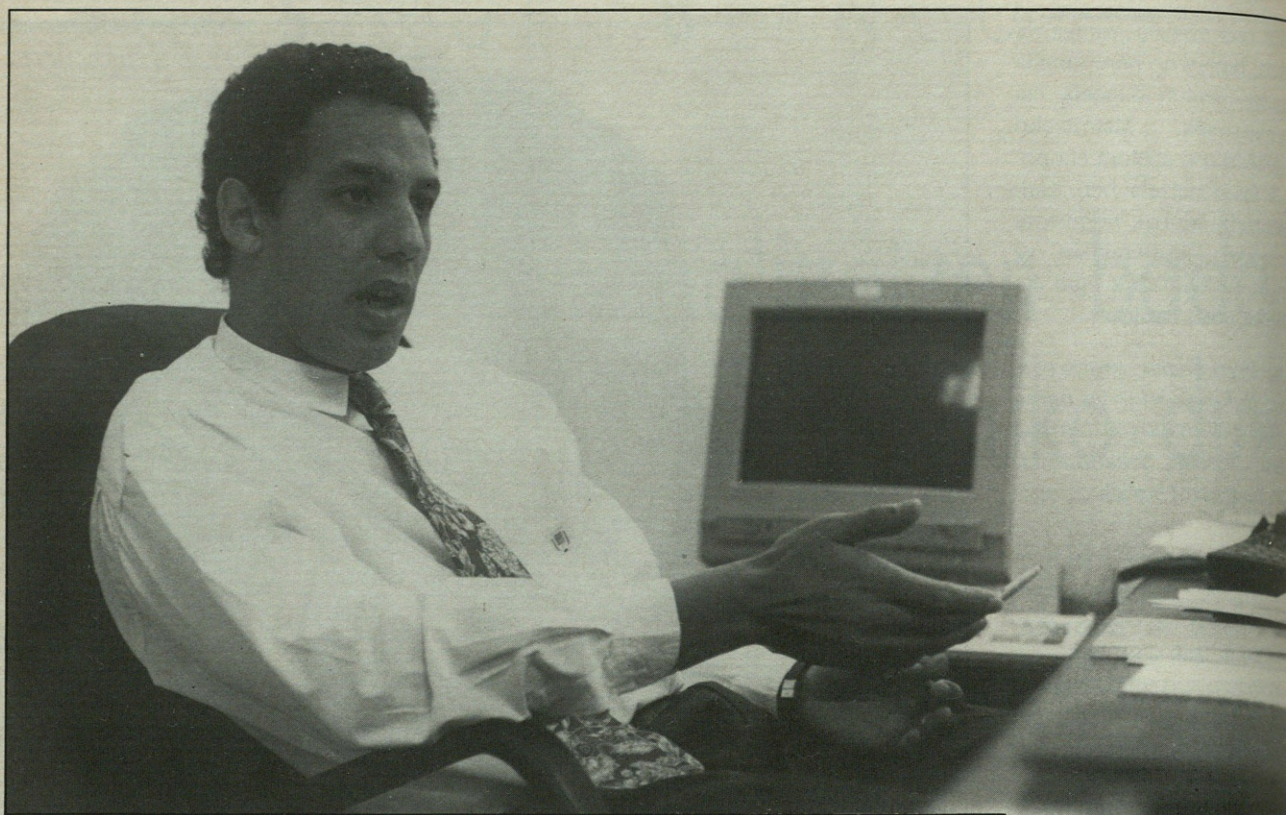
A. Rugby zelaian nortzu

izan dira zure etsai edo gebien errespetu dituzun jokalaririk?

S.B. Australiako taldea eta All Blacksak izan dira errespetagarrienak. Dena den, rugby mailan talde guztiak errespetatzen ditut. Gertatzen da australiatarrek eta newzealandarrek daukaten maila onarekin, besteen errespetua irabazten dutela. Jokalarien artean... zerrenda oso luzea da, David

Serge Blancok 11 urte darama rugby jolasten. 93 aldiz internazionala izan da, 38 entsaiu lortu ditu, bi Grand Slam eta bi bakarkako garaipen.

All Blacks
newzealandarrak izan
dira, betidanik, bere
etsairik nagusiak. Duela
lau urte Munduko
Txapelduna izatea ez
zuen lortu
newzealanderrengatik.

Campese, Carling... baina
botak jartzen ditudanean,
jokalari guztiak dira erres-
petagarriak.

A. Zeintzu dira rugby jo-
kalari on batek izan behar
dituen ezaugarriak?

S.B. Batez ere, zortea.
Sortea, talde on batean ego-
teko eta denboraldia ere,
ona izateko. Rugbyak garai

egokia bizi izatea. Baina,
batez ere, kolektibo ona iza-
tea. Oso zaila da ezaugarriak
ematea, rugby zelaian 15
pertsonek daude eta postu
bakoitza oso desberdina
delako.

A. Dena den, betidanik
esan obi da rugbyaren
ezaugarri nagusia indarra
izan dela.

S.B. Ez, hori gezurra da.
Rugbyaren ezaugarri nagi-
sia inteligentzia da. Rug-
byak, kirol bezala, arau aski
ditu eta egin behar da
lehendabiziko gauza jak-
naren gainean egotea eta

■ «Rugbyan
jolasteko izan behar-
den ezaugarri
nagusia
inteligentzia da» ●

arau horiek praktikara er-
matea. Horretarako intel-
gentzia ezinbestekoa da.

A. Gainontzeko kirol-
profesionalizazio prozesu-
eta etekin ekonomikoak
lortzeko bidea jarraitu du-
te. Posible da horrelakorik
rugbyan?

S.B. Egunen batean izan-
go dugu horrelako rugby

baina, oraingoarekin konparatuz, oso desberdina izango da, dirua irabazi behar denean jolasteko ilusioak eta gogoak galtzen direlako. Gaur egungo rugbyak dituen gauza asko gal-

■ «Euskal Herria erregio bakarra izan behar da kirol mailan» ●

duko ziren. Hor benetako jokoa ekonomikoa da, ez diete axola gazteek jolasteko duten kemena.

A. Zure erantzunaren arabera, ez duzu nahi rugbyak profesionaltasun maila horretara heltzea?

S.B. Bai, hala da. Arazoa futbolekin ematen dena da. 12-13 urteko mutilekin futbol jokalaria fabrikatzen dira. Gero 25 urte dutenean ez daukate etorkizunik.

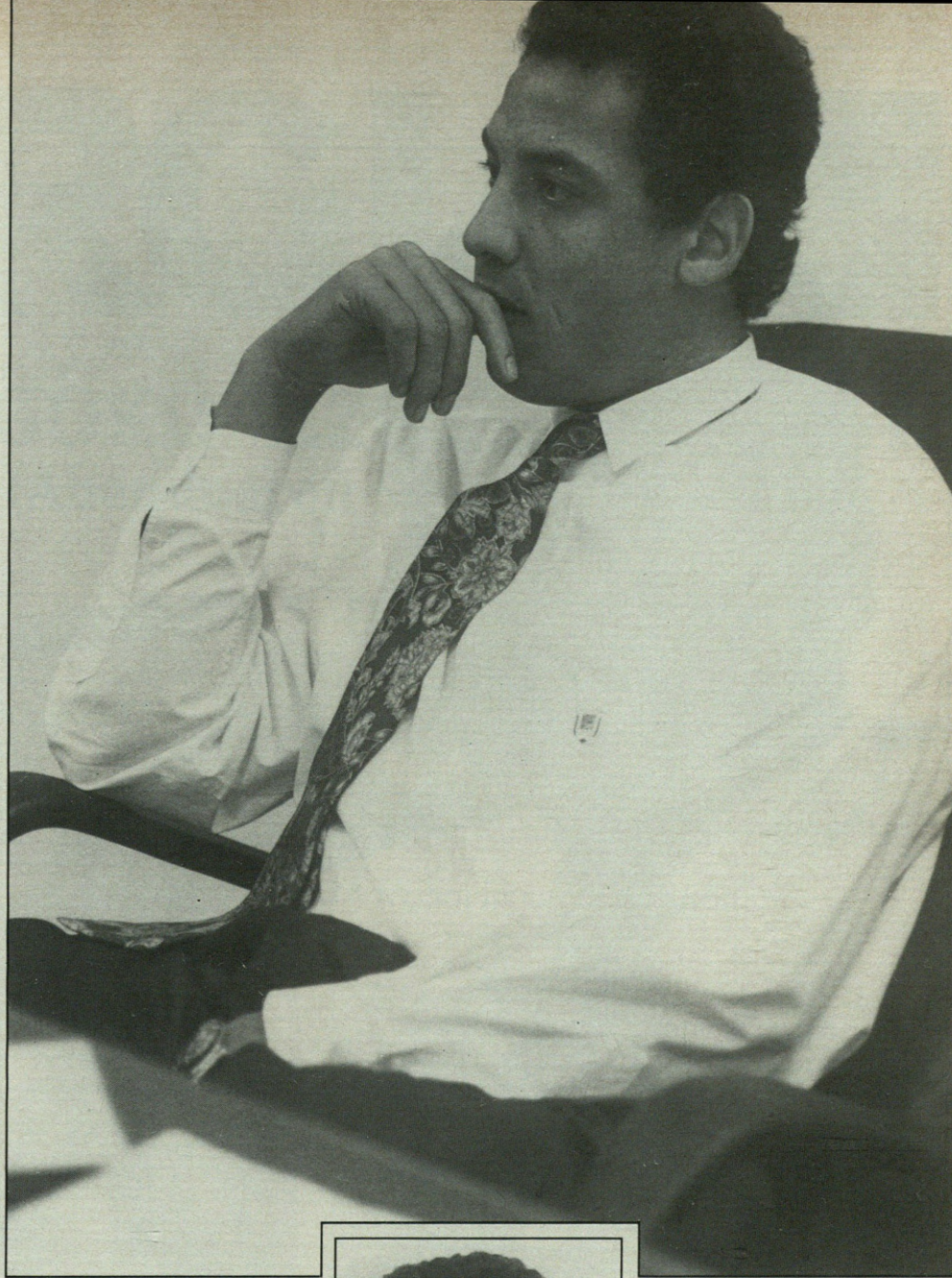
A. Baina, eta Estatu frantsesean dagoen zaletasuna kontuan hartuta, ez al da belduko une bat non profesionalitate hori exigituko den?

S.B. Ez, zaletuak ez direlako aldatu. Rugby amateurra izanda, ikuskizuna gozatzeri datoz.

A. Hego Euskal Herriko rugbyak ez dio heldu Ipa-

rrean eman den garapen mailari. Zergatik?

S.B. Orain arte zegoen nazioarteko lehiaketa bakarra Bost Nazioena zelako, eta honen eraginez, zirkulu itxi

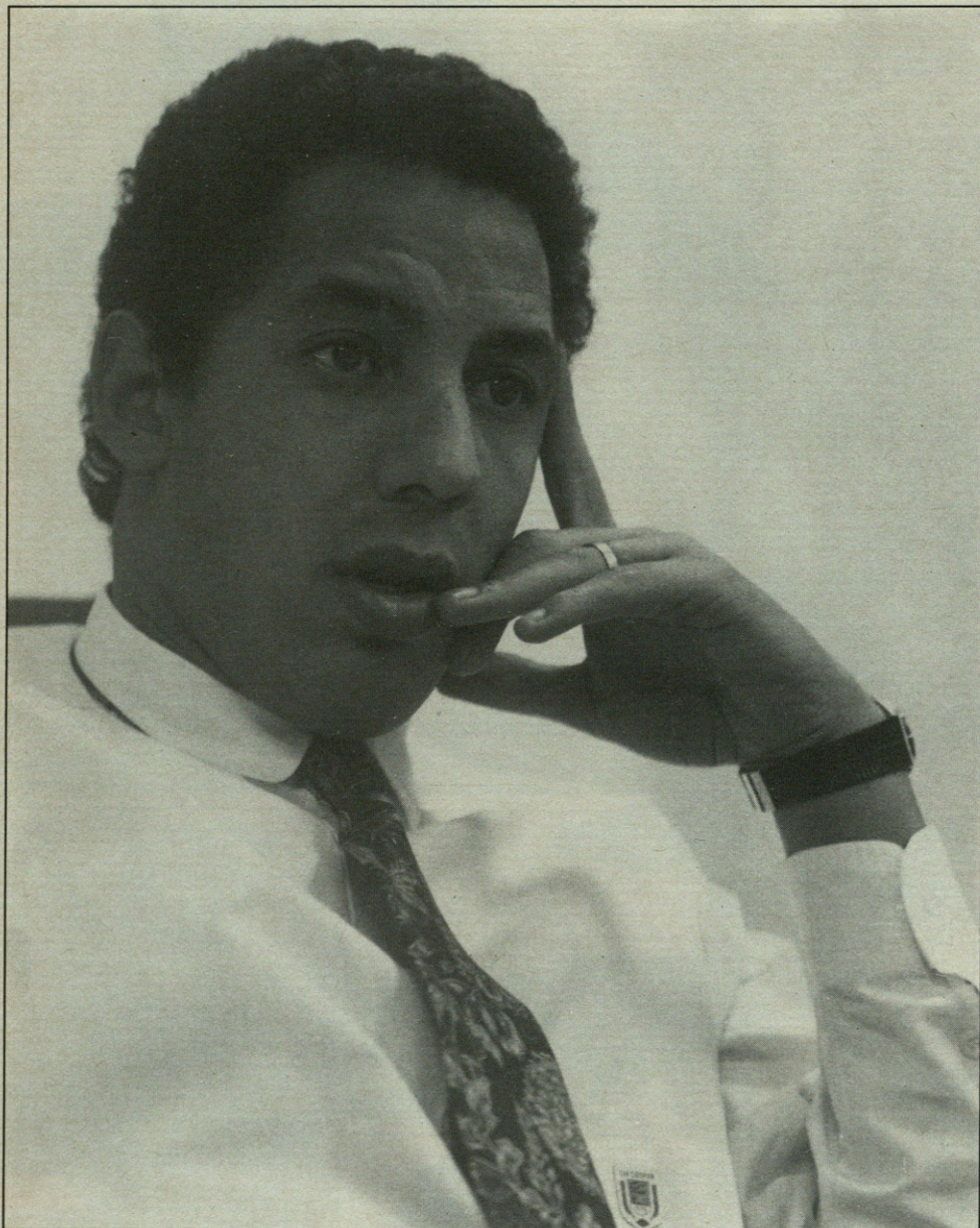
David Campese da bere entsaiuen marka gainditu duen bakarra. Campesek 40 entsaiu lortu ditu nazioarteko partiduetan, Blancok, munduko bigarrena, 38.

NORTASUN AGIRIA

Caracasen jaio zen duela 33 urte ●

Jaiotzez venezuelarra izan arren, bere familia guztia Euskal Herrikoa da ● Bere seme biak izan dira bere garaipen onena ●

Esaten dute oso futbolari ona dela ● Duela gutxi, Jose Luis Gonzalezi bost penalty bota zizkion eta lau sartu zituen sarean ● Inoiz ez du errefusatu autografoa bat ematea

Rugbyaren ezaugarri nagusia inteligentzia da. Rugbyak, arau asko ditu eta egin behar den lehendabiziko gauza jakinaren gainean egotea eta praktikara eramatea da. Horretarako inteligentzia ezinbestekoa da.

batean genbiltzan. Gaur egun, Munduko Txapelketak Hego Frantziako talde batzuen garapena lagundu du eta berdin gertatuko da espainiar talde nazionalarekin. Azken hau asko hobetu da, Italiako taldea bezala. Italiarrek ere, oso eskuadra ona osatu dute. Azken bi taldeek berritasuna ekarri dute rugbyaren mundura.

A. Jon Azkargorta eta Díaz Paternain dira begoaldean rugbyak eman dituen jokalaririk onenetarikoak. Zein paper beteko lukete

beste lehiaketa indartsu batean?

S.B. Espainiar lehiaketa ez bada hedatzen, ezin izango du bere benetako balorea erakutsi. Jokalarien balorea aztertzeko hemen egon beharko lirake. Bestetik, jokalaria espainiar asko hemen garatu dira, Altuna adibidez. Beraz, haiek baloratzeke hemen egon eta garatu beharko lirake.

A. Taldeak entrenatzeko asmorik ba al duzu? Eta horrela bada, Euskal Herrikoa izango litzateke?

S.B. Zintzasunez erantzuntekotan, ez. Ez dut horretan pentsatu. Dena den, eta egunen batean aspertzen banaiz, talde gazteak entrenatuko nituzte, ikastekoak hobeto hartzen eta esker-tzen dituztelako. Horrela egingo banu, Euskal Herriko taldea izango litzateke. Bestetik, ez nituzke banatuko espainiar euskal herria eta

■ «Oraingoz ez dut rugbya faltan bota; nazioarteko partiduak hasten direnean nostalgia sentituko dut» ●

frantziar euskal herria, Frantzia eta Espainia. Batu eta erregio turistiko bakarra bihurtu behar gara, hori da Euskal Herria. Kirol mailan ere, erregio bakarra gara. Nik Euskadiko selekzioan jolastu dut.

A. Gaur egun eta etorkizunean talasoterapia zentru bat zuzenduko duzu. Nola urrundu zarahainbeste rugbytik?

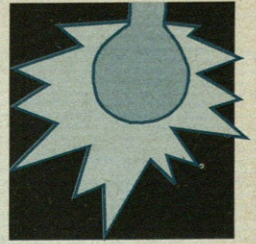
S.B. Hainbeste urte rugbyari eman ditut eta erretiratzeko garaia iritsi da. Denbora luzez pentsatu eta aspaldi azaldu nuen Munduko Txapelketa eta gero, nazioarteko rugbya utziko nuela.

A. Gogorra izan al da rugbya uztea?

S.B. Ez. Horrela esaten dut, Miarritzeko klubean nagoelako baina urtarilean, nazioarteko partiduak heltzen direnean, seguraski, nostalgia sentituko dut.

Myriam Gartzia

ARGIA

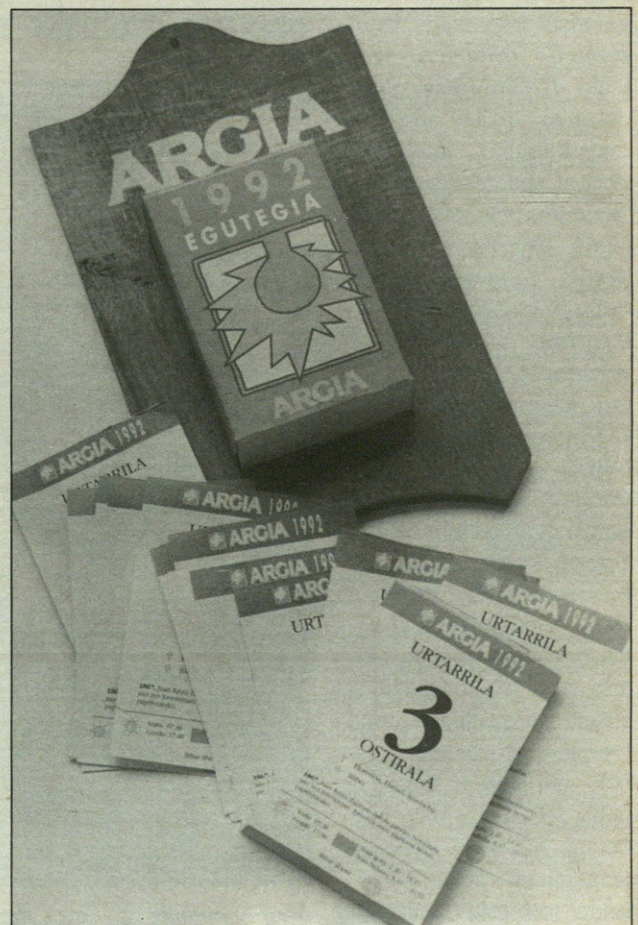

DURANGOKO AZOKAN SALGAI (Abenduaren 5etik 8ra)

EUSKAL KULTURAREN URTEKARIA 91

- Diseinu berria
- Euskal Kulturaren agenda gaurkotua
- Mahai inguru interesgarriak

EGUTEGIA 1992

- Takoan joango da
- Satutegia, ilargi, itsaso eta eguzkiaren datuak, txisteak, errezetak...
- Erosle bakoitzari egutegia zintzilikatzeko taulatxoa oparituko zaio

Metraia laburrean jasandako sufrimendu eta neke luzeak

LEGEAK haustera jo du aurtengo Laburmetraia Festibalak. Iraultzailea izan da zinez. Hasierako ekitaldian bertan, Hollywoodeko estiloaren kontrako aldarrikapena egin zuten.

Inaugurazio sotila zinez. Argiak amatatu, eta zintan grabaturiko ahots bi entzun ahal izan ziren, bi eletan, ilunpeko ikusle harrituek festibala inauguratua izan zela jakin zezaten. Zertarako *show*-ak, zizka-mizkak, jazki dotoreak luzitu, aurkezle sexyak erabili... Luis Iturri bera ez zen eskenan agertzeraz ausartu, eta gerora ulertu zen zergatik. Hurrengo egunetan izango zenaren iragarpen sinbolikoa izan zen estraineko zeremonia. Off-eko ahotsak, itzalpeko zinemaldia.

Zinema aste neketsu honetan salbatu dena, inertziak salbatu du. Parte hartze ugaria, esate batera. Urtetan koipeztutako mekanismoak, eta Europan gisa honetako festibal bakarrenetakoa izateak, ohitura sortu du. Ohitura horri esker, zinemagileek hona igortzen dituzte euren lanak, eta aurreko laurhenera gora bildu dira. Horietatik hamar, bertako zinemagileek eginak. Ugartasun horri esker, kalitatea izan da tarteak, fisikoa, es-

perimentazioa eta dokumentaletan.

Baina bada bestelako datu adierazgarriak: komunikabide nagusietan jaso duen oihartzun eskasa. Egunkarietako kritikoek ez diote jarraipenik

egin, eta are esanguratsua goa «El Correo»-k berak eskaini dion aldian behineko presentzia urria. Orrialde bat eginez konprometua bete nahi izan dutenek, aitzitik, bazka nahikoa-

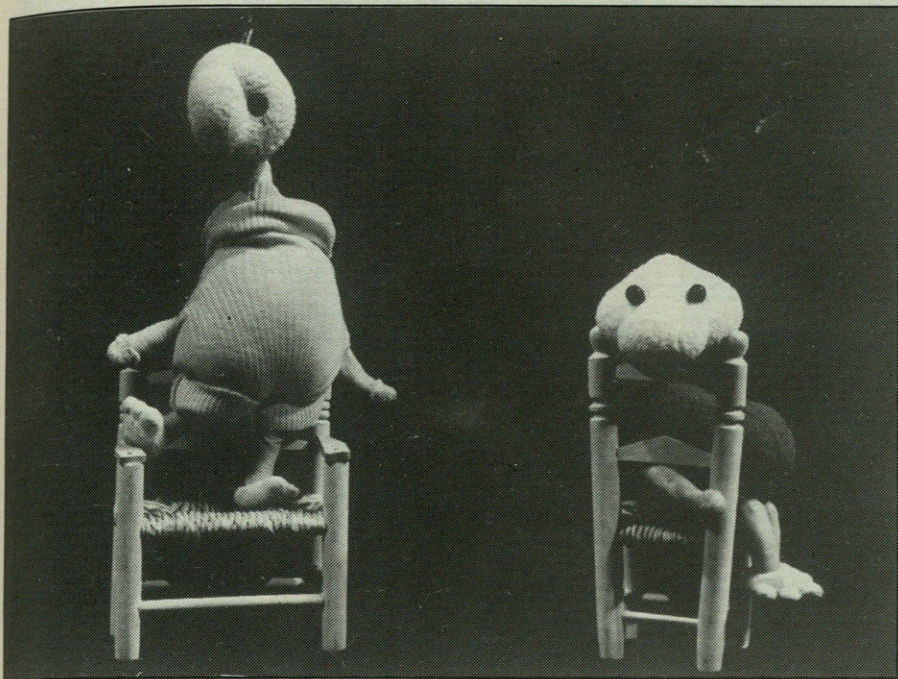
— Hurrengo egunetan izango zenaren iragarpen sinbolikoa izan zen Bilbokoaren estraineko zeremonia sotila: off-eko ahotsak, itzalpeko zinemaldia ●

Aitor Mantxolaren «Aquel mundo de Jon» filme laburra izan da bertakoetarik aipagarriena. (Argazkia: Carlos Villagran)

rik ez zuten topatzen, eta epaimahaiko zortzikotea izan da protagonista, elkar hizketa ugariak medio. Egia esan, orduetegi anarkikoak ez zuen besterako tentazio larregirik sortzen. Filme guztiak nahaste-borrasteen, lehiatzeko, informatiboak, hainbat luzemetraia... Nazioartean sona mantenduta ere, bertan prestigioa erabat galdu du. Udaleko arduradunen buruan edo Arriagako bulegoetan beste lehentasunak dituzte, antza denez.

HARROBIA neurtzeko ere balio du Bilboko Zinemaldiak, ordea. Esperientziak hala dela frogatu dugu. Ihardunean dauden euskal zinemagileak guztiak bertako palmaresetik pasatu dira. Asko eztaba-datu da iraupen labur-ko luzerako bidea ote den, baina geurean behintzat halaxe gertatu ohi da. Hamar euskal laburmetraietatik, seik fikzioa jo dute, hiruk dokumentalera, eta bakarrak esperimentazioa. Bi urtetan Ba-

Txotxongiloen Triangelua, Tolosa. Hiru «t» horien estalpean bizitu da, inoiz baino gehiago, panpinen unibertso kilikagarria. Bederatzigarren urte honetan, ezin goragokoa izan da erakutsitako kalitatea. Puntaren puntan, duda izpirik gabe, Hugo eta Ines italiarrak izan dira. Artearen biluztasunik soilenean, adierazgarritasun maila ikaragarria erakutsi zuten. Pozgarria, era berean, Taun-taun bergararren arrakasta, errealismo zuzeneko lana medio. Sopresarik sorpresara ibili dute jendea, frontoi kafetegiko giroa barne. Ekialdeko krisiak kultura jota daukala ere frogatu ahal izan da. Txotxongiloak helduentzat ere badirela berria zabaldu da Tolosan. Milaka haurrez gain,

heldu andanak bete ditu ekitaldietako aretoak. Txinarrak, hungariarrak, gailegoak, kanadiarrak, kataluniarrak, errumaniarrak... eta salerosketako merkatua. Bederen taldeak Lisboarako bidaian izandako istripuaren zorigaitzari aurre egiteko edabe miresgarria dastatu ahal izan da Tolosan.

jo Ulloak eskuratutako sarietatik urrun ibili dira guztiak, ez da uza koloretsua izan. Aitor Mantxolak zuzendutako «Aquel mundo de Jon» nabarmendu da oroz gainetik. Indarman dagoen fantasma psikologikoen zinemaren ildotik, Down-en sindromeak jotako ume baten istorioa kondatzen da, sentsibilitatea eta izadia buruz buru.

Finantza eta banaketa zaileko produktua da laburmetraia. Industriak

banatzen ditu luzea eta laburra. Bata aretoetako emaitza da, eta beste eskoletakoa. Luzemetraien aurretik, aretoetan, laburrak ikusteko usadio-rik ez dago, edo galdu egin da. Alemanian, adibidez, legez derrigortzen

dute. Ikusleek nahi gabe, baina, alferrik da. Beti ere, laburmetraiak tranpolin bezala daukan balioarekin sasiasetu beharko dira gogoak.

BOTOEN aldeko gurutzadan jarraitzen du UA alderdiak. Oraingoan, Bernardo Atxaga eta Endrike Knörren kontrako kereilaz mehatxatu dute arabar separatistek. *Ayatolab* deitura ipini diete biei, teologiako doktoreak direlakoan, bide batez euskararen mundua oso gutxi eta urrunetik eza gutzen dutela frogatuz. Alegia, Abokatu falta ez dute izango Atxagak eta Knörrek, auzitegiara joan behar izanez gero.

Azken orduko albistea heldu zaigu: UAk bere hizkuntz txostena aldatu du, eta euskara 'Arabako ondare kultural' bezala aldarrikatuko du aurrerantzean. Piska bat saiatur gero, euskararen kontsentsu berrian parte hartu ahal izango dute hizkuntz *apartheid*aren kontrako borrokariek.

Josu Landa

TERMINOLOGIA

Testamentua. Egileak bere ideia eta asmoak agertzen dituen bilondoko edozein idazkia.

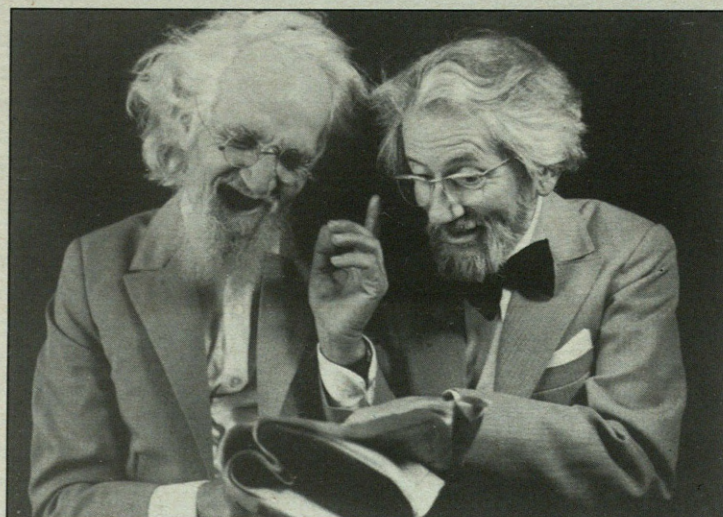
Agur esatearen ohizko tristurak alderantzizkoa dirudi rockeroei dagokienez. Hiltzea ez da tristea. Delirium mutrikuar taldea joan egin da, eta aienatze horrek kateak hautsi ondorengo lasaitasunaren kutsua izan du. Bateria eta txoferrak alde egitea da arrazoi azalekoa, baina honetan ere bertsio ofiziala motz geratzen da. Itolarriaz hitz egin behar genuke, euskal musikaren zirkuitu klaustrofobikoaz. Itoiz, Jotakie, Kortatu, D. Tremens... guztiotan badirudi desegin eta gero arnasa lasaiago hartu izan dutela. Unerik gozoenean, adio. Eta heriotza ondoko guztietan bezala, argiago ere mintzatzen da. Zenbait gauzaz, bada ere. Berritasunarekiko gogo falta, gazte jendearen kemen makaltzea, etiketaren kontrako borroka alferra. Hori da Andoni eta konpainiaren azken mezua. Baina rockeroak, erlijio kontuetan, ekialde partekoak dira. Berraragipena. Birjaio egiten dira, beste izaki berri baten moztorrean.

I Nazioarteko Argazki Lehiaketako obrak ikusgai

Mundu osoko argazkiak Gasteizen

A benduaren 15era arte egongo da zabalik, I Nazioarteko Argazki Lehiaketan parte hartu zuten argazkilarien lan onenak biltzen dituen erakusketa. Bertan, Vital Kutzak antolatu zuen lehiaketako 74 autoreren 121 argazki daude ikusgai.

GASTEIZEKO San Prudencio aretoan egongo da zabalik abenduaren 15era arte, Caja Vital Kutxa I Nazioarteko Argazki Lehiaketako argazkiez osaturiko erakusketa. Vital Kutzak antolatu zuen argazki lehiaketan, 31 herritako 308 argazkilarik 1.130 obra aurkeztu zuten eta erakusketan, 74 autoreren 121 argazki biltzen dira.

Antolatzaileek «I Nazioarteko Argazki Lehiaketa» izeneko liburua ere argita-

ratu dute eta bertan, parte hartu zutenetako lan onenak agertzen dira, lehiake-

tan saritu zituztenak barne. Lehiaketak bi atal zituen, gai librea eta «Araba» zure

Debashish Gayen Indiako argazkilaria «Fishing on the lake» izeneko lana eta GH. Lazaroui errumaniararen «Evrika» ikus daitezke erakusketan.

Alemanio Gerd Romahn autorearen «Graceland» obra.

Diego Martín, «Araba zure ikuspuntutik» ataleko irabazlearen eta, Dung-Leung Lin, ohorezko sariaren irabazlearen obrak.

«ikuspuntutik» izenekoa. Gai librean, Hong-Kongeko Dung-Leung Lin argazkilaria irabazi zuen ohorezko saria. Lehen saria Txipreko Nicos Avraamidesek lortu zuen, bigarrena Ingalaterrako Helene Rodgersek eta hirugarrena, Logroñokoa den Vicente Peirók. Epai-

mahaiak, lau akzesit eta hiru aipamen ere banatu zituen.

«Araba zure ikuspuntutik» atalean, lehen saria, Diego Martín gasteiztarak irabazi zuen, bigarrena Vicente Peirók eta hirugarrena, Rosana Medak. Zazpi akzesit ere banatu ziren.

Caja Vital Kutxak, Argazki

«Subjection». Lehen saria irabazi zuen Nicos Avraamidesek.

Artearen Nazioarteko Federazioa (FIAP) nahiz Ikusentzutezkoen Arabako Zerbitzuaren (SAMA) laguntzaz antolatu zuen Argazki Lehiaketa eta epai-mahaikideak, Francisco Javier Allende, Caja Vital Kutxako Fundazioko lehendakaria, Rafael Gómez-Es-

colar y Mazuela, bertako zuzendaria nahiz Kutxako kidea ere den Pablo Cañas eta Juan Angel Arrieta eta Alberto Fernández Ibarburu, biak Argazki Federazio-koak, izan ziren.

Joxi Goikoetxea

Nola antolatzen da kontzertu bat?

Euskal Herrian, astero, bertako nahiz kanpoko taldeak ikusteko aukera asko dago. Pabilioi handietan rock jaialdiak antolatzen dituzten eragilez gain, berez dantzalekuak diren aretoetan kontzertuak egiteko beste zirkuitu bat ere sortu da orain dela urte batzuk; eta baita ere, gaztetxeetan emanaldiak antolatzen dituzten taldeak.

ASTEBURUERO,

Euskal Herrian, rock jaialdiak ikusteko aukerak ugariak izaten dira. Kontzertuak, pabilioi handi, pilotaleku, plaza eta tabernetan ezezik, orain dela urte batzuk, berez dantzalekuak diren aretoetan eta gaztetxeetan egiten hasi dira.

Pabilioi handietan kon-

tzertuak antolatzen dituzten eragileak hiru dira Euskal Herrian: Kanka, Get-in eta Truck.

Kanka donostiarrak talde atzerritar bat kontratatzekeo garaian, Gay edo Doctor Music izeneko Bartzelonako enpresengana zuzentzen dira. Enpresa hauek taldeei Estatu espainiarrean egingo

Julen Narbaiza, Txibistoko arduraduna

«Beste aretoekiko harremanak onak dira»

ARGIA. Nola antolatzen dituzue kontzertuak Txibiston?

JULEN NARBAIZA. Gure kasa edo beste enpresa batekin erdibana. Hala ere, batzuetan, jaialdia beste enpresa batek antolatu eta guk alokatzen diogu aretoa. Denetarik.

A. Kanpoko taldeak agenteen bitartez ekartzen dituzue...

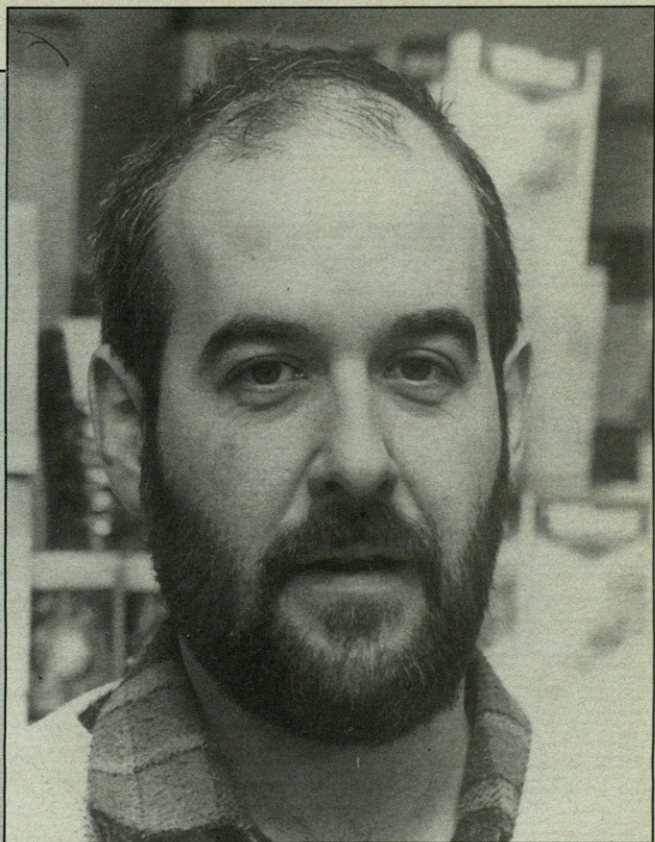
J.N. Bai, eta kontuz ibili behar da ez badituzu eza gutzen. Hemengo pertsona batek orain dela gutxi Motörhead talde ingelesaren bira erosi zuen, berak kontzertu bat egiteko eta besteak, beste enpresa batzuei saltzeko. Kontzertuak eskaintzen hasi eta beste batek eskaini zion berak saldu nahi zuen kontzertu bera. Bira, pertsona honek erosi, beste bati eskaini, horrek beste bati, eta horrela,

kontzertuko eskaintza lehenengo pertsonarengana iritsi zen. Bakoitzak %10 edo 15a eskatzen badi, kontuak atera. Orain 5 urte Toy Dolls taldea 200.000 pezetaren (10.000 libera inguru) truke ekarri genuen Valènciako beste agente batek 5 aldiz gehiago eskatzen zigunean. Euskal Herrian denok ezagutzen dugu elkar eta ez dago horrelako mafiarik.

A. Beste aretoekin ados jartzen al zarete?

J.N. Bai, beste aretoetako jendearekiko harremanak onak dira. Talde bat Euskal Herrian aste-buru batean jotzeko prest badago beste aretoekin hitz egiten dugu. Adibidez, aste-buru honetan (azaroak 29-abenduak 1), Peter & The Test-Tube Babies Ingalaterrako taldeak

joko du, ostiralean Ilargin eta larunbatean hemen. Ingalaterrako taldeak edozein aste-burutan etor daitezke jotzera Euskal Herriara, beraz taldea etortzeko prest dagoenean aretoak ados jartzen gara aste-buru horretan taldeari bira antolatzeko. Talde amerikarrak, biran daudenean bakarrik kontrata ditzakegu.

Julen Narbaizak esaten digunez, Ingalaterrako taldeak edozein aste-burutan etor daitezke jotzera Euskal Herriara, eta taldea etortzeko prest dagoenean aretoak ados jartzen dira bira antolatzeko.

duten bira osoa erosten dute, data konkretu batzuetan hainbat kontzertu egiteko, eta ondoren, erabakitzen dute kontzertuak enpresek berek ekoiztea edo probintziako agentziei saltzea. Artistaren bi emanaldi erosten dituztenean, normalean eurek egiten dituzte Barcelona eta Madrilén, eta bira luzeagoa bada kontzertuak saltzen saiatzen dira. «Enpresa hauek gurekin jartzen dira kontaktuan galdetzeko ea kontzertua interesatzen zaigun» esaten digu Sergio G. Cruzado,

Kankako kideak—, eta gu prentsa eta kontzertuekin zerikusia duen jendearengana zuzentzen gara jakiteko ea posible den jaialdia aurrera eramatea; kalkulatzeko dugu jaialdira zenbat jende joan daitekeen eta taldeak kobratzen duenaren arabera, kontzertua garesti edo errentagarria izango den».

■ Belodromoko kontzertu batean, batzuek beste, 130 bat pertsonak lan egiten dute, taldearen muntaia eraberritzen

Antolatzea erabakitzen badute promozio eta publizitate kanpaina egiten hasi eta taldearen eskaerak betetzen hasten dira piskana: zer tamainakoa izango den eskena, tresnak kargatzeko eta deskargatzeko zenbat jende beharko duten, soinu eta argi ekipoa ekartzen ez badute alokatu...

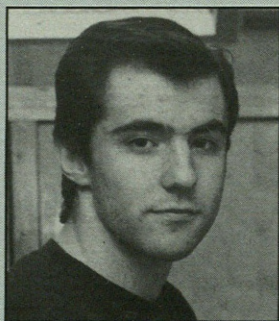
Prentsari bidaltzen diote rock jaialdiko informazioa eta kartelak, lan horretan iharduten duten enpresek jartzen dituzte. Kartelak non jarri taldeak egiten duen musikaren arabera deliberraten dute eta horrela, nondik jende gehiago etorriko den kontuan hartuta, kartel gehiago, probintzian edo hiriburuan egongo dira.

Promozio eta publizitate kanpaina martxan dagoenean «egunero deitzen dugu saltoki bakoitzera, eta alde zuzeneko salmentaren errendimendua ikusirik,

Kontzertu batean 100 pertsona lanean

SUTAN

Concerts kontzertu eragileko bi bazkideak Vicente J. Mena eta Jose Luis Sixto dira. «Edozein musika estilo -ko jaialdiak egiteko prest gaude baina, orain arte, gure gustoko taldeak kontratatatu ditugu, hardcore eta trash estilo -koak. Gainera, estilo horietako taldeak eskaintzen dizkigute gehien bat, eta gure kontaktatu gehienak ere mundu horretakoak dira. Baina pop edo musika lasaiagoa jorratzen duen zenbait talderekin ere jarri gara noizbait barremanetan», aipatzen

Vicente J. Mena, Sutan Concertseko bazkidea.

digu Vicente J. Menak. «Iteerarik izan dezaket en eta interesatzen zaizkigun kontzertuak antolatzen ditugu».

Taldeak eskusiban kontratatzen dituzte edo,

biran daudenean, birako kontzerturen bat antolatzen dute. Taldeak egiten duen musikaren arabera erabakitzen dute non egin jaialdia eta orain arte, areto, pilotaleku eta gazte-txeetan egin dituzte, Euskal Herrian, Katalunia eta Estatu espainiarrean.

Kanpoko taldeekin lan egiten dute normalean eta nahiz eta enpresak bi arduradun izan, Madrilen kontabilitateaz arduradun den beste pertsona bat dago ere, eta 2.000 pertsonako kontzertu bat muntatu ahal izateko beste 100 pertsonak ere lan egin behar dute.

pinistak, artistak garraiatzen aritzen direnak, elektrikaria, kargatzeko 30 pertsona, segurtasunerako beste 50 eta guztira, 130 bat pertsonak lan egiten dute, taldearen muntaiaren arabera.

Beraz, sarrerak izango duen prezioa jartzeko, kontzertuko ekoizpen gastuen aurrekontua egiten da. Horretarako, taldeak eskatzen duen dirua, 130 pertsona horiei ordaintzen zaiena, promozioa, publizitatea eta pabilioiaren alokairua hartu behar dira kontuan.

Kanka, Get-in eta Truck enpresez gain, Arrasateko Sutan Concerts-ek kontzertuak ere antolatzen ditu pilotaleku, gaztetxe eta aretoetan.

Gaur egun, berez dantzalekuak diren aretoetan, bertako taldez gain kanpoko talde askok jotzen du Euskal Herrian. Txibisto, Txitarro, Ilargi, Gasteizen dagoen Capital, orain dela gutxi berriz martxan jarri den Saturrarango Venecia eta Gares dira gaur egun, kontzertuak antolatzen dituzten aretoak.

Javi Hernandez da areto

badakizu gutxi gora behera zenbat jende joango den. Ikusten badugu zona batetik jende gutxi joango dela, leku horretan kartel gehiago jarzen ditugu».

Kankak, Bartzelonako enpresa horiekin lan egiten du normalean, oso garesti ateratzen bait da biran ez dagoen atzerriko talde bat kontzertu bakarra egiteko

boko La Casilla edo horrelako lekuetan egiten ditu Kankak rock jaialdiak. Polikiroldegia 4.000 pertsonako kapazitatea du, Belodromoak 12.000koa, Anaitasunak 4.500koa eta La Casillak 5.500koa, gutxi gora behera.

Bulegoan, Sergio eta Lusa egoten dira. Hala ere, Belodromoako kontzertu batean, karga eta deskarga, kamerino, eskena, segurtasun eta mantenu arduradunak; hornidura eta ekoizpen laguntzailea, itzultzailea, fokuak jartzen dituzten al-

Lakuntzan dagoen Ilargi aretoak, gaur egun, hilean bi kontzertu antolatzen ditu ●

ekartzea. Hala ere, bertako edo Estatu espainiarreko taldeak euren kasa kontratatzen dituzte. Baita ere aurrekontu txikiko taldeak.

Donostiako Belodromoak eta Polikiroldegia, Iruñeko Anaitasuna pabilioia, Bil-

Javi Hernandez arrasatearra, Txibisto, Ilargi eta Txitarro aretoetako agentea da.

hauetako agentea. Arrasatear honen bitartez etortzen dira Euskal Herrira Ingala-terako talde guztiak eta berak antolatzen du taldeak Estatu espainiarrean zehar egingo duen bira. «Taldeak aukeratzeko, momentuan entzuten dena eta jendeak gehien eskatzen duena kontuan hartzen dut. Batzuetan, eskaintzak jasotzen ditut eta kasu horietan erabakitzeke, nere aholkularia Pablo Cabeza izaten da», aipatzen digu Javi Hernandezek.

Aretoetan jotzen duten rock taldeen kontzertuez gain, berak folk eta blues edo horrelako jaialdietan ere lan egiten du. «Bira batean bemen, taldea oso ezaguna ez bada, oso zaila da Txibisto, Txitxarro eta Ilargi aretoetan asteburu berean emanaldi bat baino egitea eta noizbait Gareseko izen bereko aretoan

Donostiako Kanka kontzertu eragileko bulegoan, Sergio eta Lusa egoten dira.

antolatu izan ditut». Jadanik itxita dagoen Gasteizeko The End aretoan hasi zen lanean eta orain, gehien bat, Txibisto, Ilargi eta Txitxarroko agentea da.

Bergarako Txibistok, 2.000 pertsonako kapazitatea dauka eta kontzertu bat burutzeko 60 bat pertsonak lan egin behar dute. Txitxarro txikiagoa denez (1.000 pertsonako kapazitatea), areto honetan 15 pertsonarekin nahikoa da.

«Kontzertua ondo ateratzeko gutxienez 500 pertsona behar dira. Jendeak, aberastu egiten gara eta pentsa dezake baina kortsentuen %90an, aurrekontua ez da sarrerare-

tokoak pozik daude jendearen aldetik izan duten erantzunarekin, «publizitate aldetik ere pozik gaude Ilargi aretoaren izena pil-pilean dagoelako, baina kontzertuak antolatzea gogorra izaten da eta orain, bileran, bi besterik ez ditugu antolatzen», dio Antton Galdós, Ilargiko koordinatzaileak.

Euskal Herrian, baita ere, gaztetxeetan eta etxe okupatuetan emanaldiak antolatzen dituzten eragileak daude. «Zirkuitu alternatiboetan jotzen duten bertako nabiz kanpoko taldeak Zaragozako pertsona baten bitartez ekartzen ditugu», esaten digu Zuluk, orain hilabete gutxi sortu den Ziripop-eko kidea. Bertan Zuluz gain, Javi ere aritzen da. Kontzertuak, orain arte, Andoain eta Alegiakó gaztetxeetan antolatu dituzte. Laudion, antzeko planteamenduak dituen Txitxarra izeneko taldea dago ere.

■ Ziripop eta Txitxarrak, gaztetxeetan eta etxe okupatuetan antolatzen dituzte kontzertuak ●

kin kitatzen», komentatzen digu Jesus Mari Esnal, Itziarko Txitxarro aretoko arduraduna.

Lakuntzan dagoen Ilargi aretoan, 1.500-1.800 pertsona sar daitezke eta are-

Hontza
LIBURUDENDA

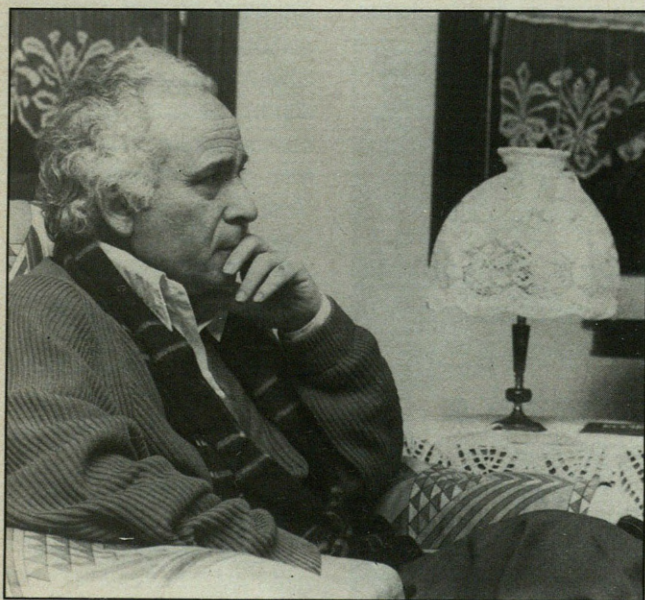
Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxe: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

Joxi Goikoetxea

«Gizaberearen bakeak eta gerrak», Joxe Azurmendiren lan berria

«Modernitatearen eztabaidan, nik, gizonaren kontzeptua jorratu dut»

Liburu berria plazaratu du saiogile zegamarrak. Modernitatearen baikortasuna gaitzesteaz gain, gizonaren ulerkera oso bat ere ematen digu bertan. Pentsakeran munta handiko arazoak jorratzea du egiteko nagusia. «Jakin»-en eskutik hainbatetan bere gogoetak plazaratzen dituenak, oraingoan, 1975ean kaleratu zuen beste baten jarraipen gisa paratu digu lan berria.

«Iraultzaren utopismoa gezurra eta tranpa izan da».

ARGIA. Nola sortu zen liburua egiteko ideia?

JOXE AZURMENDI.

1975ean «Gizona abere hutsa da» izeneko liburua atera nuen, eta oraingoa ikutu batzuk eginak ere orduan idatzia da. Biografikoki, oinarrian ezkerrekin zegoen polemika batean sortzen da. Inork eskatu edo bultzatu gabe idatzi dudana liburu bakarra da, neure gogoz egingako bakarra. Modernitatearen irakurketa nahiko konzentratua dago hemen. Iraultza, kontzeptu zientifikoa da soziala baino lehen, eta modernitatean baikortasun infinito hori adierazten du; modernitatearen kontzeptu oinarritzakoa iraultza da, eta horrek esan nahi du zientzian sinesmena, eta gizartea teknikoki eta matematikoki eraldatzeko itxaropena badagoela. Frankismoan dago idatzita, eta nagusiki Historiaren eta Iraultzaren kontzeptu burgesari kritika da. Horren produktua da gero demokrazia, eta garai hartan...

A. Modernitatearen ara-

zoa iraultzaren utopismoan al dago?

J.A. Nere ustez, modernitatearen iraultzaren umea eta aita da era berean. Modernitatearen arazoak iraultza da, baina ez egiteko dagoena, egindakoa baizik; gaur iraultza esaten denean egin beharra legokeen zerbait ulertzen da, eta ez egina dagoena. Iraultzaren utopismoa gezurra eta tranpa bat izan da. Gauza oso konkretuak lortzeko ideal handi batzuk predikatzea iraultzaren helburu famatuak izan dira.

Askatasuna, berdintasuna eta anaitasunaz, zer da gelditu dena? merkatu askatasuna, berdintasun formal

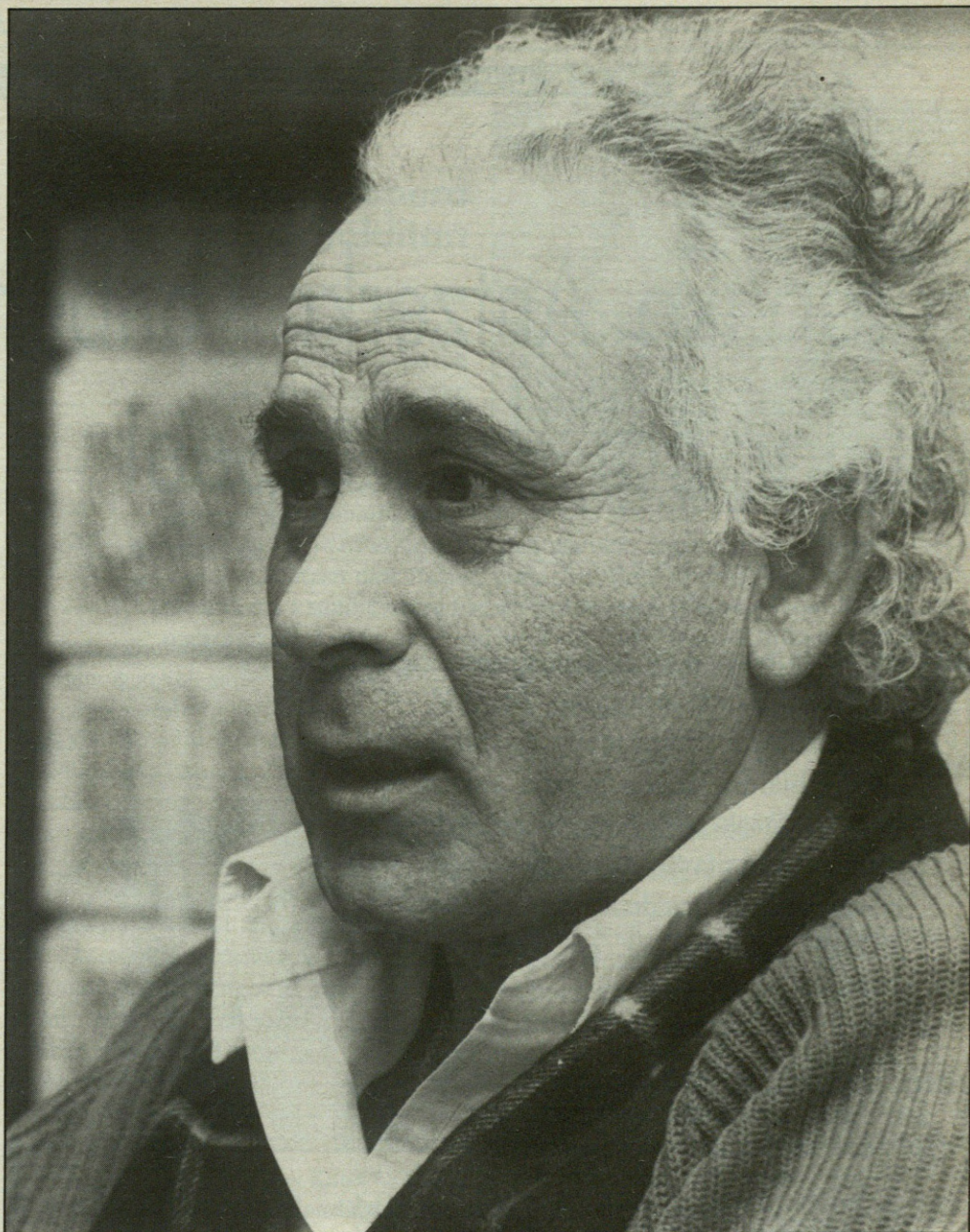
■ «Saioak badu eragiteko modurik; gune txikiengan daukat fedea, ekonomikoa eta jendezkoa sortu behar da» ●

teoriko bat eta anaitasunetik arrastorik ere inon ez; Iraultza egin beharrezko zerbait bezala ulertu behar da, eta orduan eduku dezake justifikaziorik ala ez; ni, hala ere, ezkorra naiz. Gizartearen aldaketak iraultza kategorietan pentsatzea tranpa da, okerra. Geure hizkuntza eta eskema aldatu behar dugu, ez dut iraultza kontzeptuekin edo kategorien bitartez pentsatu behar denik uste. Horrek ez du esan nahi aldaketa bortitz eta errotikorik bultzatu behar ez denik. Historia ezin da helburu handien bitartez pentsatu.

A. *Laburtu beharko bazenuliburuaren muinazertan datzan...*

J.A. Gizona abere hutsa da, horrek definitzen du gizonaren kontzeptua. Historiaren sujeta, gizona, etiko delako, suposatzen baduzu, Historia ere motibazio etiko egiten duzu. Eta honi jarraiki zentzugabekorik asko sortzen da; gerra... esate baterako. Azken batean, izaki izugarri konplexua delako, eta horrek ez dauka beste definiziorik «gizabe-rearena» baino.

Hilda dagoen aro baten azpian bizi gara. Sistema ideologiko biribilek bukatuak dirudite, dena esplikatzen zutenak, eta neurri berean utopiek sistemaren barruan zeukaten funtzioa ere galdua dirudite. Beti kritikatu den sozialismo erreala negargarria izan da, baina demokrazia erreala ere negargarria izan da. Orain badakigu biak neurri berean direla. Lehen elizak bakarrik salbatzen zuen gizona, eta elizan egon beharra zegoen, eta orain demokraziak bakarrik salbatzen du gizona eta demokrazia dago egon beharra. Eta munduan demokrazian ez

«Gizartearen aldaketak iraultza kategorietan pentsatzea okerra da. Historia ezin da helburu handien bitartez pentsatu».

daudenak ez daudela burutik sano edota kriminalak direla ematen du; hori fikzio bat da. Hala ere, demokraziaren bidetik joan beharra dagoela uste dut, baina ez oraingo eredutik; Historia baten ondoren bait gatoz, Historia osoaren herederok gara, Historia guztia errepasatu behar dugu. Modernitatearen eztabaidan, ni, gizonaren kontzeptuaren eztabaidara mugatu naiz eta berau jorratu dut.

A. *Zein da euskarazko saiakeraren egungo egoera?*

J.A. Euskal pentsamendua momentu honetan impasse batean dago. Pentsamenduaren munduak bi motatako eragina izaten du: bata urjausi modura eta bestea iragazki modura. Saiok badu momentu honetan eragiteko modurik, bi eratar. Nik fedea daukat gune txikiengan, gaur gaurkoz

oraindik tresna lagungarri bezala ikusten ez bada ere. Gune txikia eta tinkoa sortu behar da, ekonomikoa eta baita jendezkoa ere, pentsamendua euskaraz sor daitekeela sinesten duena, eta hori asumitzen duena. Oraingo egoeran hori da egin beharreko ahalegina, nolabaiteko normalizazio modu bat lortu arte.

Patxi Sarriegi

Europako Antzerki Konbentzioa: jaialdi bat, bi ikuspegi

Duela bi urte sortu zuten hamahiru antzerki talde europarrek «Europako Antzerki Konbentzioa», urtero azken produkzio eta kezkak bilduko zituen Jaialdia antolatzeko xedez, besteak beste. Aurten Bologna izan da topalekua eta Konbentzioko taldeen lanetaz gain Hegoaldetik, bereziki Afrikatik, etorritakoak ere ikusi ahal izan dira bertan.

JENDETZA ugari bildu zen hilaren 11tik 19ra Bolognan Europako Antzerki Konbentzioak luzaturiko bigarren deialdira, ardatz bikoitzeko programaketak erakarririk. Ardatz

bikoitzekoa, aurkeztutako hamazazpi lanak hautatzeko bi erizpide guztiz desberdin erabili bait da. Batetik Konbentzioko taldeek aurkeztu dituzten lanak daude, amankomuneko

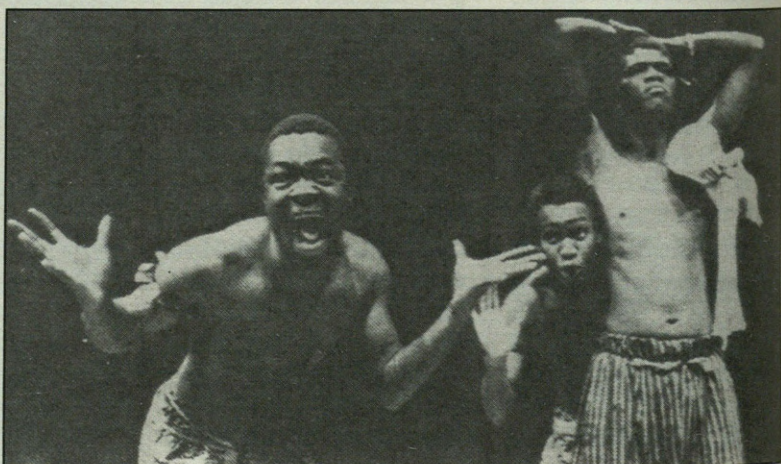
batere erizpiderik gabekoak eta beraz ikuspegi anitz eta batzuetan desorekatua eskaintzen dutenak. Eta bestetik, gai edo gogoeta baten inguruan egindako talde eta lan hautaketa dago, aurtengoan inmigrazioa eta Iparra-Hegoa harremanak izanik funtsa. *«Jaialdia Hegoaldeko herrietatik eta Hirugarren Munduko herrietatik etorritako inmigrazio berriaren errealitateari eskaini nahi izan diongu, Mendebaldeko Afrika bereziki kontutuan hartuz».*

Europarrek taularatutako lanik gehienak itzulpenak izan dira eta hizkuntz nahasketa hau dela eta, ha-

rritu egiten zen kritiko italiar bat testu elisabetianoa portugesez segitzeko bere herrikideek agertzen zuten gogo eta grina ikusita. Salbuespenak, nolanahi ere, izan ziren eta Ekkehard Schall-ek Bertolt Brecht bere aitaginaren testuak kantatu eta erreizitatu zituen ordu t'erdiz pianoaren laguntza bakarrarekin.

Oro har iraganaren goraintzia zerien europarrei, eta adibide bakar gisa Janusz Wisniowski-ren Antzerkia aipa daiteke, «Olsnienie» (Argiketak) lana Kantor-en kalkoz josita bait dago.

Bestelako etnia eta konti-

Zingaroeak eta Ravenna-ko talde interetnikoak egokitzen interesgarriak aurkeztu zituzten

nenteek oster, gatz puntua jarri zuten berrikuntza gutxitako panorama horretan. Mazedoniako zingaroek osaturiko Rom Pralipe taldeak esaterako, Lorcaren «Bodas de sangre» taularatu zuen, bertsio basati eta erritualez beterikoan. Baina guztietan deigarriena Marco Martinelli-k eta Saidou Moussa Ba-k sinaturiko «Inork ezin dio itzalari eutsi» eszenografia gertatu da. Martinellik zuzenduriko Tatro delle Albe di Ravenna talde interesnikoa da eta Bo-

■ **Antolatzaileek Hegoaldetik eta Hirugarren Munduko herrietatik etorritako inmigratioari eskaini nahi izan diote Jaialdia** ●

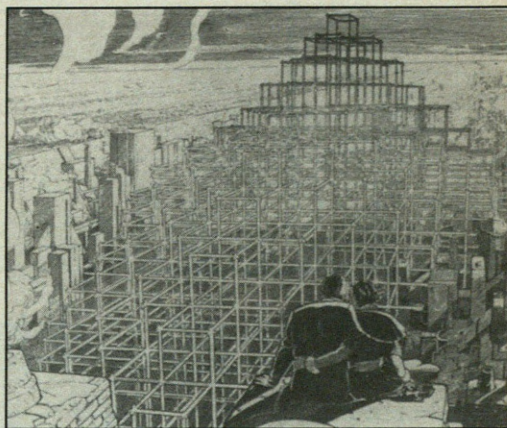
lognarako apailatu ikuskitunean beltzek bakarrik hartu dute parte, afrikarren ahozko tradizioetan oinarrituz. Animalien alegia honetan hiena harroputz eta ergela eta erbi maltzurra dira protagonistak eta aktoreek dinamismo eta espontaneitate handiz gorpuzten dituzte. Obran italiera eta *wolof*, *mandiaye*, *mdiaye*, *mor awa niang* eta *hadi niang* herrietako hizkuntzak erabiltzen dira batera.

J.M. Heritz

Komikiaren opera lau ekitalditan

«Opéra-Bulles» du izena Pariseko Grande Halle de la Villete-n bederatzigarren arteari buruz antolaturiko ikuskizuna. Lau ekitalditan banaturik dago «opera» eta horietako lehena R. Goscinný gidoigile ezagunari eskaini

diote, iaz Anguleman azalduriko muntaiarekin. Bigarren ekitaldian frantsesen oporraldian islatzen dira, Reiser, Brétécher, Cabu, Franquin eta beste batzuen eskutik eta kanping kutre bateko dekoratuaz. Hirugarrenean bunker batek garamatza Enki Bilalen erresumara eta, bukatzeko, Schuiten eta Peeter-en «Musée des ombres». Aukera paregabea, urtarilaren 5era bitartean.

lanekin eta Tony Knox «Spike Lee» elkarrizketa-erretiratuarekin. Eta klausurarako, abenduaren 7an, Wim Wenders-en azkena.

Florentziako Zinemaldia dokumentalak nagusi

Tradizioari jarraiki dokumentalek osatuko dute Florentziako «Herrietako Zinemaldia»-ren aurtengo edizioaren parterik nagusia. Eta dokumentalisten artean, luxuzko aukeraketa: Peter Greenaway «M for Man, Music, Mozart»ekin, Ken Loach «The Gamekeeper» eta «Wich side are you on?»

Irlandan eta Berlinen grabatu du U2-k diska

Azken urteetako inpasetik atera nahian edo, bide berri baten hasiera izan daiteke U2-koen «Achtung Baby», Brian Eno eta Daniel Lanois-en eskutik buruturiko azken lana. Orain arteko premisak aldatu beharra ikusi dute taldekoek baina, dirudienez, ez dute oraindik guztiz argi zein izango den norabide berria. Berritasunik dagoen ala ez

diskoa merkaturatzen denean jakin ahal izango dugu.

T E I L A K

■ LESAKAKO BARNETEGIA ZABALIK

AZAROAREN 24Ean inauguratu zen Lesakako Matxinbeltzenea barnetegia. Matxinbeltzenea, IKA eta Bortzirietako Euskaltegiaren ekimena izan da eta bi dira bere helburu nagusiak: inguruan euskara sendoty eta bultzatzea eta euskara ikasteko asmoa dutenei aukera ematea.

■ PUBLIZITATEA AZTERGAI DONOSTIAN

PUBLIZITATEA eta Hizkuntza ez Normalizatupei buruzko nazioarteko I Kongresua burutuko da abenduaren 19tik 21a bitartean Donostian. Kongresuaren antolatzaileak, EKB, EHU eta Hizkuntza Gutxituen Aldeko Bulego Europearra dira eta babeslea, Europako Komunitateen Komisia dira. Publizitateak hizkuntzen gain eta bereziki hizkuntza ez normalizatuen gain duen eragina aztertzeko antolatu da.

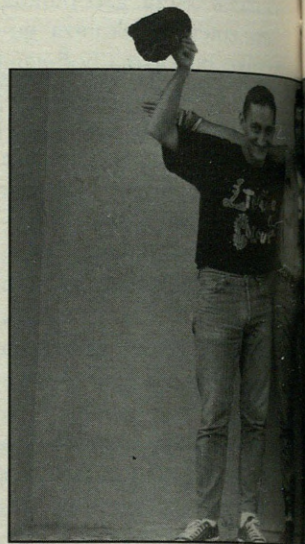
■ 97 FILME BILBOKO ZINEMALDIAN

IRAGAN astean izan zen Bilboko Nazioarteko Laburmetraien Zinemaldiaren XXXIII edizioan, 460 filme aurkeztu ziren lehiaketan parte hartzeko eta 97 aukeratu ziren. Bilbokoa, laburmetraien arloan, Euskal Herrian nazioarteko 'A' kategoria duen zinemaldi bakarra da eta aurtengo berrikuntza nagusiak, «Zinema maisuen arabera» atala, eta bost telebistek (ETB, TVE, Canal +, Antena 3 eta TV3) datorren urterako ekoizpen propioan emango dituzten saioen aurkezpena dira.

■ BIZIKLETARI BURUZKO MAIL-ART ERAKUSKETA EIBARREN

MUNDU osoko 25 herriko 200 bat artistek bidali dituzte beren obrak, Eibarren, abenduaren 15a arte izango den bizikletari buruzko Mail-Art erakusketarako. Erakusketa, Eibarko Udaletxeak, Orbea bizikleta enpresaren laguntzaz antolatu du.

E R R A N A K E R R A N

«Gasteizen egun guztian *Barricada* eta AC/DCekin daude, Iruñean *Barricada* eta *The Cult*-ekin; berritasunarekiko interesik ez dago».

Delirium Tremens.
El Diario Vasco, 91-XI-29.

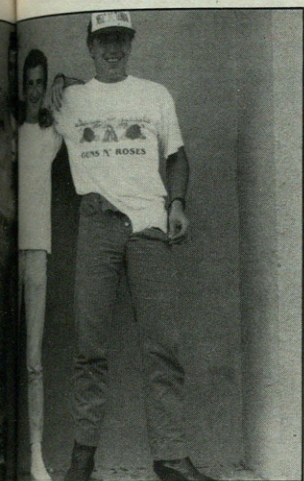
«Txalaparta makilak jotzea besterik ez da, baina arte bat dela ez dago dudarik».

Pello Zuaznabar.
Egunkaria, 91-XI-29.

«Ez dakit euskal kultura zenbateraino dagoen baloratuta».

Jon Urbieta.
Egunkaria, 91-XI-29.

TXUTXU - MUTXUKA

TXALAPARTAK ARGITALDARIAK HIRU EUSKARAZKO LIBURU AURKEZTUKO DITU DURANGOKO AZOKAN

TXALAPARTA argitaldariaik aurtien izango den Durangoko XXVI Euskal Liburu Disko Azokan, hiru euskarazko liburu aurkeztuko ditu: Patxi Zabaletaren «Nafarroako azken Mariskala», Bobby Sandzen «Egun bat nere bizitzan» eta Félix Guerra eta Froilán Escobaren «Fusilak pizten dituen sua».

«Juglareak, trobadoreak,
bertsolariak... nahi duzuna.

Nik uste dut badagoela
zerikusia elkarren artean.
Denok bertsoak egin eta
kantatzen ditugu, denok
'herriko historia'
kantatzen dugu, denok
herriarrei barregura
sortarazten abaleginak
egiten ditugu. Baina
berezitasun bat ere ikusten
dut: juglareak, trobadoreak
herriari barre egiten ibiltzen
ziren; guk hori ez dugu
egiten».

Anjel Maria Peñagarikano.
Mailope, 5. zenbakia.

«Filme bat edo nobela bat
zentsuratzeko beldur dira,
baina komikia, zortzigarren
edo hamargarren artea
denez, ez zaie batere
inporta».

«Napartheid» en egileak.
Egin, 91-XI-29.

«Musikan, dirua izarrentzat
bakarrik izaten da.
Horregatik daude
borrenbeste musiko
mertzenari, leku desberdin
askotan sartuta diruren bat
ateratzen dutenean».

Jabier Ituarte.
Egunkaria, 91-XI-28.

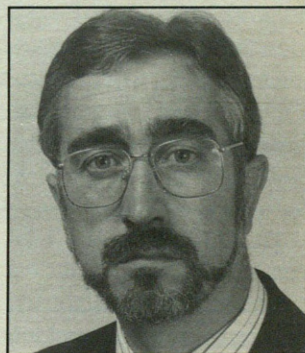
EUGENIO ARRAIZA

da sortu berria den Euskal Kantuzaleen Elkartearen lehendakari ordea. Elkartearen helburuak, kantu txapelketak muntatzea (helduentzat eta haurrentzat); ahotsa lantzeko, euskal kantuak ikasteko edota euskal musika eta tresnak lantzeko ihardunaldiak antolatzea eta Zuberoan egiten den antzera, kantu zaharren bilketak beste probintzietara zabaldu ●

J. AROZARENARI

eman zioten, abenduaren 3a bitarte, Iruñeko Maisonnave hoteleko erakusketa aretoan bere azken lanak erakusteko aukera. Erakusketan, apunte soilak jasotzen dituzten formato txikiko lanak daude. Pintore donostiarrak sari ugari jaso ditu eta Euskal Herriko hiribururik gehienetan ezezik, Madril, Barcelona, Zaragoza eta Paben ere erakutsi ditu bere lanak ●

J. MARKOTEGIK

izendatu zituen joan den astean Nafarroako Kultur Kontseilu berriaren hogei kideak. Kontseiluaren eraketa azaroaren 28an egin zen. Diputazioan, eta erakundea sortu zenetik izendatzen den hirugarrena da. Hezkuntza eta Kultura kontseilariak aurkeztu zuen zerrendan agertzen diren 20 pertsona horietatik, bi lehendabiziko kontseilukoak dira eta beste hiru bigarrenekoak ●

NOR - NORI - NORK

Kirola

Binakako pilota txapelketako partiduetak

EMAN ditu, iada, bere lehen urratsak, aurtengo binakako pilota txapelketak. Hilaren 7tik aurrera izan ere, nahiz eta ordurako hiru partidu jokatuak egongo diren, norgehiagoka interesgarriak ikusi ahal izango dituzalezu.

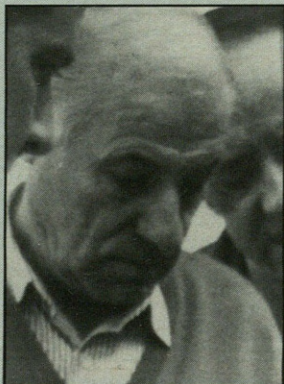
Honako hau da hil honeko karteldegia: abenduaren 7an, Tolosako Beotibar pilotalekuan, Alustiza eta Tolosak osatutako bikotea Eugi eta Errandonea nafarren kontra aritu da. Hilaren 14ean, berriz, Iruñeko Labriten, Retegi eta Maiz beteranoek Eugi eta Errandonea gazteen aurka burukatu beharko dute.

Hurrengo egunean, hilaren 15ean, Salaberria eta Galarzak osatu bikoteak, askoren ustez txapeldun izango diren Unanue eta Zezeagarekin neurtu beharko ditu indarrak. Abenduaren 21ean, Bergarako pilotalekuan, Retegi eta Maizek, berriz ere, Eugi eta Errandonea izango dituzte etsai. Eta egun berean, Tolosako Beotibarren, Salaberria eta Galarza, Unanue eta Zezeagaren kontra.

Abenduan zehar aipatutako partiduetak jokatuak badira ere, binakako txapelketa honetako norgehiagokak otsaila arte luzatuko dira.

H A R I A K H I R U M U T U R

Zein iritzi duzu binakako pilota txapelketan bikoteak osatzeko egungo sistemari buruz? Zein bikote ikusten duzu aurtengo txapelketan faboritoen artean?

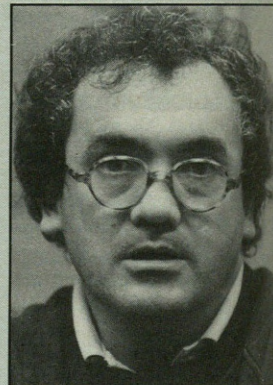
JON TRUEBA. «El Diario Vasco»ko kazetaria.

Irtenbideren bat bilatu beharko litzatekeela uste dut, jende gehiegirik gabeko komite bat sortuta, eta konpetente diren pertsona bat edo bi izendatuta esate baterako. Arazoa bi enpresa daudela dira, eta konpondu egin behar dutela elkarrekin. Hala ere, azken hauek ondo jakiten dute zein izaten den pilotari bakoitzaren forma aldartea, eta hori abantaila txiki bat da noski. Aurtengoan, zorionez, bikote nahiko orekatuak egin dira, eta azken urteotako txapelketa politenetakoa ikusi ahal izango dugu. Faboritoren bat? Unanue eta Zezeagak osatutako bikotea.

Nik hala nahiko nuke behintzat.

OGETA. Materiale arduraduna.

Orainarte enpresariak izan dira txapelketa antolatzeaz arduratu direnak eta bertan parte hartu beharreko bikoteak aukeratu izan dituztenak. Hauxe da modu klasikoa eta nik ezagutzen dudana bakararra. Betidanik egin izan da horrela, eta normala iruditzen zait gainera. Faboritoengatik galdetzen didazu, baina gaur egungo pilota munduan oreka handia dago, eta pare bat pilotari kenduta, berdintasun handia dagoela esango nuke nik. Baten bat aipatzea, beraz, ez da batere lan erraza. Ez naiz alde zuretik inor aipatzera ausartzen. Partiduetak aurrera doazen neurrian ikusi beharko da.

ESTEBAN DONAZAR. «Egin»eko kazetaria.

Aukeratze sistemari dagokionez, ez dakit modu hobegorik egon ote daitekeen. Ez naiz ausartzen sistemarik zuzenena dela esaten, baina okerreza ez dela dudarik ez. Pasatzen dena da pertsona bakoitzak iritzi ezberdina duela, eta bakoitzak bikote ezberdinak egingo lituzkeela. Liga moduko txapelketa, bestalde, kanporaketena baino zuzenagoa iruditzen zait, behin kale eginda ere bi taldeetako onenek irabaz bait dezakete. Faborito nagusiak, nere ustez, Unanue eta Zezeaga dira. Bikote hau besteen gainetik ikusten dut. Unanue sekulako momentuan dago eta Zezeaga ere ondo dabil.

O sasuna

G astronomia

Aurpegiaren azala zaintzen

GAZTEENEK izaten dute arazorik aurpegiaren azalarekin. Zer gertatzen da, bada, garau zolduekin? Garbiketa sakon baten ondoren desagertuko dira, ez izan duda izpirik. Hona hemen neurri lagungarri batzuk:

Janari atonduegiak, minak, koipetsuak, azukreak, erabat baztertu zure eguneroko dietatik. Fruitu asko eta barazkiak gordinik edo lurrunean egosita batera beldurrik gabe hartu. Esnea hutsik eta zumoak ere har ditzakezu.

Bestalde, egunero, goizean goiz, baraurik, kama-mila infusioa hartzea oso ona da, eta liseriketa egiten lagunduko dizu. Atsedena ere oso beharrezkoa da, nekeak asko errazten bait du garauak agertzea. Egunean gutxienez zortzi orduz lo egitea ere komeni da. Alkoholik ez probatu, eta ur eta eguzki bainuak hartu.

JUAN JOSE LAPITZEN BIDAIA

Odolki eta buskantzen bidatzatik

Egunotan Goierri gipuzkoarrari porru eta tipula egosien usaia dario, odolki eta buskantzen osagarri ezinbestekoak, baserri eta harategietako prestalekuetan egindakoak.

San Andres Ormaiztegin, Santa Luzia Zumarragan eta San Blas Beasainen, egun bereziak dira, non urtez urte eta antolatuturiko lehiaketek esker, gure herrian egiten diren artean onenetakotzat hartua den produkzioaren kalitatea hobetzea lortzen den.

Proposatuko dizuedan ibilaldia Beasainetik abiatzen da Ormaiztegi aldera, eta eguna aproposa bada, lehen aipatu lehiaketak

sarri irabazitako Inaki Eicampok, ahaztuko ez ditugun xortak eskaini ahal izango dizkigu.

Ondoren Zumarragara, bertako plazan izan ere, iaztik, Jose Mari ahaztezinaren semea den Pablo Busca dago «Ezkiotarra» tabernan nagusi. Bertan indargarria izango da buskanta pintxo on bat hartzea Arabako Errioxako ardo beltzaz lagundurik.

Legazpia aldetik segituta, Zerainetik Segurarako bide zoragarria hartuaz, zirkuitua itxiko dugu.

Bidean zerbait jateko leku ugari topatuko ditugu, non sasoi honetan, plater bakarra nahikoa izaten den ia, besteak beste ego-

sitako aza goxoz lagun-duriko babarrun platerkada alegia. Babarrunak adina egosi behar izandako azak: egosteko bost ordu behar izan zituen Tolosako lehiaketako azken irabazlea izandako Alberto In-suak!

JUAN JOSE LAPITZ

Z ientzia

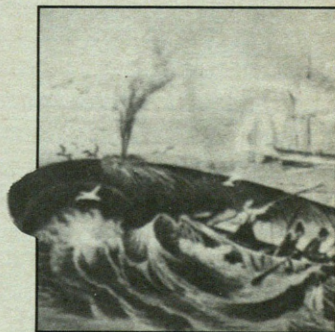
Baleak babestu nahian

Balearen aldeko nazioarteko batzordeak ospatu duen urteroko bilkuran, bale arrantzarako dagoen debekuaren luzamendua mantentzea erabaki du.

Naturaren aldeko munduko erakundeak egindako estimazioen arabera Antarktiar ozeanoan dagoen bale

kopurua txikiagotzen ari da etengabe. Une honetan 2.000 baino besterik ez dira izango. Hala ere, 1986 urtean indarrean jarritako debekua ez zen 1989 urterarte aplikatzen hasi.

Bestalde, baleen aldeko batzordeak zenbait giza taldek dituen eskubide historikoak babestea ekarri du. Ildo honetan hiru arrantza kuota mantendu edo handitu dira; batetik, eskimalek 303 balea hartzerik izango dute datozen hiru urteotan, bestetik Groenlandia-koek

148 balea harrapatu ahal izango dute eta azkenik Saint Vincent-ekoek 3 balea.

E L H U Y A R

Musika

Diskoaren izena: Bihar eta berandu.
Egilea: Julio Kageta. Disketxea: Gor.

Heldutasunaren bidean

AZKENEAN badute haien disko propioa, bi maketa eta beste hiru talderekin batera ateratako lp horren ondoren Julio Kagetak «Gor» etxearekin atera du bere iraupen luzeko lehen lana. Hamar kantaz osatua dago, batzuk lehenagoko disko horretan ageri direnak, berriak besteak, eta hain gogoko duten «The Clash» taldearen bertsio bat.

Duten trinkotasun instrumentalak, bariazioekiko beldur piska batekin beharbada, izan da soinu berezia eman diona, kitarrasoinuak nagusi, ia dena estaliz.

Musika taldeengatik gaizkiesaka ihardutea ohitura zen. Giza gorputzak kanporatutako hondakinen izeinak zituzten taldeak asmatzea haien aurka iharduteko, ezkeraldeko talderen batengatik aritzea, edo Julio Kageta erasotzea (izenagatik ziurrenik) denborapasa zen jakin gabe mintzatzen ziren haientzat.

Existituko ez balira hutsa, bainan ermuarren taldeak existitzen da, eta ezagutu gabe esan diren guzti horiek jan beharko balira, bat baino gehiago asetuko litzateke puska baterako. Talde serioa da, horren erakusle da disko hau, heldutasunerako bidean dira iada, eta instrumentuak behar den bezela jotzen dituzte. Soinua eta eritmoak lehen esan bezala... badute zer ikasirik oraindik, baina kontzerturik ez zaie faltako.

E Ñ A U T A P A O L A Z A

● «**Barrakos**» talde donostiar indartsuak lehen maketa kaleratu berri du orain dela gutxi. Lehen aurpegiko kanta guztiak euskaraz badira ere, bigarrenekoak, berriz, gazteleraz dira. Kalitate oneko zinta denik ezin ukatu, baina ea hurrengoan euskara hutsez egiten duten.

● Disko berri ugari izango dira Durangoko azokan eta horietako bi «**Egan**» plaza taldearenak izango dira. Horietatik bat Elkarrek plazaratuko duen abesti bilbuma izango da; bestea, berriz, taldearen azkeneko lana izango da eta IZ disketxearen eskutik argitaratuko da.

● Kepa Junkera trikitilari

bilbotarrak lan berriak izango ditu Durangon. Disko berriaren izena «**Trikitixa Zoom**» izango da eta Elkar eta Nuba Records-en artean aterako dute. Junkerarekin batera musikari ugari aritu dira lanean, eta baita **Xabier Amuriza** bertsolaria ere.

● Abenduaren 14ean, larunbata, Arrasateko polikroldegian, «**Danba**» talde laudiotarra arituko da. Berarekin batera, beste bi talde entzun ahal izango ditu bertara hurbiltzen denak. Batetik «**Reincidentes**» andaluziarrak, eta bestetik «**Platero y tú**» izenekoa. Laugarren talde batek joko badu ere, ez dago oraindik baieztaturik zein izango den.

MAXI single berria izango du aurki kalean **Hertzainak** talde gasteiztarrak. Diskoa, gainera, euren zigilua den **Aketo Records** ekin aterako dute. Lau abestiz osaturik, «Arraultza bat pinu batean» eta «Infernuko atea» famatuak izango dira horietako bi. Hauekin batera, noski, kanta berriak aditzeko aukera ere edukiko dugu.

Antzerkia

Talde ugari Euskadiko IX Euskal Antzerki Topaketetan

EUSKADIKO IX euskal antzerki topaketak 14 antzezlan eskainiko ditu abenduaren 21a bitartean, Azpeitian, ohi bezala. Areto barruko emanaldi guztiak Zelaitxon izango dira eta kale antzerkia ere izango da. Aurtengoan bestalde, Toribio Alzaga antzerkigilearen heriotzaren 50. urtemuga dela eta, Euskadiko ikastetxeetako gazteentzat lehiaketa bat antolatu da. Ez da ahaztu behar, halaber,

abenduaren 19an Augustin Zubikarairi omenaldi bat egingo zaiola.

Hilaren 7an, gaueko 21.30etan, **Bordaxuri** taldeak «Berantenaz seietan» lana eskainiko du. Ordu berean, hilaren 13an, **Bederen 1**en «Desioen pontxea» ikusi ahal izango dugu. Abenduaren 14ean, berriz, **Antxieta** taldearen «Beste mundukoak eta zoro bat» lanaren txanda

Augustin Zubikarai omenduko da.

izango da.

Astelehena 16an, 15.00etan, «Zenbat eta gorago muturreko handiagoa» plazaratuko du **Sanbhu teatro** taldeak. Asteartean, bestalde, ordu berean, **Ha-**

mar gei bat leotardo taldea arituko da. Abenduaren 20an, ostirala, gaueko 21.30etan, **Markeliñe** k «Zeruko lumak» obra eskainiko du. Amaitzeko, hilaren

Hamabi talde izango dira Azpeitiko aurtengo antzerki topaketetan

21ean, **Porpol** taldea eta bere «Quizas» obraren txanda izango da. Kale antzerkiari dagokionez, berriz, hiru emanaldi izango ditugu **Gog i Magog** eta **Kukubiltxo** taldeak eskainita.

BARAKALDOKO LIBURU AZOKA

Abenduaren 10etik 15era
Herriko plazan

-Azken euskal eta erdal liburuak

-Euskal diskagintzaren azken nobedadeak

EUTSI HAMARRARI!

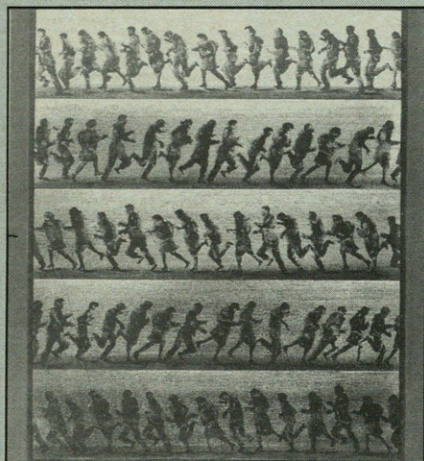
Euskadiko Liburu Azoken Batzordea

HERNANI, 4
Telf. 42 06 24

20004 DONOSTIA

Artea

Juan Genoves. Pintura erakusketa. San Telmo Museoa, Donostia. **Ordutegia:** Lanegunetan 9.30etatik 13.30etara eta 16.30etatik 20.00etara. Jaiegunetan 10.00etatik 14.00etara.

Perspektiba kontua

PERSPEKTIBA da Genoves-engan gehien mi-resten dudana. Erakusketa osoan zehar horixe da nabarmen agertzen duena. Dena bere txikitasunean. Gizakiak zein txikiak garen eta, era berean, izua zein handia izan daitekeen maisuki adierazten digu. Koadro bakoitzak isilune pausatua bortxatzen du, erreakzio bakoitza neurtua dirudi.

Korrika. Korrikaren izua. Izuaren espazioa. Espazioaren zehaztasuna eta inpaktoa. Dena batera biltzen digu, obraren lan bakoitzak irudi beretsuak dakarzkigu. Ezinbestekoak. Eta artea, begiratu eta disfrutatzen duenarena dela erakusten digu, begiratu bakoitzean berdin. Perspektibaz jabetu artean, irudietan barrena, geroago irudien espazioan. Eta azkenik izuaren perspektiban barneratua.

Hogei koadro, hogei sentsazio, hogei irudi. Perspektiba bera, artearen eragingarritasuna espazioaren erabilera eklektikoan... eta interpretazioaren indarra. Denak korrika, batera, baina bakoitzak izua oso modu pertsonalizatuan biziz. Izuak perspektibara garamatzanean. Artearen moldera. Isilunea. Artearen klabeak norberarenak bilakatzen direnean... detaile txikienetik handienera, eta ez alderantziz. Genoves-en sinbologan norberaren izua. Perspektiba kontua.

P A T X I S A R R I E G I

Zinema

Beste konpromezu bat

EZ litzateke gure asmoa «Bilboko laburmetrai zinemaldia-ren zailtasunak aldarrikatzea, besteak aritu bait dira lan horretan. Baina oraindik ulergaitz den zerbait adierazi nahi dugu: lan serioa egiteko gogo eskasa. Adibidez, eskaintakoaren ziurtasuna atxakiatzat hartuz, egitaraua atzerapen nabarmenez aurkeztu zen,

bost axola izan zaie itzulpena bapatean hondatzea, edo filmeen proiektzioa nolanahi moztuaz tartean kontzertu bat jartzea.

Nabaria da Iturri jaunaren kezkarik nagusia ez dela zinemaldi hau. Ahaztu ote du Montxo Armendariz, Imanol Uribe, Pedro Olea edo Juanma Bajo Ulloa hemendik abiatutako zuzendariak direla? Ez al da hau arrazoi ona gai honetaz gehiago ardura daitezen?

Laurehun eta hirurogeitabat filme aurkeztu dira edizio honetan. Hauetatik hamar euskaldunak, eta ohizko denez automatikoki aukeratuak. Aukerapen mota honek ondorio bat erakusten du: euskal zinema ezagutaraztea. Baina honen ondorioz, filmeen kalitate txarra antzematen da. Eta azkenengo hau da aurrean gertatu dena; baka-rrik Aitor Mantxolaren «Aquel mundo de Jon» fik-zioko laburmetraia irudituz aipagarria.

JOSE LUIS VAZQUEZ

Fribolitatetik ihesi?

ARRIAGAKO zuzendariak dioenez, zinemaldiak beste emanaldi batzuen fribolitatetik ihes egin nahi du, azkenengo hauek oso pertsona garrantzitsuak gonbidatzen bait dituzte. Baina ahaztu egiten du berak egindako fribolitate nagusia: lehenengo egunean bost andereño Arriagako eskilara nagusian jarri zituen, agian agintarien begiradak bizteko. Baina guri ordea, behin eta berriro, inpresio nahiko negargarria eman ziguten.

Folklore

Gabonetako Gernikako «Marijesiak»

BATERE etenik gabe, gabón gauaren ondorengo bederatzi egunsentietan, «Marijesiak» izeneko ohitura aberatsari atxiki zaio aspaldi Gernikako herria. Izan ere, tarte horretan, gabonetako misterioei buruz mintzatzen diren kantua entzuten dira oraindik. Honela, goizean goiz, gizonezko ugariz osaturiko

Gabon gauaren ondorengo bederatzi egunsentietan irtetzen dira Gernikako «Marijesiak»

talde batek, oraindik lo samar dauden herriko kaleetatik itzuli bat eginez, edertasun handiko kopia modukoak kantatzen ditu.

Zentzu honetan aipagarria da Jose Antonio Arana Martijak «Marijesiak» gai hartuaz eginiko azterketa sakona. Bere ustez, izan ere, ohitura honen sutraia Erdi

Aroko antzerki erlijiosoan koka bait genezake. Ikerlari honen iritziz, bestalde, eguberri sasoiko musika olerki herrikoi baten aurrean geundeke, aintzinean erromantze moduan idatziriko antzerki obra baten zatia.

Badaude, hori hala izan dadin, arrazoi bereziak: solista eta korroen arteko elkar hizketak, teatraltasun handiko ibilera eta makurtzeak, eta erabiltzen diren hiru doinu ezberdinak —antzerki obra baten hiru zatiak izan zitezkeenak—.

Antzerkitik kalerakoa, izan zen, beraz, usadio honen bidea. Nahiz eta, XIX mendean kopia moduan azaldu ziren inguruko zenbait bertso papere-tan. Hala dio, Azkuek, «Euskaltzale» aldizkarian 1898an.

Antzeko ohiturak ere, gabon gauean, ugari dira Otxandiano, Durango, Markina Zeaunuri eta Goierri gipuzkoarrean. Nolanahi ere, «Marijesiak» bereziak dira argi eta garbi. Beste guzti horietan inon ez da ematen, izan ere, Gernikako hauetan ematen den literatura eta oinarri musikala.

Bertsoak

● Abenduaren 8an, Oñatiko «Zubikoa» kiroldegian, Gipuzkoako Txapelketako finalerdietako bigarren saioa izango da goizeko 11.30etan. Bertan **Xabier Euzkitze, Sebastian Lizaso, Jon Sarasua, Loizolaletxe II, Jon Maia, Zeberio, Sasiain** eta **Olalde** arituko dira kantari.

● Abenduaren 8an, Markinako Pilotalekuan, honako bertsolariak dira aritzekoak: **Andoni Egaña, Xabier Euzkitze, Jon Enbeita, Gregorio Larrañaga «Mañukorta»** eta **«Lazkao Txiki»**. Saioa arratsaldeko 17.30etan hasiko da

eta herriko Amaier Kultur Elkarteak antolatuko du. Aurtengoan omenalditxo bat egin nahi zaio «Lazkao Txiki»-ri.

Telebista-Irratia

IKUSI BAIETZ

● Hilaren 8an, 14.55etan, **tenisa**. «Diamantezko rake-
ta-ren finala jokatu da.

● Abenduak 8, igandea, 20.55etan, **«About face»**.
Maureen Lipman telebista-

ko izar famatuaren komedia
sorta berria.

● Abenduak 10, asteartea, 17.30etan, **«Bihartik au-
rrera»**. Dokumental zienti-
fiko honen atal bakoitzean,
erreportaia txikiak eskaini-
ko dira.

● Abenduaren 11ean, as-
teazkena, 23.00etan, **«Ispi-
luan»**. Oraingo honetan
Jean Haritxelhar izango da
elkar hizketatua.

● Abenduaren 15ean,
igandea, 12.00etan, **Herri
kirolak**. Perurenaren mar-
ka berria ikusteko aukera
polita izango dugu.

TXORI BATEK ESAN DIGU

■ Sorpresa ugari izango dira gabonetan, «Egonean giro»
saioan. Izan ere, ETBko plato handia dantzaleku bihurtuko
da egun batzuez eta bertan 130 gazte arituko dira dantzan,
horietatik 30 Donostiako diskoteketatik joanak.
Horretarako, gainera, Dinamic dantza talde donostiarrak
koreografi bereziak prestatuko ditu, Princereren «Cream» eta
Michael Jacksonen «Black or white» kantak oinarri hartuta
horietako bi. Saio berezi hauek hilaren 23an, 26an, 27an,
30ean eta urteberriaren lehenean eta bigarren
emitituko dira. Egunero koreografia ezberdina izango da.
Aurkezlea Dinamic taldeko dantzari bat izango da.

BOTOIA SAKATU AURRETIK

Emakumeen desio ezkutuat

Larunbata 14

**22.50etan, «Hiru
emakume lizun».**

Zuzendaria: Walerian
Borowczyk.

Antzezleak: Marina
Pierro, Gallele
Legrand, Pascale
Christophe.

Frantsesak, italia-
rrekin batera, baina
bigarren maila batean, beti
izan dira lehendabizikoak
honelako filmak egitera-
koan. «Emmanuelle» edo
«O-ren historia» bezalako lan
ospetsuak horren lekuko.

Erotismoa dela eta, ho-
rrelako filmak atsegin zaiz-
kionarentzat, egokia izango
da dudarik gabe ETB1 as-
paldi honetan eskaintzen ari
zaigun zikloa. Zalantzan jar-
tezkoa da, hala ere, pantai-

laratzen diren filmeen kal-
tatea, askotan bigarren maila-
lako lanen aurrean gaude-
naren itxura hartzen bait du
batek.

Honako honetan, berriz,
hiru izango dira kontatzen
zaizkigun istorioak, denak
ere emakumezkoen ikus-
puntuan oinarrituak. Pinta-
lari bat, neska gazte bat eta
arte galeria baten jabea dira
protagonistak.

● Abenduak 10

22.05etan, Zine gaua:

«Lapurrak»

Zuzendaria: Henri Vernevil.
Antzezleak: D. Cannon, O.
Shariff, J.P. Belmondo.

Antzezleen artean, ema-
kumeekin arrakasta handia
duen Jean Paul Belmondo
aktore frantsesa aurkitzen
da. Hiri exotiko bateko por-
tuan, Azad izeneko pertso-
naia buru duten bitxi lapur
laukote bat harrapatzen du
Zacharia-k polizia inspek-
toreak.

● Abenduak 15

**15.45etan, Zinea: «Vip,
nire anaia supergizona»**
Marrakzi bizidunak

Igandeko bazkalondo di-
bertigarria pasatzeko auke-
ra, etxeko txikientzat eta
baita ere gurasoentzat. Az-
kenaldi honetan marrakzi
bizidunen saioak arrakasta
handia lortzen ari direla eta.
Euskal Telebistak apostu
gogorra egin nahi du hone-
lako filmak pantailaratuz.
Etxeko gaztetxoek gustu-
tara ikusiko dute.

T elebista-Irratia

Pedro Mari Goikoetxea: «Boxeoa zalantzan badago beste kirolak ere jarri beharko»

Zortzi urte daramatza ETBn lanean, kirol saila sortu zenetik. Futbol arloan askotan ikusi dugu, baina oraingoan «Boxeo izarrak» saioan ari da aurkezle lanetan. Boxeoaren inguruan askotan bizten diren eztabaida eta arazoez hitz egin dugu berarekin.

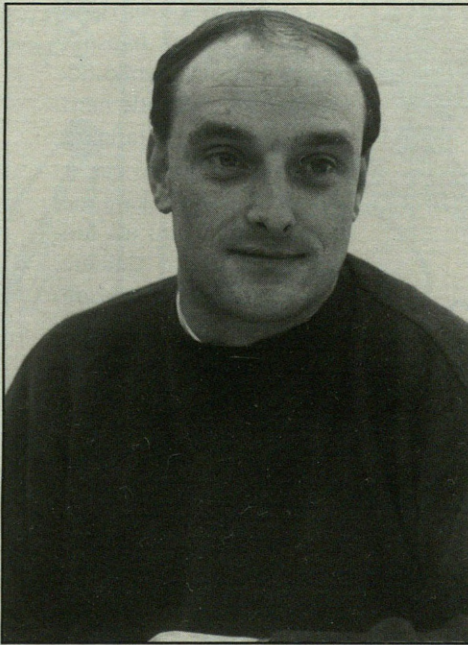
ARGIA. Nola sartu zen boxeoa eta «Boxeo izarrak» saioa ETBn?

P.M. GOIKOE-

TXEA. Boxeoa ETBn sartzearen arrazoia programa arrakastatsua izango zela nuen ziurtasuna bera izan zen. Hasieran konbate pare bat ematen genituen, eta audientzi ikerketetan ikusi zenez, jarraitzaile asko zeuden. Gero ostiraleroko, Bundesligaren ostean, konbate bat ematen genuen, eta Bundesligak berak baino ikusle gehiago zituenez honen aurretik jarri genuen. Ondoren boxeoa izarrei buruzko saio bat egitea bururatu zitzaidan eta azkenik saioarekin jarraitzea erabaki genuen.

A. Azken aldi honetan eztabaida sortu da boxeolari bat oso egoera larrian geratu delako konbate baten ondorioz. Zuk zein iritzi duzu honi buruz?

P.M.G. Gauzak sakontasun gehiagoz aztertu behar

direla uste dut. Alde horretatik kirol hau madarikatua da, baina ez dakit kirol baten baliagarritasuna non neurtzen den, kirol gehienetan gertatzen bait dira ezbehar ugari eta ondorioz boxeoa zalantzan jartzen den bezala beste kirol batzuk ere jarri beharko lirake. Bestetik, estatistikek agertzen dutenez, zauri larrienak eta uga-

rienak ez dira boxeoa ematen.

A. Zenbait telebistatan boxeoa emankizunak ez dira ematen, bertan agertzen den biolentzia dela eta, zer deritzozu honi?

P.M.G. Erabakia hartu duenak jakingo du horren arrazoia, baina biolentzia agertzen ez duen telebistatik ez dago munduan. Sarritan albistegi eta filmeetan bortxa gehiago agertzen da eta gainera ordu desagokiagoetan, umeei kalte egiteko arriskua egonez.

A. Zein egoeratan ikusten duzu gaur egun boxeoa Euskal Herrian?

P.M.G. Euskal Herrian boxeoa zaletasun handia dago, pertsona bera- ren zerbait izan daitekeelako, borroka- rako era bat. Boxeoazale ugari dago, eta batez ere baserri giroko jendea da. Une honetan falta dena boxeoa figura edo izar bat da. Izar hori izango litzateke dagoen zaletasuna mugierazteko falta dena, lehen «Urtain»ek zuen papera ber- teko lukeena.

IKUSITAKOAK

IKUSITA

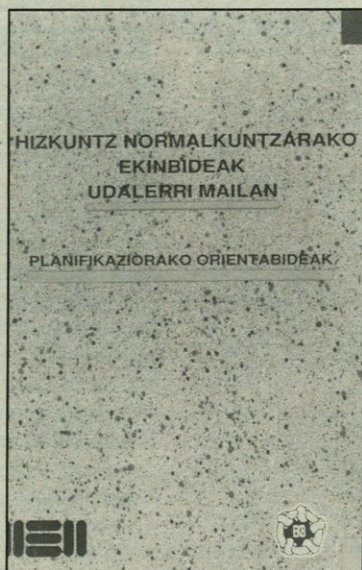
Bideo eskasak

Astelehen gauez, ETBd- seko pelikula hastear, españolean La Piovra eta kanale euskaldun- ean guardasol artean Amatiño izkutatutako denean, «Ene ba- bideoak» dator. Jendeak bi- dalitako bideoz eginiko pro- gramak, hauen ikusgarritasun- ean omen du armarik onena, bestea apaingarria delako. Horregatik, produk- zio domestikoak eskastxo- a- goak diren egunetan, saio- a- ren ahulezia gelditzen da agerian. Aurkezlea, natura- leza muerta horretan, fres- koa den gauza bakarra da. Aitor Mazoren lana ez da txantxetako kontua, izan ere zorabiatzen dituzten moni- toreetako irudiak, dekoratu simple bezain mugatuz in- guraturik eta grabaturiko parre- algarak ez dira lagun preziatuenak. Berari esker, bideo arteko guneak, grazi apur batez hornitzen dira. Señorita Pèpisen telebista set- ak, produkzio diru ko- puru murrizaren adierazga- rria da. Programa baten itxuraz berba egitea ez zaigu azalean gelditzea denik iru- ditzin, gainera telebista- o- a- ren edukia deigarria izaten ez denetan, zertan fijasuko gara ba! Bideo parregarri osatu- riko programarena, ideia pri- merakoa izanik, beste zer- bait behar du eduki, merka- tuan dauden besteengandik bereizteko. Kopia modura sorturiko saioek ere, horre- tan lan doblea dute.

ATZIBER YARZA

EDORTA ARANA

Liburuak

«Hizkuntz normal-kuntzarako ekinbideak udalerri mailan»
Egile eta argitaratzaileak: UEU eta EKB. 128. orr.

Lana tajuz egiteko tresna egokia

AZKEN urteotan lan ugari egin da hizkuntz normal-kuntzaren inguruan motibapena, ezagupena eta erabilpena sustatu nahian. Udal-erri mailan ere administrazioak hainbat lekutan euskara-zerbitzuak eratu ditu, euskara-taldeak sortu dira... Hala ere askotan galdetzen diogu geure buruari ez ote diren indar eta baliabide asko alferrik xahutu, ekintza eta kanpaina asko ez ote diren itsumustuan programatu eta gauzatu.

Zerbait egiteko gogoia

bai, baina zer egin?, nora jo?. Galdera hauetaz hainbat hausnarketa izan badira ere Euskal Herrian bertan, oso gutxitan plazaratu dira; ondorioz soziolinguistikaz diharduten liburu gutxi ditugu eta oraintsu arte ia ez zegoen gai hauei buruzko aldizkaririk. Unibertsitatean, berriz, (UEUn izan ezik) kontu hauek ez dute ia lekurik izan; badago, noski, ikasgai garrantzitsuagorik.

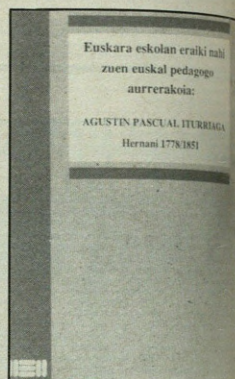
Dena den, tresna egokiak behar dira lana tajuz egingo bada; hau da, jakin behar

dugu zer egin, nola, zergatik, zein helbururekin, noiz... Horretara dator aurrean dugun liburu hau, bere asmoa «euskalgintza lan hauetan ari diren taldeei zein pertsoneri bere ibarduera sistematizatzeko eta etekin hobekoak ateratzeko lagungarri izan daitezkeen zenbait orientabide eskaintzea» da.

Ez da, alabaina, plangintza huts-hutsean argitalpen honetako gai bakarra. Badaude ere hizkuntz normal-kuntzarekin zerikusia duten gai batzuri buruz hausnarketa mamitsuak: erakunde publiko eta erakunde herri-tarren arteko elkarlanaz, euskararen egoera eta irtenbideaz eta euskara taldeen antolamendu eta funtzionamenduz. Gainera, hizkera garbian, sarri arlo honetan erabili ohi den lengoaia nahikoa iluna bait da.

Oinarrizko argitalpena dugu hau, beraz. Oinarrizkoa da, batetik, udalerri mailako hizkuntz normal-kuntza eta plangintzaz plazaratzen den lehendabizikoetako delako, eta bestetik bertako hainbat puntu geroan gehiago garatu beharko direlako. Halere, izenburuan argi azaltzen den bezala, kontuan izan behar dugu liburu honetakoak orientabideak baino ez direla, oso erraz jotzen bait dugu maiz kopiatze hutsa, euskalgintza gure baitatik sortu behar den ekintza denean.

JOXEAN AMUNDARAIN

Egilea: Joxemanuel Bujanda. **Titulua:** Agustín P. Iturrigaga. **Argitaratzen du:** UEU. 272 orr.

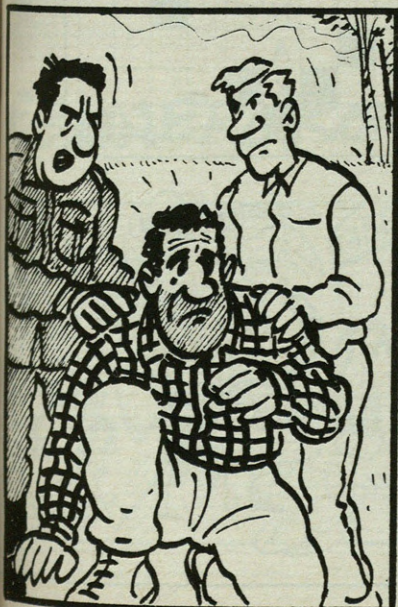
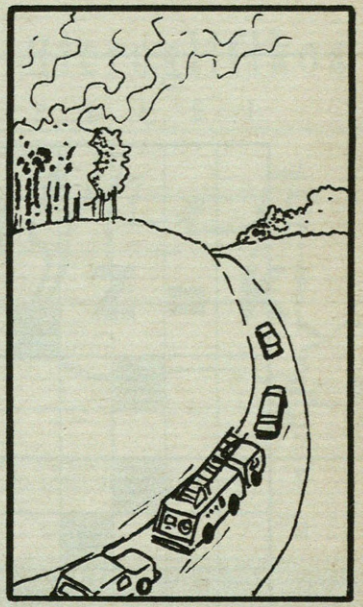
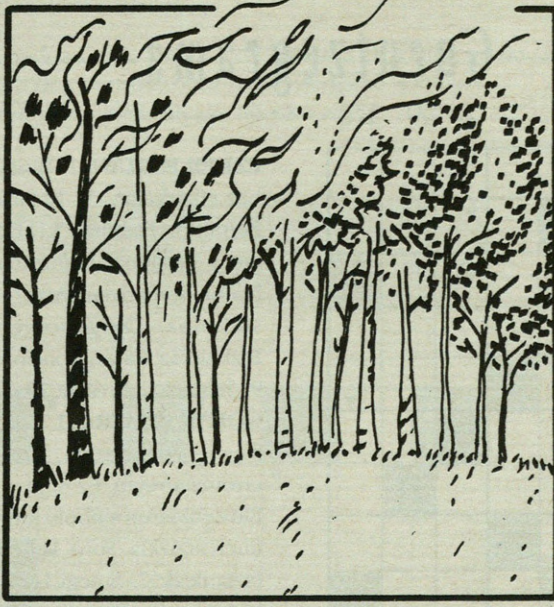
Hernaniar apaiza (1778-1851) euskara eskolan eraiki nahi zuen euskal pedagogo aurrerakoitzat aurkeztzen digu egileak, garai hartan hainbat agiri eta idazki liburura bilduz eta hark proposatutako metodologia emanez.

Egilea: Edorta Jimenez. **Titulua:** Speed gauak. **Argitaratzen du:** Susak. 152 orr.

Poesi eta narrazio laburrak egin eta gero, lan honen bidez bere lehen nobelari ekiten dio Edorta Jimenezek. Bilboko paisaia eta inguru hartako gaitxoriek dute lekua liburu honetan.

Suemaile

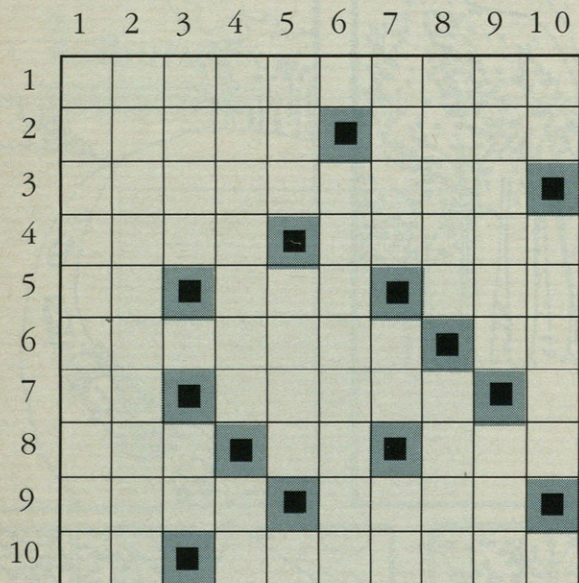

ZERGATIK ERRE
DUZU BASOA?

HOTZA NUELAKO

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.-Bisita. 2.- Kaltzio oxidoa. Auzo, hitz elkarketan. 3.- Nafarroako herria, Iruñerrian. 4.- Zerraldo. Familia. 5.- Eta. Italiako Irrati Telebista katea ezaguna. Gipuzkoako herria. 6.- Nafarroako herria, Bortzirietan. Atx! 7.- Garen hauek. Monarkiaren sinboloa. Oxigenoaren sinbolo kimikoa. 8.- Bizkaieraz, iratze. Kontsonante bikoitza. Infusio mota. 9.- Interjekzioa. Adar. 10.- Potasioa birritan. Poltsikoak.

GOITIK BEHERA: 1.-Ikastetxeak. 2.- Kateaz loturik. 3.- "... dakarrena, ... daroa". Hamar, zenbaki erromatarretan. Ez eme. 4.- Apaizaren laguntzaileak. Einsteinioaren sinbolo kimikoa. 5.- Jatorria adierazten duen atzizkia. Soro. Lehen bokala. 6.- bokala. Asiako biztanleak. 7.- Sutegi. Letra grekoa. Berilioaren sinbolo kimikoa. 8.- Duintasunez hornitua. zati. 9.- Natura. Modua. 10.- Lehenengo bokala birritan. Trebea. Potasioaren sinbolo kimikoa.

Hitz kateatuak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Erretxin
Etekinak
Izterrak
Trankila

7 letra

Aretoak
Artelan
Patxada
Zakilak

4 letra

Ardi
Bada
Bego
Biak
Erru
Etzi
Gara
Gari
Gaua
Hain
Hatz
Inor

Latz
Laua
Oina
Onak
Orak
Ordu
Pope
Sari
Soil
Tori
Zana
Zuka

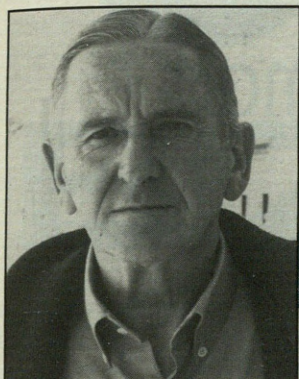
2 letra

Gu
Il
Iz
Ke
Ko
Ol
Ra
Ta

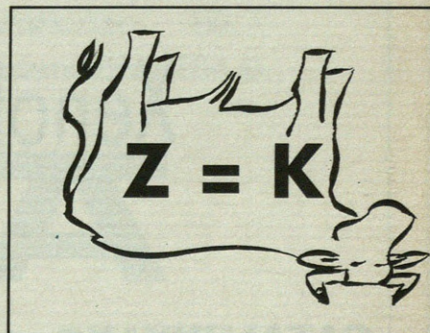
3 letra

Lar
Gol
Ote
Tza

—Hieroglifiko a—

1	2	3	4	5	6	7	8	9
			10	11	12	13	14	15

Aurreko asteko soluzioak

Gurutzegrama

					K	E	P	A
					E	N	B	E
				H	S	S	Z	
			S	A	B	E	L	A
P	E	T	O	M	A	T		
I	R	A	K	A	S	L	E	G
E	R	A	B	A	T		A	Z
A	S	T	I	A		S	I	K
T	A	N	T	O	A		O	J
L	A	B		Z	N		A	L
E	U	P		T	I	R	O	A
A	R	R	O	T	Z	A	K	T
A	A	U	L	K	I		U	Z

EZKER ESKUIN: 1.-Itzulpenak, 2.- Trikuak, Ha.

3.- Zare, Gidoi. 4.- Abando, Osa. 5.- Laudatuak.

6.- T. Nu. XL. Az. 7.- Soa. Saiatu. 8.- Urkia. Truk

9.- Ar. Troxa. U. 10.- Kilo. Tanta.

GOITIK BEHERA: 1.-Itzaltsuak, 2.-Traba, Orri.

3.- Ziraunak, L. 4.- Ukendu, Ito. 5.- Lu, Da, sar.

6.- Pagotxa. Ot. 7.- Eki. Ulitxa. 8.- N. Doa. Aran.

9.- Ahoskatu. T. 10.- Kaia, Zukua.

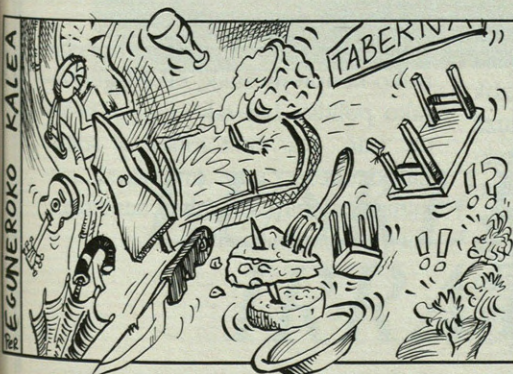
Hieroglifikoa: Borobil

Hitz
Kateatuak

B	A	I	T	A	P	E	Z		
H	A	T	Z	I	E	A	R	A	U
A	L	A	P	I	D	E	D	I	T
R	A	I	Z	U	K	A	I	T	Z
I	I	R	U	N	Z	Z	I		
A	S	I	A	L	A	K	U		
O	E	T	G	O	L	A			
D	A	K	U	S	A	T	E	P	I
O	L	A	A	S	I	R	I	A	R
L	E	R	A	A	A	T	A	S	O
A	I	T	A	U	K	O	A		

EGUNEROKO KALEA

Рернам

Xenofobia eta arrazismoa

CATALUNYAKO SOS Racisme-k 1991ko urtarrilean «Egin» egunkariari azaltzen zionez, kanpotarren legearen inguruan, neurri polizial eta errepresiboen bost urteko balantzea azaltzerakoan, etorkizuna okerragoa izango zela iragartzen zuen; arrazismo pasiboa beste arrazismo erasokor eta antolatuago batek ordezkaturiko zuela.

Zoritxarrez, azken aste hauetan ikusi ditugun eskenek, skin eta talde nazien gertaerek alegia, arrazioia eman diote.

Ezin uler liteke arrazismoa eta xenofobiaren fenomeno mundu garatuaren eta Hirugarren munduaren arteko enfrentamenduari erreparatu gabe. Eta ohartu gabe Hirugarren Munduari harreman ekonomiko pribilegiatuak sistematikoki kentzen zaizkiola. Gaur egun harreman internazional hauek ardatz bakarra dute finean: *Iparra / Iparra*.

EUROPAR Komunitateko adi-tuek gai honi buruz duten aurreikuspenaren arabera, oso epe motzean, bi urteren buruan edo, Estatu espainiar-rrak (eta beraz Euskal Herriak) izango dituen langile kanpotarren kopurua, Komunitateko beste herrien tanke-rrakoa izango da. Frantzia, esate baterako, bertan bizi diren langile kanpotarrak 3,7 milioi dira, eta horietatik lan egiten dutenak (beti ere kualifikazio apalagoa eskatzen den sektore ekonomikoetan) 1,7 milioi dira. Hau

ISABEL NIETO

IPEsoko idazkaria

da, 14 langiletik bat inmigrantea da. Baina hau hiru hamarkadatan zehar gertatu da, eta bere garaian, atzerritar hauen etorrerak herri horren hazkunde ekonomikoan lagundu zuen. Gaur egun, ordea, langabeziarekin ari dira pagatzen.

«Justizia eta Bakea» erakunde ez gobernamentalak eman dituen datuen arabera, 5.000 kanpotar dago Euskadin. Batzuek babes politikoa dute, edo erresidentzia. Beste batzuk klandestinoak dira. Kanpotar guzti hauen artean, hobetoen dagoen sektorea emakumeena da, tradizio zaharrak dioten antzean, emakumea senarraren laguntzaile hutsa besterik ez dela ulertzen delako. Eta ezkongabea bada, prostituzio eta esplotazio bati- sarian errazago eror daitekeelako.

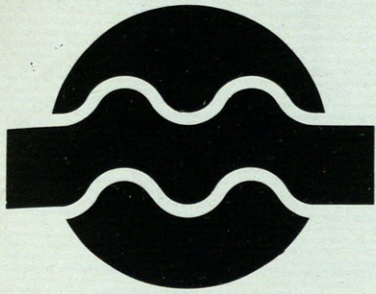
Bizkaia da, testuinguru honetan,

kanpotar kopuru handiena duen herrialdea (Euskadiko %90). Gehienak Marokko, Filipinak, Afrika beltza, Dominikar Errepublika, Peru eta Argentinatik heldutakoak dira. Beraz, Bizkaia izan liteke arrazismoaren sorreran herrialderik mehatxatuena.

1984ean jada, Suitzako hauteskunde kanpaina bat ezagutzea egokitu zitzaidan. Hauteskundeetako programek, botoak lortzeko honako esaldi hauek zituzten: «Zure herria eta kaleak zikintzen dituenak: kanpotarra. Zure semei ogibidea kentzen diena: kanpotarra. Herritarren segurtasunerako arazoak sortzen dituenak: kanpotarra...» Hauxe poliziaren ihardueran gauzatu zen kanpainaren erdian: herritarrak kalean bertan erretenitu, errepideetan kanpotarrei zehazki zuzendutako kontrolak...

Beste herriei eta kulturei buruz dugu ezagutza faltak, dagoeneko kimu xenofoboak sortu ditu ijitoen eta beste kolektibo batzuen kontra. Inmigrante kopuruak gora egiten jarraitzen badu, eta ziurrenik hala izango da, arrazismo gordin eta mikatza ezagutuko dugu etorkizunean.

Nere ustez, gaur egun hartu beharreko konpromezuak, elkarlaguntzarako politika baterako jarrera behar du izan, eta ez Caritasena soilik. Etorkizunean, gure antolaketa mekanismoak birplanteatu behar ditugu, eta efikazian oinarritu.

F.M. 102.6

Lekeition	98.1
Ondarroan	92.5
Markinan	96.7
Aramaion	104.9

BIZKAIA

irratia

***EUSKERAZ BIZKAIKO
IRRATI BAKARRA!***

ETB

EUSKARARI

TINKO

BULTZATUAZ

Egunez egun,
Entzun eta aditu
dezazun, ikus eta
uler dezazun, parte hartu
eta zurea egin dezazun,
horrela bakarrik bizi
dezakezulako Euskara,
zentzumen guztiekin.
Euskal Telebistan, tinko
babesten dugu, sustraiean
eta oinarrian.

Horregatik, Euskaraz bizi
nahi dituzunean Albisteak,
Kirolak, Zinea, Ikuskizunak,
Dokumentalak,... den-dena,
EUSKAL TELEBISTA pizten
duzu ezbaierik gabe: zure
komunikabiderik hoberena
eta osatuena euskaraz.

ETB

Zurekin Zuzenean